

GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLELET

⊕ HIT ⊕ LÉLEK ⊕ ÉRTÉK A GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLE MAGAZINJA

Magyar Katolikus Lapok
SZEMLELET
SZERKESZTŐSÉGE
VIII. ÉVFOLYAM 3. szám
2021. ŐSZ
Ára: 600 Ft

■ DECEMBER

1. Sz	Náhum pr.
2. Cs	Habakuk pr.
3. P	Szofonias pr.
4. Szo	☩ Borbála nvtnő, János szé.
5. V	✦ Pünkösöd u. 28. vasárnap – Száva szé. – 3. hang
6. H	☩ Csodatevő Miklós főpap
7. K	Ambrus fp.
8. Sz	Anna csodálatos foganása eü., Patápiosz szé.
9. Cs	✦ Anna csodálatos foganása
10. P	Ménász, Hermogenész és Evgrafosz vtk.
11. Szo	Dániel szé.
12. V	✦ Ősatyák vasárnapja – Szpiridon fp. – 4. hang
13. H	Eusztrátiosz és tsai. vtk., Lucia vtnő
14. K	Tirzus és tsai. vtk.
15. Sz	Eleveriosz fszvt.
16. Cs	Aggeus pr.
17. P	Dániel pr. és a három ifjú
18. Szo	Karácsony e. szombat – Sebestyén és tsai. vtk.
19. V	Őszövetségi szent atyák vasárnapja – (Bonifác vt.) – 5. hang
20. H	Ignác fszvt. – Karácsony eü. kezdete
21. K	Eü. – Julianna vtnő
22. Sz	Eü. – Anasztázia nvtnő
23. Cs	Eü. – A krétai tíz vt.
24. P	Karácsony előestje – Eugénia vtnő – Királyi imaórák – Bőjti nap
25. Szo	☩ Jézus Krisztus születése (karácsony)
26. V	☩ Karácsony u. vasárnap (Az Úr rokonai) – Az Istenszülő emlékezete – Üü. – 6. hang – (A meg nem született életek napja)
27. H	✦ István fődiákonus és első vt. – Üü. – (Tivadar szé.)
28. K	Üü. – A nikomédiai vtk.
29. Sz	Üü. – Aprószentek vtk., Marcell szé.
30. Cs	Üü. – Anizia vtnő, Melánia sza. – (Árvagondozó Zotikosz szé.)
31. P	☩ Karácsony ün.

■ JANUÁR

1. Szo	✦ Az Úr körülmételése – Nagy Szent Bazil fp. – Vízkereszt e. szombat – Polgári újév
2. V	Vízkereszt előtti vasárnap – Eü. – Szilveszter fp. – 7. hang
3. H	Eü. – Malakiás pr., Gordiusz vt.
4. K	Eü. – A 70 apostol, Teoktisztoz szé.
5. Sz	Vízkereszt előestje – Teopemptosz és Teonász vtk., Szinklétika sza. – Királyi imaórák – Bőjti nap
6. Cs	☩ Istenjelenés (vízkereszt)
7. P	☩ Keresztelő János pr. – Üü.
8. Szo	Vízkereszt u. szombat – Üü. – György szé., Domnika sza.
9. V	Vízkereszt u. vasárnap – Üü. – Polieuktosz vt. – (Eusztrátiosz szé.) – 8. hang
10. H	Üü. – Nisszai Gergely fp., Dometiános fp. – (Markiános szé.)
11. K	✦ Teodóziosz szé. – Üü.
12. Sz	Üü. – Tatjana vtnő – (Eupraxia sza.)

13. Cs	Üü. – Hermilosz és Sztratonikosz vtk., A sínai és raithi vtk.
14. P	☩ Az Istenjelenés ün.
15. Szo	Pál rem., János rem.

16. V	☩ Pünkösöd u. 30. vasárnap – Péter ap. bilincsei – 1. hang
17. H	✦ Antal rem.
18. K	✦ Atanáz és Cirill fpk.
19. Sz	Makáriosz rem., Arzéniosz fp. – (Eufrozina sza.)
20. Cs	✦ Eutim szé.
21. P	Hitvalló Maximosz szé., Neofitosz vt.
22. Szo	Timóteus ap., Anasztáziosz vt. – (Mánuel fszvt.)
23. V	Pünkösöd u. 31. vasárnap – Kelemen fszvt., Agatangelosz vt. – 2. hang – „Isten igéje” vasárnap
24. H	Xénia sza.
25. K	✦ Nazianzi Gergely fp.
26. Sz	Xenofon szé. és tsai.
27. Cs	✦ Aranyszájú János fp. ereklyéinek átvitele
28. P	Efrém szé.
29. Szo	Ignác fszvt. ereklyéinek átvitele
30. V	✦ Pünkösöd u. 32. (Zakeus) vasárnap – A három főpap – (Ipoly fszvt.) – 3. hang
31. H	Cirusz és János ingy. orv. vtk.

■ FEBRUÁR

1. K	Találkozás eü. – Trifón vt.
2. Sz	☩ Az Úr találkozása Simeonnal
3. Cs	Üü. – Simeon és Anna prk.
4. P	Üü. – Izidor szé.
5. Szo	Üü. – Ágota vtnő
6. V	Vámos és farizeus vasárnapja – Üü. – (Bukolosz fp.) – 4. hang
7. H	Üü. – Partheniosz fp., Lukács szé. – Szabad hét
8. K	Üü. – Tivadar nvt., Zakariás pr.
9. Sz	☩ Találkozás ün. – (Nikéforosz vt.)
10. Cs	Karalamposz fszvt.
11. P	Balázs fszvt.
12. Szo	Meletiosz fp.
13. V	Tékozló fiú vasárnapja – (Martiniános szé.) – 5. hang
14. H	Auxentiosz szé.
15. K	Onezimosz ap.
16. Sz	Pamfilosz és tsai. vtk.
17. Cs	Tivadar nvt.
18. P	Leó fp.
19. Szo	Halottak emlékezete – (Arkhipposz ap.)
20. V	Húshagyó vasárnap – (Leó fp.) – 6. hang
21. H	Timóteus szé. – (Eusztáthiosz fp.)
22. K	Az eugénioszi vtk. ereklyéinek megtalálása
23. Sz	Polikárp fszvt.
24. Cs	☩ Ker. János pr. fejének I. és II. megtalálása
25. P	Taráziosz fp.
26. Szo	☩ A vezeklő atyák – (Porfiriosz fp.)
27. V	Vajhagyó vasárnap – (Prokópiosz szé.) – 7. hang
28. H	Bazil rem., Kasszián szé. – A nagyböjt kezdete – Szigorú böjt

P. TÓTH NÓRA

Van ereje a katolikus egyháznak!

ÁBEL PÜSPÖK AZ EUCHARISZTIKUS KONGRESSZUSRÓL

A kongresszus legtöbbet olvasott felirata nem kevesebbre hívta a keresztény testvéreket, mint hogy Jézussal találkozzanak („Találkozz Jézussal!”)

A rendezvényen mindennemű találkozás meghatározó mozzanat volt: hívek a papokkal, szerzetesekkel, keresztények egymással, püspökök püspökökkel (pl. az európai keleti katolikus püspökök találkozója is a NEK keretében valósult meg), találkozás a Szentatyával, valamint találkozás – a szentségekben, elsőáldozásban, gyónásban, közös imában – magával Jézussal. Így fogalmazta meg ezt Ábel püspök atya:

„Jó volt megtapasztalni azt, amiről a kongresszus szólt: hogy Krisztus jelen van az egyházban. Valóban: szinte meg lehetett érinteni őt. Ott volt velünk a programokon, a tanúságtételekben, a szertartásokban, Szent Liturgiákon, a szentáldozásban.”

✠ Melyik program ragadta magával leginkább a lelkét?

Megérintett, ahogy az egész eucharisztikus kongresszus idején összefogott a katolikus egyház, és hogy ilyen szépen, szervezeten zajlott le a programsorozat.

A NEK idején került megrendezésre az európai keleti katolikus püspökök találkozója. Ennek lezárása és egyben csúcspontja volt a Szent István-bazilikában végzett Szent Liturgia. Én még soha nem vettem részt olyan szép, a nép által énekelt Szent Liturgián, mint ott. Amikor a kezdőáldás elhangzott, és bent az a másfél ezer ember énekelte az ament, beleborzongtam. Az ember velejéig hatottak az ott megénekelte imádságok. Örültem, hogy nem szervezőként vettem részt a liturgián, mert így el tudtam mélyülni az imádságban. Igazán különlegessé vált ez az alkalom, az imádságra tevődött végig a hangsúly.

Egy másik különleges lelki élmény volt számomra a gyertyás körmenet. Bár mindennap részt vettünk szertartásokon, s az mindig felemelő volt, a szombat esti a körmenettel kiemelkedett közülük. Keleti hagyományunkban a gyertyás körmenetek nem annyira jellemzőek, ezért volt olyan egyedi számomra a maga fegyelmézettségével, a szervezés nagyszerűségével: a közösségben megélt imádság nem mindennapi formája volt. Jőmagam nagyon szeretek zárandokolni, s ez egy picit a zárandoklatra emlékeztetett. Azzal a különbséggel, hogy a zárandoklat során elindulunk valahonnan egy szent hely felé, s ezzel kifejezzük, hogy közeledünk Istenhez. Itt azonban a szentség jelenlétében való zárandoklatunk valami egészen mást fejezett ki: azt, hogy Krisztussal együtt megyünk végig a városon, s ezzel megvalljuk hitünket.

✠ Hogyan élte meg azt, hogy az egyes programokon nagy tömegek gyűltek össze? Mennyire lehetett átélni, személyességgel megélni az eseményeket ennyi ember között?

A tömeg ereje érezhető volt. S ebben a tömegben minden helyszínen felfedeztem egy-egy ismerős arcot, tekintetet. Nem is gondoltam, hogy ennyi sok ismerős emberrel fogok találkozni: a programok alatt, bárholva mentünk, minden rendezvényen reményeink fölötti számban jöttek el híveink, papjaink. Egy mosoly, egy pillantás, egy gyermek intése a szülei nyakából: a tömegben meg tudtam élni a családi voltát az eseménynek. Úgy érezhettük magunk, hogy egy nagy család vagyunk. Sokan voltak a programokon, a közvetlenség miatt mégis a magaménak éreztem azokat. A karantén idején nehézkes volt a hívekkel való kapcsolat: az online közvetítések nem tudták helyettesíteni a személyes találkozást.

Így ezen a héten nagyon jólesett a találkozás öröme, ami egy picit pótolta a jelenlét akkori hiányát.

Jó volt látni, hogy még van erő a katolikus egyházban, s jó volt érezni, hogy mi is a részesei vagyunk, jó, hogy van egy Szentatyánk, aki összefog bennünket, s akit szeretünk, tisztelünk. S azt is jólesett megtapasztalni (a NEK keretében megtartott keleti püspökök találkozója is ezt erősíti), hogy a katolikus egyházon belül a keleti rítusúak megőrizhetik a maguk önazonosságát, hagyományát. Jó érzéssel töltötte el az embert, hogy keleti rítusúként a katolikus egyházhoz tartozunk.

✠ Ferenc pápa a magyar katolikus püspökökkel való találkozása során kifejezetten nekik szánt útavalóval bocsátotta nyájához a magyar püspököket. Melyik üzenetet tartja püspök atya ebből a legfontosabbnak?

A Szentatyával való találkozás számomra mindig nagyon mély lelki élmény. A Jóisten segítségével már többször találkozhattam a Szentatyával, és ahányszor csak a közelébe kerülök, mindig krisztusi tanítványnak érzem magam. Ferenc pápa viselkedése, közvetlensége nagyon hiteles számomra: amire ő kér bennünket, azt ő maga is megéli. Ezért van ereje annak, amit mond, vagy amit kér.

A beszédéből azt a mondatot emelném ki, hogy „A nyájnak ne gazdái legyetek, hanem atyái és testvérei.”

A Szentatya ugyanezt szeretné megélni a katolikus egyházban, ebben is példát ad nekünk: nem gazdája, hanem a katolikus egyház atyja akar lenni, és testvérünk akar lenni.

Olyan hiteles embernek tartom őt, aki nem a szavai által, hanem az élet-példájával akar elsősorban tanítani bennünket. Ez a médián keresztül sajnos nem mindig jön át, mert amikor megérinti a híveket, magához ölel egy-egy gyermeket, beteget, nem azért teszi, hogy népszerűsítse önmagát. Ezek a gesztusok természetesen fakadnak belőle, abból a mély hitből, mely által atyai és testvéri hozzáállással közeledik felénk.

Sajnos szembesülnöm kell azzal a jelenlétében, hogy én mennyire messze vagyok még ettől a magatartástól, s hogy mennyire szeretném ilyen atyai és testvéri hozzáállással megközelíteni az embereket vagy épp a problémákat.

A Szentatya személyes találkozásokra buzdított bennünket, püspököket, hogy papjainkkal, híveinkkel minél közvetlenebb szeretetkapcsolatban legyünk, legyünk jelen közöttük. „Érezhető legyen rajtunk a nyáj szaga” – fogalmazta meg a hivatalos szövegen túl.

Több pontban foglalta össze, mit kér tőlünk:

- ◆ Legyünk az imádság emberei. Nemcsak a kötelező zsolozsmára gondolt, hanem a szívből jövő Isten-kapcsolatra hívta fel a figyelmet;
- ◆ A püspökök közötti kapcsolat, párbeszéd, együttműködés;
- ◆ Papjaink iránt érzett felelősségvállalás, a velük való személyes találkozás: a püspököknek mindig legyen ideje a papjaival való találkozásra;
- ◆ A hívek iránti szeretet fontossága;
- ◆ „Legyetek a remény építői. Ha az evangéliumot helyezzük a középpontba, és testvéri szeretettel teszünk róla tanúságot, akkor reménységgel nézhetünk a jövőbe” – mondta a püspököknek a Szentatya.

✠ Egy ilyen világeseményről nagyon sok üzenetet vihet magával az ember a jövőre nézve. Melyek lehetnek azok, amelyek a folytatásban segítenek az egyház és az egyes hívő emberek számára?

Erre a kérdésre kétféle szempontból is válaszolnék:

Először is én most értettem meg azokat az idős embereket, akik arról meséltek lelkesen, mit jelentett számukra annak idején az eucharisztikus kongresszus, 1938-ban.

Mi, akik még nem vettünk részt ilyenben, nem éltük át, nem értékeltük annyira. Talán úgy is gondolhattuk, hogy azok az emberek túlságosan elfoglaltak voltak valamiért a rendezvény iránt. Most úgy érzem, hogy rám is ilyen mély hatást gyakorolt. Azt gondolom, hogy ez engem egy életen át el fog kísérni. Azok számára, akik bekapcsolódtak, vagy bármelyik programon részt vettek, az az élmény egy életre meghatározó lehet, erőt tud biztosítani. És itt az érzelmi hatáson van a hangsúly: nem az a fontos, hogy megmaradjon egy mondat vagy az emlékek sokasága, hanem az, hogy pozitív élményekkel távozzunk. Az előadások, a programok szervezettsége, összeszedettsége, emelkedettsége semmilyen kivétlenül nem hagytak maguk után, mégis a legfontosabb, hogy jó volt nekünk ott lenni.

Nem volt olyan program, amelyen nem ért pozitív élmény: amikor véget értek, mindegyik után azt gondoltam, ezért megérte eljönni. Ez a jó érzés kíséri el igazán bennünket majd a következő években.

A kongresszusnak formáló hatása is van az életünkre, a katolikus egyházra, úgy gondolom, új lendületet adott, megerősített bennünket egy következő egyházi találkozóiig, programig.

Másrészt azon gondolkodtam, hogy az első magyarországi eucharisztikus kongresszus milyen nehéz körülmények között zajlott le a két világháború között. A Szentírás jutott eszembe: ahogy Jézus felkészíti a tanítványokat arra, mi fog következni. Felvitte őket a Tábor hegyére, ott színében átváltozott, hogy megerősítse tanítványait. Azért tette mind ezt, hogy amikor a nehézségek megérkeznek, legyen majd honnan erőt meríteniük.

Bennem felmerült a kérdés, hogy az Úristen ezzel a Tábor hegyi megerősítéssel, az ő jelenlétével, mellyel elkísért bennünket egy héten keresztül, vajon meg akar minket erősíteni, hogy bátrak legyünk az előttünk álló nehézségekhez? Lehet, hogy lesznek még nehézségeink nekünk, keresztényeknek, itt Magyarországon, Közép-Európában, melyekkel szembe kell majd néznünk?

Nem a félelem szólt meg a lelkemben, hanem az jutott eszembe: a gondviselés úgy intézte, hogy megvalósulhatott ez a kongresszus, érezhettük a Jóisten szeretetét, s megerősített minket. Jöhet bármi, az isteni gondviselő szeretet továbbra sem fog minket magunkra hagyni.

A jövőre nézve megerősítőleg hat számomra, hogy találkozhattunk Jézussal.

✠ **Úgy érzem a szavaiból, hogy a kongresszust hirdető mondatot igazolta most.**

Korábban magam is furcsálltam a felszólítást a plakátokon: Találkozz Jézussal! De utólag egészen máshogy gondolkodom erről. Akik tiszta szívvel kapcsolódtak be a programokba, úgy hiszem, valóban találkoztak Jézussal. Hasonló ehhez, amikor zárandokolni hívnak valakit, aki még soha nem zárandokolt. Mi lehet a jó abban, hogy kilométereken át gyalogolunk? Ha azonban megtapasztalja az ember, soha nem felejtí az élményt.

A beszélgetés végén Ábel püspök a köszönetét fejezte ki mind a szervezőknek, mind a résztvevőknek:

Szeretném megköszönni a szervezők mellett az önkénteseknek, az állami szerveknek, a katonaságtól a rendőrségen át a mentősökön keresztül mindenkinek a munkáját. A hétköznapi emberek önkéntes jelenléte, odaadása, segítő szándéka elismerést érdemel: az ügy mellé álltak, és szeretettel segítettek, akinek csak tudtak.

Nagy köszönettel tartozom a katolikus egyházon belül a görögkatolikus papoknak és híveknek, hogy ilyen szép számmal bekapcsolódtak. A Nyíregyházi Egyházmegye a legtávolabb eső egyházmegye Budapesttől, mégis igen tekintélyes létszámban képviseltettük magunkat a programok összességében. A Margit-szigeten a családi napon lépten-nyomon találkoztam híveinkkel, papjainkkal. A görögkatolikusok különvonatának kilenc kocsijából a mi egyházmegyéink számára öt kocsit tartottak fenn!

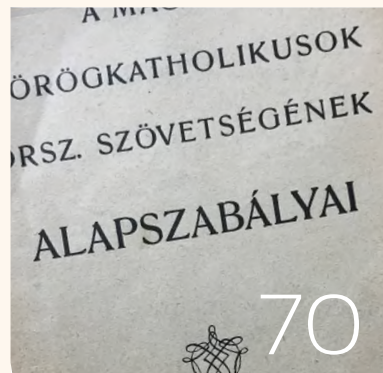
Köszönöm, hogy vállalták ezt az áldozatot, eljöttek, bekapcsolódtak, képviselték görögkatolikus egyházunkat. Nagyon büszke vagyok rájuk!

Amikor a Szentatya a zárószavaiban azt mondta, legszívesebben szeretne mindenkit megölelni, aki részt vett ezen a kongresszuson, akkor nekem a papjaim és a híveim jutottak eszembe. Ha tehetném, most őket ölelném magamhoz. Nekem püspökként és a híveinknek is szüksége volt arra a megerősítésre, hogy egy család vagyunk, hogy van ereje a katolikus egyháznak, hogy ezek mi vagyunk, és hogy jó ehhez a családhoz tartozni.

<p>1 P. Tóth Nóra: Van ereje a katolikus egyháznak!
– Ábel püspök az eucharisztikus kongresszusról</p> <p>6 Király András: A nemzetközi eucharisztikus kongresszusok története</p> <p>8 Az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus Budapesten</p> <p>10 Baranyai Béla: Ahol szeretet van, ott van a jövő
– Szabó Konstantin görögkatolikus pap tanúságtétele a nemzetközi eucharisztikus kongresszuson</p> <p>12 Király András: Ünnepi Szent Liturgia a Szent István-bazilikában</p> <p>15 Fülöp metropolita beszéde a Szent István-bazilikában</p> <p>17 Mintegy hatmillió forint adomány gyűlt össze a szíriai keresztényeknek</p> <p>18 Király András: Ferenc pápa Budapesten</p> <p>22 Ferenc pápa szentbeszéde a Hősök terén</p> <p>24 Ferenc pápa köszönőlevele a magyar püspököknek</p> <p>25 Csak egy kattintás...</p> <p>26 Ministránsok a NEK-en</p> <p>28 Kondás Csombi: Beszámoló a nemzetközi eucharisztikus kongresszusról
– egy önkéntes szemével</p> <p>30 Görögkatolikus iskolások élményei a pápai szentmiséről</p> <p>31 Pápalátogatás gyerekszemmel</p> <p>32 Görögkatolikus Szent Liturgiát végzett Ferenc pápa Eperjesen</p> <p>34 Milyen gyakran szeretnénk diadalmas kereszténységet!
– Ferenc pápa szentbeszéde Eperjesen</p> <p>36 A magyar feliratú kegykép, amely előtt Ferenc pápa imádkozott: a klockcsói Istenszülő-ikon</p> <p>38 Ferenc pápa a budapesti–szlovákiai útja után: Nagy köszönet van a szívemben!</p> <p>40 Bartholomaiosz pátriárka a nemzetközi eucharisztikus kongresszuson</p> <p>41 Keleti és nyugati kereszténység: kulturális testvériség</p> | <p>43 Csicsó János: Eucharisztikus körmenet Angliában</p> <p>44 Király András: Philadelphia, Lourdes, Budapest: Szilárd püspök élményei az eucharisztikus kongresszusokon</p> <p>46 Király András: Európai keleti katolikus püspökök találkozója Budapesten</p> <p>48 Király András: Élményeim az európai keleti katolikus püspökök találkozásán</p> <p>49 Király András: „Egyetlenegy valóság van: az Isten”
– Beszélgetés Kisléghi Nagy Ádám festőművésszel</p> <p>52 Espán Margaréta: Méltóképpen várjuk, hogy méltóképpen fogadhassuk a kisdedet</p> <p>53 Szemán-Tóth Teodóra: Az istenkapcsolat szerepe emberi kapcsolatainkban</p> <p>54 Zánkán tartották a keresztény roma szakkollégiumok tanévnyitóját</p> <p>56 Terdik Szilveszter: Két barokk ikon Veszprémbe</p> <p>58 Foglalkoztatók (Gyerekeksarok)</p> <p>60 Görögkatolikus díjazottak az MKPK országos pályázatán</p> <p>63 Kukta</p> <p>64 Ivancsó Bazil: Mária maraton kerékpárral
– a befejező harmad</p> <p>67 Pintér Balázs: Elektronikus drogként hatnak az okoseszközök</p> <p>68 Espán Margaréta: Tapasztalatszerzés, munka, hivatástisztázás – A szociális év a papnövendékek felkészítésében</p> <p>70 Véghseő Tamás: 100 éve alakult meg a Magyar Görögkatolikusok Országos Szövetsége (MAGOSZ)</p> <p>72 Obbágy Lacus: Be lettek dobva a mély vízbe
– az ifjúsági gyalogos zarándoklat vendége volt a háromszoros olimpiai bajnok vízilabdázó, Kiss Gergely és felesége</p> <p>78 Ez történt... 2021. nyár</p> |
|---|---|

SIKERES VOLT AZ 52. **NEK**

MEGJELENT A

GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLÉ

KIADÁSÁBAN, A HAJDÚDOROGI FŐEGYHÁZMEGYE,
A MISKOLCI EGYHÁZMEGYE ÉS A NYÍREGYHÁZI EGYHÁZMEGYE
EGYÜTTMŰKÖDÉSÉVEL

KIADJA A GÖRÖGKATOLIKUS METROPÓLIA
SAJTÓ- ÉS MÉDIAKÖZPONT

FELELŐS KIADÓ: KOCSIS FÜLÖP ÉRSEK-METROPOLITA

HONLAPUNK CÍME: WWW.GOROGKATOLIKUS.HU
FACEBOOK.HU/SZEMLEETMAGAZIN

A SZERKESZTŐSÉG CÍME:

4400 NYÍREGYHÁZA, BETHLEN G. U. 13-19.

TEL: +362/597-607

INFORMÁCIÓ:

GOROGHIR@GOROGKATOLIKUSMETROPOLIA.HU

SZÁMLASZÁM: 10702064-72479962-51100005 CIB
(GÖRÖGKATOLIKUS METROPÓLIA SAJTÓ- ÉS MÉDIAKÖZPONT)

FŐSZERKESZTŐ: KIRÁLY ANDRÁS

SZERKESZTŐ: ESPÁN MARGARÉTA

FOTÓK: BAKOS ZOLTÁN, DOBOS KLÁRA,
DOMOKOS ÉVA, GERNER ATTILA, KIRÁLY ANDRÁS,
H. VARGA ESZTER, ZADUBENSZKI NORBERT,
POLYÁKNÉ TÓTH NÓRA, SZABÓ SÁNDOR,
VARGA B. BERNADETT, TREŠTYÁNSZKY CSABA

ÁRCLAT, TÖRDELÉS: PROJEKT-TEAM DTP STÚDIÓ

NYOMDAI MUNKÁK: IMI PRINT KFT., NYÍREGYHÁZA

ISSN: 1416-793X

A GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLÉ ÉS SZEMLÉLET
MEGRENDELHETŐ POSTÁN A SZERKESZTŐSÉG CÍMÉN
VAGY ELEKTRONIKUS FORMÁBAN

A GOROGHIR@GOROGKATOLIKUSMETROPOLIA.HU CÍMÉN.
RENDELÉSSSEL KAPCSOLATOS INFORMÁCIÓ
A SZERKESZTŐSÉG ELÉRHETŐSÉGEIN KÉRHETŐ.

NYÍREGYHÁZA, 2021

1908 London

1910 Montreal

1922 Róma

KIRÁLY ANDRÁS

A nemzetközi eucharisztikus

A szekularizált, iparosodott Európában egyre többekben kezdett fölébredni az igény a krisztusi lelkiség mélyebb megélésére, ennek legkézzelfoghatóbb eszközeként pedig az Oltáriszentséget, az Eucharisziát tekintették. Egy negyvenes éveiben járó francia katolikus hölgy, Marie-Marthe Tamisier mozgalmat indított a szent Eucharisztia mélyebb tisztelésére. Célja az volt, hogy tömegesen tiszteljék az Oltáriszentséget, megmutatva a katolikusok erejét és az Eucharisztia egyesítő jelenlétét. Támogatója volt e lelkiségben Louis Gaston Adrien de Ségur püspök, az eucharisztikus mozgalom szószólója.

A katolikus megújulást a bűnbánat és az Eucharisztia tisztelete által sürgető észak-franciaországi és belgiumi lelkiségi mozgalmaknak löketet adott a vasúthálózat elterjedése: egyre nagyobb számban utaztak búcsújáró helyekre. Ezt kihasználva Marie-Marthe 1874-től zarándoklatokat kezdett szervezni olyan franciaországi kegyhelyekre, ahol eucharisztikus csodák történtek. Ezeken az alkalmakon nagy tömegek imádták együtt az Oltáriszentséget, s az imádságokat püspökök, ékesszóló papok buzdító beszédei követték. Ezeket tekintjük az első (francia) nemzeti eucharisztikus kongresszusoknak. Az 1878-ban megválasztott XIII. Leó pápa szimpatizált a mozgalommal. 1881 júniusának utolsó napjaiban Lille-ben a pápa buzdítására tartották meg a háromnapos programot, melyre a francia és belga híveken kívül nyolc országból érkeztek zarándokok. Ezt tekintjük az első nemzetközi eucharisztikus kongresszusnak. A nagyszámú zarándokot látva a szervezők úgy döntöttek, hogy a mozgalom folytonosságának biztosítására bizottságot alapítanak, és megtervezték a jövőbeni kongresszusok kereteit, amelyek előadásokat, beszámolókat, istentiszteleti eseményeket és záró körmenetet tartalmaztak.

1883-ban, a 3. nemzetközi kongresszus a belgiumi Liège városában volt, a 4. a svájci Fribourgbán, majd ismét Franciaországban. XIII. Leó pápa kérésére – aki úgy tekintett az Eucharisziára, mint a katolikus egység rítusokon átívelő helyreállításának szentségére – a 8. kongresszus Jeruzsálemben zajlott, 1893-ban. A pápa e kongresszuson képviseltette magát először legátus (küldött) által, jelezve, hogy az esemény milyen jelentőséggel bír egységtörekvéseiben. Ez volt az első Európán kívüli nemzetközi kongresszus.

X. Piusz, „az Eucharisztia pápája” (1909–1914) új szakaszt nyitott az eucharisztikus kongresszusok történetében. Egyre nagyobb számú hívő vett rajtuk részt, kiemelve e kongresszusok nemzetközi jellegét. A kongresszusok hangoztatják a gyakori szentáldozásra buzdító pápai tanítást. X. Piusz 1905-ben Rómába hívta össze a kongresszust, melyen ő maga végezte a nyitó szentmisét, és a körmeneten is részt vett. Ez volt tehát az első nemzetközi eucharisztikus kongresszus, amelyen személyesen vett részt a pápa. Az 1907-es kongresszust Metzben tartották, mely akkor Németországhoz tartozott, ahol 1870 óta tilos volt körmenetet tartani. Ezt a törvényt hatályon kívül helyezték, hogy az Oltáriszentség körmenetét meg lehessen tartani a városban. Az eucharisztikus mozgalom olyannyira erőre kapott, hogy a nemzetközi kongresszusokon kívül minden alkalommal országos kongresszusokat is tartottak világszerte.

Az 1908-as londoni az első kongresszus volt az európai szárazföldön kívül, mely több szempontból a legjelentősebbnek bizonyult az eucharisztikus kongresszusok történetében. A rendezvényt a kor legnagyobb vallásos diadalaként jellemezték. Több mint 350 év telt el azóta, hogy pápai küldött a szigetországban járt, nem csoda, hogy az esemény óriási lelki megerősítést jelentett a sokáig üldözött katolikusoknak, akik hatalmas pompával fogadták a pápa legátusát és a vendég főpapokat. A pápa legátusán kívül hat bíboros, tizennégy érsek, hetven püspök és több száz pap vett részt rajta, soha ennyi egyházi személy még nem volt együtt Rómán kívül. Szeptember 13-án a Westminster-katedrálisban bizánci Szent Liturgiát végeztek Arsenius Atiyh párizsi archimandrita vezetésével. A kongresszust záró eucharisztikus körmeneten az Eucharisziát szokás szerint körbehordozták a városban, ám protestáns szervezetek tüntetésekkel készültek megakadályozni ezt, ezért a miniszterelnök kérésére a körmenetben nem vitték a szentséget. Protestáns létükre a lordok házának több tagja – grófok és hercegek – dízsorfallal állt a pápa legátusa mellett a körmenet során.

Az 1910-es montreali volt az első tengerentúli nemzetközi kongresszus. A katolikus világeseményeken egyre nőtt a külföldi küldöttségek létszáma, a madridi (1911) és főként a bécsi (1912) kongresszusokon a közvéleményre erős hatást gyakoroltak a hatalmas méretű ünnepek és főként

1968 Bogotá

1985 Nairobi

1989 Szöul

1928 Sydney

1938 Budapest

1964, pápamobil

kongresszusok története

az impozáns eucharisztikus körmenetek. Az 1912-es bécsi kongresszuson százezer gyermek járult első szentáldozáshoz. Az I. világháború miatt 1914 után 1922-ben volt legközelebb kongresszus, ismét Rómában, melyen XI. Piusz pápa (1922–1939) is részt vett. Ekkor határozta meg a kongresszusok kétévenkénti megrendezését, több időt szentelve így a lelki fölkészülésre.

A két világháború közötti időszakban a kongresszusok a keresztény misztériumba vetett hitről tett pozitív tanúságtételt és a szentáldozást helyezték előtérbe. 1926-ban először rendeztek nemzetközi kongresszust az Amerikai Egyesült Államokban. Chicagóban ötszázezer vettek részt a nyitó és egymillióan a záró szentmisén. 1928-ban Sydney rendezte az első ausztráliai nemzetközi kongresszust, ahol ötszázezer hívó vett részt a körmeneten. 1930-ban a tunéziai Karthágóban volt az első afrikai nemzetközi kongresszus. Az 1934-es Buenos Aires-i kongresszus volt az első dél-amerikai. A pápa küldötte a későbbi XII. Piusz, Eugenio Pacelli bíboros volt. Egemillióan hallgatták élőben XI. Piusz pápa beszédét. A kongresszus folyamán 100 000 gyermek, 700 000 férfi és 400 000 nő járult szentáldozáshoz. 1937-ben a Fülöp-szigetek fővárosa, Manila adott otthont az első ázsiai nemzetközi kongresszusnak, melyen másfél millióan vettek részt, minden szentmisén több százezen imádkoztak.

Számunkra a jubileumi év és a budapesti rendezés miatt emlékezetes az 1938-as, 34. világkongresszus, melyen 15 bíboros és 330 püspök vett részt, több százezer hívó mellett. A pápa küldötte szintén Pacelli bíboros volt. A Görögkatolikus Szemlélet magazin nyári számában részletesen foglalkoztunk a 34. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszussal, mely egyben az utolsó volt a II. világháború előtt.

Az 1960-as, Münchenben rendezett kongresszus óta hívják a záró szentmisét station orbisnak. Josef Jungmann osztrák liturgikus, jezsuita szerzetes javasolta, hogy római mintára (ahol a pápa nagyböjtben végzett szentmiséjét statio urbisnak, a város állomásának nevezték) a földkerekség állomásának, stációjának nevezzék a záró szentmisét.

Az 1964-es kongresszus volt az első, melyet olyan országban rendeztek, ahol nem számottevő a keresztények létszáma. Az indiai Bombayben tartott katolikus világesemény történelmi volt, hiszen VI. Pál személyesen látogatott el az országba, ahol tíz napot töltött, és meglátogatta Mahatma Gandhi meggyilkolásának helyszínét is. Soha pápa azelőtt nem hagyta el Európát, és repülőgépen sem utazott (VI. Pál mind a hat kontinensre ellátogatott). A hindu kormány nagy tisztelettel fogadta az egyházfőt, a város főterén több mint háromezrezer ember hallgatta beszédét és vett részt az általa bemutatott szentmisén. A látogatásra készült nyitott, Mahindra típusú pápamobil a modernkori pápamobilok prototípusának számított.

1968-ban VI. Pál pápa ismét személyesen vett részt a kongresszuson a kolumbiai fővárosban, Bogotában. Az 1976-os, philadelphiai kongresszuson másfél millióan vettek részt, fől szólalt Gerard Ford amerikai elnök és Teréz anyja is. Az egyik szentmisén Karol Wojtyła bíboros mondott beszédet. A magyar görögkatolikus egyházat Keresztes Szilárd segédpüspök és Pregun István atya képviselte.

1985-ben Kenya fővárosa, Nairobi volt a kongresszus otthona, II. János Pál pápa személyesen vett részt az eseményen, akárcsak az 1989-es szöuli kongresszuson (ahol a záró szentmisét teljes egészében koreai nyelven végezte 700 000 ember előtt), az 1993-as sevillei, az 1997-es wrocławai és a 2000-es római kongresszuson is. A szent pápa tehát öt nemzetközi eucharisztikus kongresszuson vett részt egymás után.

A 2008-as quebeci kongresszuson óriáskivetítőkön közvetítették élőben XVI. Benedek pápa angol és francia nyelvű üzenetét.

A 2021. szeptemberi kongresszust 1938 után másodszor rendezte Budapest. Nemcsak a helyszín miatt volt jeles a hazai rendezés világesemény, hanem azért is, mert 21 év után végezte személyesen a pápa a statio orbist, egyben ez volt Ferenc pápa első részvétele nemzetközi eucharisztikus kongresszuson. A 2024-es kongresszust Ecuador fővárosában, Quitóban rendezik meg.

1997 Wrocław

2000 Róma

2021 Budapest

Az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus Budapesten

Szeptember 4–12. között Budapest másodszor rendezte meg a katolikus világeseményt. A fővárosban egész héten lelkeségi programokkal, tanúságtételekkel és szertartásokkal erősítették az emberekben Krisztushoz, az Eucharisziához való ragaszkodást. Hazai és külföldi civilek, orvosok, teológusok, művészek, politikusok, szerzetesek, főpapok vallották meg hitüket, osztották meg megtérésük történetét, tartottak előadást. A budapesti eseményekkel párhuzamosan országszerte kísérőrendezvényekkel kapcsolódtak be a katolikus világesemény programjaiba. A nyitó szentmisét megelőzően, szeptember 2–4. között Esztergomban teológiai szimpóziumot tartottak magyar és külföldi teológusok, papok és püspökök részvételével, melynek témája az Eucharisztia volt.

A kongresszus nyitó szentmiséjén iskolás gyerekek, elsőáldozók, száz püspök, több száz pap, állami, egyházi és közeleti méltóságok, hírességek és hívők sokasága vett részt. A szentmisét Angelo Bagnasco bí-

boros, az Európai Püspöki Konferenciák Tanácsának elnöke mutatta be a budapesti Hősök terén a nyolcvan országból érkezett katolikus hívőseger előtt. A szentmise előtt nagyszabású nyitóünnepséget láthatunk a jelenlévők, mely a „Magyarország, Mária országa” címet viselte. A Kárpát-medence keresztény néphagyományait bemutató műsorban háromszáz néptáncos és hagyományörző művész a magyarság, a néphagyomány és a keresztény vallás különleges viszonyát, ezer évre visszanyúló gyökereit mutatta be. A szertartáson Michael August Blume SVD, Magyarország apostoli nunciusa mellett számtalan érsek és püspök koncelebrált a világ minden tájáról.

A szentmisén nyolcszáz fős katolikus iskolás összkar teljesített énekes szolgálatot (a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola, a váci székesegyházi kórusiskola, a Szent Angéla Énekes Iskola, a Pannonia Sacra Iskola énekkara, a szentendrei Szent András-iskola, a budapesti Pál Apostol-

iskola kórusa, a székesfehérvári ciszterci leánykar, az Egyetemi templom Don Bosco énekkara, a szolnoki Csillagfény gyermekkórus), zenekari kíséretet a Weiner Leó Katolikus Zeneiskola Alapfokú Művészeti Iskola és Zeneművészeti Szakgimnázium zenekara adott. Erdő Péter bíboros köszöntőbeszédében hálát adott a Gondviselésnek, hogy a járványveszély csitulásával megrendezhetjük a kongresszust. Köszönetet mondott a szervezőknek, a magyar társadalomnak és az Eucharisztikus Kongresszus Pápai Bizottságának.

A szentmise csúcspontja a szentáldozás volt: ezerkétszáz gyermek vehette magához a Szent Eucharisziát először, miután Udvardy György veszprémi érsek vezetésével megújították keresztségi fogadalmukat.

A kongresszus egyik kísérőrendezvénye volt az Ars Sacra Fesztivál, mely számos kulturális programot: találkozásokat, könyvbemutatókat, koncerteket, kiállításokat, filmvetítéseket, előadásokat kínált Budapest-szerte.

Az előadások, fakultációk és lelkeségi programok a Hungexpón voltak. Katekézist tartott João Tempesta bíboros, Rio de Janeiro érseke, Gérald Lacroix bíboros, quebeci érsek, Charles Maung Bo mianmari bíboros, John Onaiyekan nyugalmazott nigériai bíboros, Dominik Duka prágai bíboros.

Tanúságot tett hitéről Szabó Konstantin kárpátaljai görögkatolikus pap; Louis Raphael Sako bíboros, káld pátriárka, bagdadi érsek; a brazil Moysés Azevedo, a Katolikus Shalom Közösség alapítója; Mary Healy teológus, egyetemi professzor, a Pápai Biblikus Bizottság tagja; és Áder János, Magyarország köztársasági elnöke.

A hét folyamán városszerte különböző nyelvű szentmiséket tartottak a világ minden tájáról érkező zarándokoknak.

A kongresszus programjaként koncertet adott a Csík zenekar, a Szent Efrém férfikar, a 100 Tagú Cigányzenekar, a Moszkvai Patriarkátus Kórusa, a nemzetközi eucharisztikus kongresszus ifjúsági programjának (Forráspont) keretében Ákos – és még sokan mások.

A kongresszus utolsó előtti napja családi nap volt a Margit-szigeten, este pedig rengeteg résztvevővel tartották meg a szokásos eucharisztikus gyertyás körmenetet.

A kongresszus záróprogramja és csúcspontja a Ferenc pápa által bemutatott szentmise volt a Hősök terén, több százezer hívő részvételével.

Ahol szeretet van, ott van a jövő

Szabó Konstantin görögkatolikus pap tanúságtétele a nemzetközi eucharisztikus kongresszuson

Szabó Konstantin kárpátaljai görögkatolikus pap édesapját a szovjet diktatúra idején hite miatt elhurcolták, pap nagybátyját a nyílt utcán lötték le. Őt magát titokban szentelték fel, első nyilvános szertartását 1989-ben vezethette. Jelenleg sislóci káplán, a koncházi magyar és szláv hívek lelkipásztora. Az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus hétfői napján tett tanúságot.

„Istenfélelemmel, hittel és szeretettel közeledjete! Így hívja a pap a bizánci Szent Liturgiában a híveket a szentáldozásra. Ezekre van szükségem, ebben kell élnem, ha a krisztusi tanításnak akarok eleget tenni” – kezdte tanúságtételét Szabó Konstantin. A Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye többszörös jubileumot ünnepel idén. Az ungvári unióra

375 éve került sor, az egyházmegyét 250 éve kanonizálták, de idén emlékeznek meg Romzsa Tódor püspök boldoggá avatásának 20. évfordulójáról is.

„Jézus Krisztus azt mondta, legyen egy nyáj és egy pásztor. Elődeink valamikor eltértek ettől, ezt hozta helyre az unió. Egyházmegyénket 77 évvel ezelőtt újból próbára tette az isteni gondviselés, hiszen a szovjet hadsereg megszállta Kárpátalját” – idézte fel Szabó Konstantin. A diktatúra elsődleges feladatai közé tartozott, hogy a területet a szovjet birodalomhoz csatolják. Ennek során szembesültek azzal a ténnyel, hogy itt a munkácsi egyházmegye a meghatározó, hiszen félmillió hívőt számlált, fejlett iskolarendszerrel, termőföldekkel és szervezett gazdaság-

gal rendelkezett. A szovjetek a munkácsi egyházmegyét is be akarták tagolni az orosz ortodox egyházba. 1947-ben Nyikita Hruscsov (akkor az ukrán kommunista párt vezetője) utasítására, Sztálin engedélyével Romzsa Tódor püspököt meggyilkolták: egy balesetnek álcázott táma-

dás után a kórházban követtek el ellene merényletet. A papság és a hívek ettől csak még elszántabbak lettek. Bár a templomokat erőszakkal elvették, a lelkipásztorok működését pedig rendeletekkel nehezítették, sokáig egyikük sem állt át. A helyzetük azért sem volt egyszerű, mert a papcsaládokban 368 gyerek nevelkedett.

1949-ben elkezdődött az egyházmegye felszámolása. A több mint 300 pap közül 127 hitvalló és 30 vértanú lett. Végül 132 pap írta alá az átállást, és 41 kezdte meg az egyházmegye katakombaszerű szolgálatát. Sok pap került a Gulagra – köztük Szabó Konstantin édesapja is –, megalázó munkát kellett végezniük, de hűek maradtak hitükhöz, és jelesre vizsgáztak emberségből. A kényszermunkára hurcolt és üldöztetést szenvedett Ortutay Elemér görögkatolikus pap szavaival:

**Valami csodálatos erő költözött belénk,
mert nem féltünk a jövőtől. Testünket megtörték,
de a lelkünk erős maradt, templomainkat elvették,
de hitünk nem fogyatkozott meg.**

Az egyházmegye negyven évig működött illegálisan. A püspököket és a papokat titokban szentelték fel, pasztorális tevékenységüket a civil munkájuk mellett folytatták, zárt ajtók mögött kereszteltek – nemegyszer még a párttitkár vagy a KGB-tiszt gyerekeit is.

A kárpátaljai görögkatolikus egyházat 1989-ben legalizálták, ennek ellenére senki nem kért bocsánatot tőlük, az egyházmegyét nem rehabilitálták, az ingatlanokból alig kaptak vissza valamit, a 440 templomból csak 117-be térhetek vissza. Jelenleg 291 templomuk van, és 30 épül. Az egyházmegyében 270 pap működik, és 29 szerzetes szolgál. Tavaly az egyházmegyében 1767 elsőáldozó volt. A Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegyéhez tartozik a Beregszászi Magyar Görögkatolikus Esperesi Kerület, melyet Szemedi János püspök 1996-ban hozott létre. Itt a hívek hármasságban élnek: magyarok a 40 milliós Ukrainában, görögkatolikusok a pravoszláv tengerben és magyar ajkú hívek a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye kötelékében.

Az egyházkerületben 45 egyházközség van, a 40 templom mellett 2 új épül. A kerületben 17 pap szolgál, 9 kispap készül a hivatására. Sok szervezetük van, a Karácsvai Sztójka Sándor Görögkatolikus Líceumban 180 diák tanul, de több óvodában is jelen vannak. A tervek között szerepel egyetemi kollégium, több óvoda, ifjúsági üdülőközpont, öregotthon, karitászközpont létesítése; az iskolarendszer bővítése, valamint a templomok felújítása. Szabó Konstantin külön megköszönte néhai Bacsóka Pál és Pregun István atyák, valamint Erdő Péter bíboros, prímás, Kocsis Fülöp hajdúdorogi érsek, metropolita és Orosz Atanáz miskolci megyéspüspök segítségét.

**A múlt kötelez. A politikába belebonyolódó papok
működésével nem büszkélkedhetünk,
de a hitvalló papok sorának tanúságtétele máig
követendő példa. Az ellenség ma is ugyanaz:
a sátán, aki meg akar osztani,
el akar téríteni Istentől, aki az egyetemes értékek
felszámolásával egy feje tetejére állított
társadalmat akar létrehozni.**

– hangsúlyozta Szabó Konstantin. A liturgián a pap felszólítja a híveket: „Közeledjetek!” Sajnos a járvány idején nem volt, aki közeledjen. Nagy fájdalom volt ez, hiszen az Oltáriszentség tartja meg az Egyházat.

A jövőről szólva a kárpátaljai görögkatolikus lelkipásztor kiemelte, fontos lenne, hogy Ukrainának olyan kormánya legyen, mely partnerként tekint az Egyházra, mely észreveszi, hogy az Egyház erkölcsre, hitre és jóra neveli az embereket. „Istenfélelem nélkül a kárhozatba irányítjuk jövőnket. Ahol szeretet van, ott van a jövő.” Ebben nagy segítséget nyújt a szentségi élet. „368 gyerek volt a hitvalló családokban. Én egy vagyok közülük. Az ő nevükben szóltam.” Szabó Konstantin tanúságtételét a Szent Liturgia szavaival zárta: „Krisztus Istenünk, ki magad vagy a törvény és a próféták teljessége, ki végrehajtottad Atyád egész üdvöngözését, töltsd be örömmel és vígsággal szívünket.”

Részlet **Szabó Konstantin** – 2004-ben a Kárpátalja hetilapnak adott – interjúból:

„1986 júliusának végén hívatott Elemér bácsi és bejelentette, augusztus 2-án pappá szentelnek. Váratlanul ért a dolog, és az is meglepetés volt számomra, hogy édesapám egyik diáktársa, Holovács József püspök szentelt pappá. Felsődomonyán (Onokóc), József püspök házában volt a szentelés. Rajtunk kívül ott volt még az akkori spirituálisom, Vaszkó Józsa bácsi is. Édesanyám, mielőtt reggel elindított, azt mondta: »Vigyázz, fiam, hogy meg ne bánd.« Halála előtt fél évvel mertem megkérdezni, hogy miért mondta ezt nekem. Mint kiderült, ő 1949-re gondolt, és azokra a szenvedésekre, amiket édesapám élt át. Emlékszem, mikor 1990-ben legalizálták az egyházunkat, az első szabad nagypéntekre együtt mentünk Lelekács János bácsival, aki megkérdezte, miért vagyok sápadt. Mondtam, hogy izgulok, hisz először fogok ilyen szertartást tartani. Erre ő így felelt: »43 éve vagyok pap, és most fogom először végezni ezt a szertartást.« 1989 őszén rövid előadást tartottam kispapoknak a nyíregyházi teológián. Azzal kezdtem a mondandómat, hogy irigylem őket, mert én nem lehettem kispap. Majdnem négy éve voltam pap, amikor először vettem fel reverendát Salánkon. Egy-egy ünnepélyes primicián (első szentmise) néha még ma is eszembe jut, hogy az enyém családi körben, otthon, zárt ajtók mögött zajlott.”

KIRÁLY ANDRÁS

Ünnepi Szent Liturgia a Szent István- bazilikában

NAGYSZABÁSÚ ÜNNEPI SZENT LITURGIA VOLT A SZENT ISTVÁN-
BAZILIKÁBAN KÖZEL NEGYVEN PÜSPÖK ÉS SZÁZHATVAN PAP
RÉSZVÉTELÉVEL.

Az 1938-as eucharisztikus kongresszus egyik kiemelkedő programja volt a Szent István-bazilikában május 27-én bemutatott bizánci rítusú Szent Liturgia, melyet Georgios Calavasiss athéni püspök vezetett. A zsúfolásig telt bazilikában Eugenio Pacelli pápai követ és Serédi Jusztinián hercegprímás mellett hét keleti rítusú püspök, római katolikus püspökök, egyházi és világi méltóságok is jelen voltak.

Hasonlóan hosszú előkészületek előzték meg a 2021-es bizánci Szent Liturgiát a Szent István-bazilikában. Mivel 1938-ban is a kongresszus kiemelt eseménye volt a bizánci szertartás, a 2021-es világesemény szervezői számára sem volt kétséges, hogy a rendezvénysorozat egyik kiemelkedő ünnepe lesz ugyanazon a helyen a keleti rítusú szertartás, mely megjeleníti a kereszténység sokszínűségét, a keleti és nyugati egyház egymás mellett létezését.

Mivel a Szent Liturgia egybeesett az európai keleti katolikus püspökök találkozójának zárónapjával, a még itt maradt keleti rítusú püspökök is részt vettek a keleti egyház eme csodálatos ünnepén. Jelen volt Kocsis Fülöp hajdúdorogi érsek-metropolita, Orosz Atanáz, a Miskolci Egyházmegye püspöke, Szocska Ábel, a Nyíregyházi Egyházmegye püspöke, Keresztes Szilárd érdemes hajdúdorogi püspök, Ladislav Hučko, Csehország exarchája, Virgil Bercea nagyváradai püspök, Cyril Vasil érsek, kassai püspök, Włodzimierz Juszcak, Wrocław-Gdańsk püspöke, Giorgio Demetrio Gallaro érsek, a Keleti Egyházak Kongregációjának titkára, Raphaël Minassian érsek, az európai örmény katolikusok ordináriusa, Ján Babjak eperjesi érsek-metropolita, Sviatoslav Shevchuk ukrán nagyérsek, Stepan Sus, a kijev-galíciai nagyérsekség kuriális püspöke, Irynej Bilik püspök, a Santa Maria Maggiore-bazilika kanonokja, Vasily Tuchapets, a Harkovi Exarchátus püspöke, Bechara Boutros al-Rahi bíboros, maronita pátriárka és Manel Nin, Görögországi exarchája.

A százhatvan görög- és római katolikus pap, húsz római katolikus püspök, hat alszerpap, tíz diakónus és több ezer hívő jelenlétében végzett Szent Liturgiát József melkita pátriárka (Youssef Absi) vezette. A Magyar Katolikus Püspöki Kar több tagja mellett európai, ázsiai, afrikai és dél-amerikai bíborosok, érsekek, püspökök, apátok, szerzetesek is részt vettek a Szent Liturgián. Külön öröm volt, hogy Fabiny Tamás evangélikus püspök is jelen volt. Az állami tisztségviselők közül jelen volt Novák Katalin és Langeré Victor Katalin államtitká-

rok, Latorcai János, az Országgyűlés alelnöke, Seszták Miklós kormánybiztos, Papcsák Ferenc és Tasó László országgyűlési képviselők.

Mivel a bazilika zsúfolásig megtelt, a Szent István téren fölállított óriáskivetítőn is rengetegen követték a szertartást.

A Szent Liturgiára a bazilika harangjainak zúgása közben körmenetben vonult be az asszisztencia. Erdő Péter bíboros, prímás olaszul és magyarul köszöntötte a jelenlévőket. Kiemelte, hogy a jelen lévő keleti és nyugati püspökök „látható módon is tükrözik katolikus egyházunk sokszínűségét és hagyományának gazdagságát”. „Ez a templom Szent István király nevét viseli, itt őrizzük leghíresebb ereklét.”

Szent István király ma a katolikus és az ortodox egyház közös védőszentje, halálának évében, 1038-ban még teljes közösségben voltak egymással ezek az egyházak, a hagyományok különbözősége, a népek kultúrájának sokfélesége nem kell, hogy akadályt jelentsen a közösség útjában.

Ma, amikor a kereszténységet annyi meg nem értés, félremagyarázás és támadás éri szer- te a világban, életfontosságú, hogy közösen tegyünk tanúságot egységünkről, hitünkről, Jézus Krisztusról, aki egyetlen közös Urunk és Mesterünk. Adja Isten, hogy ez a mai ünnepelés kifejezze és elősegítse a keleti katolikus egyházak sajátos identitását és küldetését a keresztények egységének szolgálatában!” – fogalmazott Erdő Péter.

Bizánci rítusú templomaink szerves része az ikonosztáz, a szentélyt a hajótól elválasztó ikonfal. Mivel a bazilikában nincs ikonosztáz, Kisléghi Nagy Ádám festőművész a kispataki kápolnában található Istenszülő- és Pantokrátor Krisztus-ikonja került a szentély elejére, melyet díszes faállványba foglaltak.

A szertartást magyarul végezték, de a külföldi püspökök és diakónusok bizonyos részeket arabul, olaszul, franciául, őslávlul, szlovákul, románul és angolul énekeltek. Az evangélium magyar és angol nyelven hangzott el.

A zenei szolgálatot a Bubnó Tamás Liszt-díjas karnagy által vezetett, közel nyolcvanfős kórus látta el. A budaörsi Szent Demeter kórus, a Fő utcai kórus, a debreceni Lautitia kamarakórus, a nyíregyházi Szent Atanáz kórus és a Szent Efrém férfiak tagjain kívül az ország több pontjából érkeztek kántorok, énekesek, akik Kökényessy Zoltán Fő utcai kórusvezető ötszáz fős feldolgozásában énekeltek Boksa János műveit és a sajpálfalvai irmologion egy darabját.

Szentbeszédében Fülöp metropolita az Istenszülő születésének ünnepén azt mondta, az egyházi év nem is kezdődhetne másképp, mint Istenszülő-ünnepel. De nem mindegy, hogy milyen lellekkel kezdjük az évet, milyen lellekkel ünneplünk. Csak halljuk, vagy meg is halljuk az Isten szavát? És ha meghalljuk, meg is tartjuk-e azt? Az evangéliumra utalva azt mondta, hogy amikor Jézus körül szorgoskodott, Márta is elkapott néhány szófoszlányt, gondolatot, de vajon lehet-e így teljes szívvel

figyelni? Nem véletlen, hogy amikor Márta panaszkodik testvére, Máriára, mert az csak hallgatja Jézust és nem segít, Jézus ezt feleli: „Mária a jobbik részt választotta” (Lk 10,42).

A Szent Liturgia segít az Istenhez való fölemelkedésben, de azt csak teljes áhitattal, teljes odaadással lehet elérni. Nem véletlenül énekeljük a Szent Liturgia során, hogy *tegyünk félre mostan minden földi gondot*. Az örömhirtől, az Istenre figyeléstől számos tényező tántoríthat el bennünket, az ünnepek ebből próbálnak kiemelni minket. Minden egyes Szent Liturgia egy ilyen ünnep, hiszen az Eucharisziát ünnepeljük: „Minden egyes alkalom, amikor az Eucharisziából részesülünk, ugyanolyan horderejű, világot megmozgató esemény, hiszen minden alkalommal a teljes Szentháromság adja benne magát.” Az Eucharisztia nem csupán egy keresztény jámborság, minden forrásunk belőle fakad, egész életünknek ő a forrása és a csúcsa. Isten szavát többfajta módon is megtarthatjuk, de kiemelt módja az Eucharisztia megélése, hiszen ez az Isten megtestesülésének megélése életünkben.

De csak akkor tudunk élni az Eucharisziából, ha élünk az Eucharisziával.

A szertartáson összegyűlt perselypénz teljes összegét a szíriai keresztények megsegítésére ajánlották föl. A szír hittestvéreknek azok is küldhetnek a Görögkatolikus Metropólián keresztül adományt, akik személyesen nem tudtak részt venni ezen a szép Szent Liturgián.

Nehéz szavakkal kifejezni a Szent Liturgián átélt élményt. A harangzúgással kísért ki- és bevonulás, a bazilika elé összegyűlt tömeg, a zsúfolásig telt hatalmas, díszes bazilika, a magasba szálló tömjénfüst illata, a hívők sokaságának látványa, a gyönyörű énekek, a számtalan püspök és pap, a csodálatos ikonok, a szent és isteni liturgia, s annak csúcsa, az Eucharisztia ritkán átélt meghatódottsággal, átlényegüléssel töltötte el a jelenlévőket, akiket büszkeséggel tölthetett el a tudat, hogy nyolcvanhárom év után ismét ránk figyelt a világ. Ránk, magyarokra, és ránk, görögkatolikusokra, keleti keresztényekre. Megmutathattuk liturgiánk, rítusunk szépsé-

gét, megmutathattuk a világ minden pontjáról érkező püspököknek és híveknek, hogy egyek vagyunk velük. Egyek sokszínűségünkben, egyek az Eucharisztia ünneplésében, egyek Krisztusban.

A Szent Liturgiát élőben közvetítette a Görögkatolikus Médiaközpont. A felvétel visszanezézhető a Görögkatolikus Médiaközpont Facebook-oldalán és YouTube-csatornáján.

Okostelefonjáról megnyithatja a közvetítést a kódot leolvasva:

(A közvetítés 28:10-nél kezdődik.)

Fülöp metropolita beszéde a Szent István-bazilikában

AZ 52. EUCHARISZTIKUS KONGRESSZUS EGYIK CSÚCSPONTJA VOLT A SZENT ISTVÁN-BAZILIKÁBAN BEMUTATOTT ÜNNEPI SZENT LITURGIA, MELYEN KÖZEL NEGYVEN PÜSPÖK VETT RÉSZT. FÜLÖP METROPOLITA TELJES SZENTBESZÉDÉT OLVASHATJÁK.

Ez az Úr napja, népek, örvendezetek, mert íme, a világosság forrása és az életadó igének könyve megjelent nekünk, és a napkelet ajtaja megszületett, s várja a nagy Főpap bevonulását, mint egyedüli, ki e világra hozza Krisztust, a mi lelkünk üdvösségére.

Krisztusban szeretett Testvéreim!

Az Istenszülő születésének ünnepén ezt a himnuszt kétszer is énekeljük: először az előesti vecsernyében – amelyet idén a hívek sokasága mellett számos keleti püspök testvéremmel együtt végeztünk Gödöllőn – és az utrenyén, a dicséreti sztihrák befejezéséként újra.

Ez az Úr napja, népek, örvendezetek!

Keleti rítusunkban az egyházi év szeptember 1-jével kezdődik. Tehát az egyházi év első nagy ünnepének meghirdetése egyszersmind az egész esztendő alaphangját is megadja. Az ünnepeinkkel tarkított egész esztendő számos

okot fog adni az örvendezésre. Ha itt, az elején, amikor a világosság forrása, az életadó igének könyve megjelenik, amikor a napkelet ajtaja megszületik, akkor ezzel nemcsak az ünnepek, hanem az örvendezések sora is megnyílik. Legalábbis akkor, ha úgy tekintünk a most megnyíló esztendőre, mint az Istenszülő a maga életére, aki várja a nagy Főpap bevonulását. Igaz, ő abban egyedüli, hogy világra hozza Krisztust a mi lelkünk üdvösségére, de a ma ünnepelt Istenszülőt követve mi is várjuk, hogy a nagy Főpap, Jézus Krisztus ebben az évben is bevonuljon az életünkbe, hogy életadó igéjét beleírja szívünk könyvébe, hogy a világosság forrásaként beragyogja egész életünket, egész lényünket. Ő be akarja ragyogni ezt a most kezdődő esztendönket is. Nagyon oda kell hát figyelni, hogyan kezdjük el, mit kell tennünk, hogy Istenünknek ez a vágya beteljesüljön az életünkben.

A gondviselő Isten jóvoltából most igazán mindent megkapunk ahhoz, hogy ez a mai napunk

méltó kezdete legyen ez örvendezésre nyíló új esztendőnek. Velünk ünnepel és vezeti ezt az isteni Szent Liturgiát József melkita pátriárka, aki a mérhetetlen szenvedést megélt Szíriából érkezett hozzánk. Jelenlétével mintegy még hitelesebbé válik az ünnep üzenete: népek, örvendezetek! S vele együtt ünnepel számtalan keleti és más rítusú püspök, pap és a hívek sokasága is, hogy a nagy Főpap bevonulását váró Istenszülő születésének örömét közösen éljük át, s együtt adjuk tovább világra szóló üzenetét: Népek, örvendezetek!

Az ünnepi evangélium zárószavaiban is erre kaptunk buzdítást a Szentlélektől. Egy asszony a tömegből ujjongva kiáltott: „Boldog a méh, amely hordozott, és az emlő, amelyet szoptált!” Asszonyi lelkesedésével öntudatlanul is próféta, és megjövendölte, hogy Boldogasszonynak fogjuk nevezni Máriát, a Jézust szoptató és fölnevelő Istenanyát. S tudjuk, korábban egy másik asszony is hasonló örömmel köszöntötte őt: „Boldog vagy, ki hittél...” Így kiál-

tott a méhében örvendező magzatot hordozó Erzsébet, amikor találkozott a még szintén magzati létben jelen lévő Isten édesanyjával. Sőt, Mária maga is elfogadta ezt a köszöntést, amikor Sion leányaként így jövendölt: „Íme, mostantól fogva boldognak hirdet engem minden nemzedék.” Beteljesedett tehát mindaz, amit a Szentlélek mondott neki és róla: Boldogasszonyként köszöntjük őt. De szent Fia még ennél is többet mond. Mert az evangéliumban szereplő asszony szavát így egészítette ki: „Igen, de azok milyen boldogok, akik hallgatják az Isten szavát, és meg is tartják!”

legjobb részt választotta, ahogyan erről Jézus is tanúságot tett, s hozzátette azt is: „nem is vesztí el soha”. Aki épp csak foszlányokat kap el Isten szavaiból, az milyen eséllyel indul el a megígért boldogság felé, amelynek záloga, hogy azokat meg is kell tartani?

Egyházunk ismeri ezt az emberi gyengénket, mely nem csak Mártára volt jellemző. Nem véletlenül énekelte velünk az angyalokkal együtt a Szent Liturgiában a szentírási szakaszok és a tanítás elhangzása után a szent figyelmeztetést: tegyük félre mostan minden

Sok minden akadályozhat minket abban, hogy higgyünk. Számos tényező, sok zavaró hatás terelheti el figyelmünket az örömhírről. Az ünnep ezekből akar kiemelni. S ez nemcsak a naptárban követhető ünnepekre érvényes. Minden egyes Szent Liturgián az Eucharisziát ünnepeljük. Ezekben a napokban a világ szeme rajtunk, mert egy héten át tartó nemzetközi kongresszussal ünnepeljük az Eucharisziát. De minden egyes alkalom, amikor részesülünk belőle, ugyanilyen nagy horderejű, világra szóló, világot megmozgató esemény. Az Eucharisztia nem tud több lenni, hiszen abban minden egyes alkalommal a teljes Szentháromság adja magát. Minden szentáldozásban végtelen ajándékot kapunk. Ez a kiemelt eseménysorozat irányítja erre rá a figyelmünket. Az Eucharisztia ünneplése nem egy a keresztény jámborságok sorában. Minden forrásunk belőle fakad. Egész életünknek ő a forrása és a csúcsa. Belőle élünk, mozgunk és vagyunk. Isten szavának megtartása kiemelt módon az Eucharisztia megélése, Isten ígéjének megtestesülése az életünkben.

De csak akkor tudunk élni az Eucharisziából, ha élünk az Eucharisziával. Ez változtathatja meg az életünket. Ezt a fordulatot hozhatja az eucharisztikus kongresszus az életünkben, az egyház életében; hogyha eddig figyelmen kívül fordultunk is el tőle, ha a sok hétköznapi tevékenységünk közepette el is terelődött róla a figyelmünk, ha netán meg is ijesztett a magas követelmény, amely keresztény életünket kell, hogy jellemezze, de megtaláltuk a megoldást. Ugyanis megtaláltuk a forrást, amely kimeríthetetlen, megtaláltuk földi életünk csúcsát, amelyért érdemes élni, érdemes minden küzdelmet vállalni.

Jézus nemcsak ígérte nekünk a boldogságot, hanem saját testében el is hozta azt. Azért boldog az ő édesanyja, mert hitt benne, mert élt vele, mert övele élt. Máriának volt a legszorosabb, legközvetlenebb kapcsolata Jézussal, hiszen méhében hordozta, emlőin szoptatta, kezével sétáltatta, szájával oktatgatta. Mária boldog asszony. De még boldogabbak azok, akik az ige hallgatásával és megtartásával még nála is közelebb kerülnek Istenhez. Lehetséges ez? Ez bizony hatalmas titok. Megfejtethetetlen és mégis állandóan megfejtendő, kifejtendő titok. Talán most közelebb kerülhetünk ehhez a titokhoz, közelebb kerülhetünk az Eucharisziához. Ezen a főpapi liturgián átélhetjük a nagy Főpap bevonulását, aki el akarja foglalni a legelső helyet az életünkben, a szívünkben. Méltán hangzik el tehát ezen az ünnepen a fölszólítás: Ez az Úr napja, népek, örvendezetek!

Itt vagyunk, testvéreim, a Szent István-bazilikában, az eucharisztikus kongresszus e kiemelt eseményén, s ezen megsokszorozott ünnepi körülmények között talán mélyebben, mint valaha az életünkben, belénk ivódhat a mindenkinek szóló örömhír, hogy Isten boldogságra hívta az embert ebbe a világba. Boldogságra teremtette, s az találja meg ezt az Isten által nekünk készített boldogságot, aki hallgatja az Isten szavát, és meg is tartja. Nagyon bízom abban, a szívem mélyéből azért imádkozom, hogy e Szent Liturgiáról hazatérők körében pontosan ugyanannyi legyen azoknak a száma, akik meg is tartják Isten szavát, mint ahányan ma itt hallgatják.

Persze, nem mindegy, hogyan hallgatják, hogyan hallgatjuk. Minden bizonnyal Márta is elkapott néhány gondolatfoszlányt Jézus tanításából, amikor sürgött-forgott a sok asszonyi teendő közben. Figyelt ő, csak hát, annyi minden másra is kellett figyelni, hogy érthető módon nem tudott teljes szívvel bekapcsolódni a tanításba. Csakhogy aki fél füllel, fél szívvel hallgatja a tanítást, az vajon meg fogja-e tudni tartani teljesen? Mária a jobbik részt, sőt, a

földi gondot! Ez ma itt óslávlul fog elhangozni – mégpedig a sajópálfalai irmológionban több száz éve lejegyzett dallamon –, de azért éppen úgy érvényes lesz mindnyájunk számára most is. Az isteni Szent Liturgia föl akar emelni ebbe a tökéletes Istenre figyelésbe. Ekkor már semmi és senki nem számít. A rendkívüli személyiségek, a számos külföldi testvérünk jelenléte, a mindenfelől érkező hívek igen nagy számának szokatlansága sem fontos. Tegyük félre most minden földi gondot, mert a nagy Főpap, íme, már most bevonul az életünkbe!

Nagy Főpapnak mondjuk azt, aki a filippiekhez írt levélben hallott himnusz szerint „megalázta magát: engedelmesskedett a halálig, mégpedig a keresztálig”. Talán ez is akadályozhat bennünket abban, hogy elhiggyük, az ünnep és az egész evangélium valóban örömhír, boldogságra hívó üzenet. Megriaszthat bennünket az az életút, amelyet Mária Fiának végig kellett járnia. S emiatt Máriát is talán inkább látjuk szenvedő asszonynak, mint boldog asszonynak, akinek már fiatal édesanyaként megjövendölte Simeon, hogy „a te lelketet is tör járja át”.

Mintegy hatmillió forint adomány gyűlt össze a szíriai keresztényeknek

Szeptember 8-án a Szent István-bazilikában József melkita pátriárka vezette a történelmi Szent Liturgiát, melynek perselypénzét a háború sújtotta Szíria keresztényeinek ajánlottuk föl. A készpénzadományon kívül további összegek érkeztek a nemes cél érdekében.

Magyarország az első ország, ahol magánkezdemenyezésre gyűjtöttek adományt a szíriai keresztényeknek. Az első jelentős összeget Fülöp metropolita személyesen vitte el a háború sújtotta országba 2017-ben. Az adakozási kedv nem csökkent, 2018-ban újabb összeget vitt Fülöp atya, 2019-ben pedig Atanáz püspök vitte el a harmadik adományt Aleppóba. Még ebben az évben újabb összeget vitt Fülöp atya, akit a magyar görögkatolikusok adományából fölújított templom újraszentelésére

hívtak meg. A görögkatolikusok gyűjtésén túl más felekezetek is többször segítettek már a közel-keleti országnak, a magyar állam pedig a Hungary Helps programon keresztül nyújtott nekik jelentős segítséget.

A két ország keleti katolikus püspökei között testvéri kapcsolat alakult ki, ennek nagyon szép kifejezője, hogy a melkita pátriárka végezte az eucharisztikus kongresszus egyik csúcspontját jelentő bizánci rítusú Szent Liturgiát – az 1938-as világeseményhez hasonlóan – a Szent István-bazilikában.

Mivel a közel-keleti országokban bizonytalan a banki átutalások kimenetele, az adományok legbiztosabb módja a személyes átadás. Így adták át a magyar görögkatolikus püspökök korábbi adományainkat, s ezért is határozta

úgy a hierarcha atyák, hogy a történelmi Szent Liturgia perselypénzét is szíriai testvéreinknek ajánljuk föl, és a pátriárkának átadva közvetlenül juttatjuk el hozzájuk e nehéz időben. Korábbi adományainkból templomok, iskolák újultak meg, egészségügyi ellátások, műtétek, menekültek ételmezése és elszállásolása, gyermekek táboroztatása és iskoláztatása valósult meg. Biztosak lehetünk abban, hogy az újabb adomány is jó célt szolgál.

A bazilika perselypénze 1.130.000 Ft,
folyószámlára érkezett utalás 1.260.000 Ft,
a három egyházmegye támogatása
3.000.000 Ft,
a bazilika atyák adománya 140.000 Ft,
a bencés rend adománya 170.000 Ft.

József pátriárkának átvételi elismervény el-
lenében 16.560 eurót, azaz 5,8 millió forintot
adott át Fülöp metropolita.

Hálasan köszönjük adományait!

Akik szeretnék a nemes célt további
adományokat küldeni, a

CIB Bank

következő számláján keresztül tehetik meg:

10702071-69121841-51400006.

Kedvezményezett neve:

Görögkatolikus Metropólia.

A megjegyzés rovatba, kérjük,
mindenképp írják be:

szíriai keresztények / Szíria.

GÖRÖGKATOLIKUSOK

KIRÁLY ANDRÁS

Ferenc pápa Budapesten

Az 52. eucharisztikus kongresszus legkiemelkedőbb pontja a záró szentmise (statio orbis) volt, melyet Ferenc pápa mutatott be szeptember 12-én, vasárnap 11.30-kor a Hősök terén.

34. apostoli útján Budapestre érkezett Ferenc pápa, hogy az 52. eucharisztikus kongresszus záró szentmiséjét mutassa be. A Hősök tere és környéke már a reggeli órákban megtelt, tízezrek hömpölyögtek az Andrásy úton és a szomszédos utcákban. Idősek bottal, fiatalok csapatban, kerékpárral érkezők, szerzetesek, kisgyermekes családok, egyházközösségek, magyarok, külföldiek. Az egyik utcában ungvári cigány csoport, a másikban háromezres, hömpölygő, székelő tömeg Csaba testvér vezetésével, görögkatolikus táblák alatt vonulók, mozgássérül-

tek, hírességek, egyszerű emberek. Mindenki ugyanoda tartott: találkozni a Szentatyával, találkozni az Eucharisziával a katolikus világesemény zárónapján.

A városban ritkán látott készültség: elkordonozott utcák; rendőrök gyalogosan, motoron, lovon és egyéb járművön; katonák, biztonsági őrök és rengeteg önkéntes segítő. A Terrorelhárítási Központ a vatikáni csendőrséggel közösen dolgozta ki Ferenc pápa védelmének részleteit.

A pápa reggel 6.09-kor szállt föl a római Fiumicino repülőtérre, és 7.45-kor landolt Ferihegyen, ahol katonai tiszteletadás és iskolás gyermekek sorfala mellett Michael August Blume apostoli nuncius, Erdő Péter bíboros, prímás, Veres András, az MKPK elnöke, a kormány részéről pedig Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes, Kásler Miklós miniszter és Soltesz Miklós államtitkár fogadta.

A Szentatya ezután autóval érkezett a Szépművészeti Múzeumba, ahol Orbán Viktor miniszterelnökkel, Áder János köztársasági elnökkel és Semjén Zsolt miniszterelnök-helyetessel, majd a püspöki kar tagjaival, végül a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának képviselőivel és Magyarország zsidó közösségeivel találkozott.

„Testvériségre kell nevelnünk az embereket. Ha együtt és egymásért imádkozunk, ha együtt tesszük a dolgunkat a szeretetszolgálat terén ezért a viláért, amelyet annyira szeret az Isten (vö. Jn 3,16): ez a legkézzelfoghatóbb út a teljes egység felé” – mondta Ferenc pápa.

A pápára várva ismert személyek tanúságtételét láthatták a kivetítőn a hívek: Ekler Luca és Dani György paralimpikonok mellett Pindroch Csaba és Kubik Anna színművészek tettek tanúságot hitükről. A kórus vezetésével gyönyörű magyar és latin nyelvű egyházi énekek zengtek. Az Operaház zenekara által kísért 2140 fős, Varga László váci székesegyházi karnagy által vezetett nagy kórus tagjai az ország minden pontjából érkeztek, és már évek óta készültek e nagy eseményre – kisgyermektől idősekig képviselte magát minden korosztály. Az elkordonozott Hősök terén a meghívottak, klerikusok, sajtósok és a legkorábban regisztrált hívők foglaltak helyet. Számátalan katonai, huszár, csendőr, matróz, tűzoltó hagyományörző csoport érkezett, akik teljes korhű ruházatban ülték végig a többórás programot a tűző napon. A szervezők vizet, kalapot és napernyőt osztottak a híveknek.

A Szentatya ezután Erdő Péter bíborossal a pápamobilra szállt, és a Hősök terén, annak környékén és az Andrásy úton végighaladva ta-

lálkozott a nagyjából százezer hívővel. Az Andrásy úton Ferenc pápa kérésére megállt a pápamobil, hogy csecsemőket áldjon meg. A testőrök emelték hozzá a kisdedeket, akiket homlokon csókolt.

Az oltárhoz érve Erdő Péter bíboros olasz nyelven megköszönte Ferenc pápának, hogy elfogadta meghívását, és személyesen celebrálja az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus záró szentmiséjét, a statio orbist.

A bíboros emlékeztetett, hogy Szent XXIII. János pápa ideje óta nevezik az eucharisztikus kongresszusokat és főként ezek záró szentmiséit statio orbisnak, vagyis „olyan eucharisztikus ünnepnek, amely látható formában is megjeleníti az egyetlen nagy közösség létrejöttét az Úr asztala körül”. Kiemelte, a mai szentmise „nagyon erős szimbólum, amely kifejezi egységünket Krisztus körül, Szent Péter utódának vezetésével,” valamint egyházi méltóságokkal és hívekkel. Az ökumenizmusra utalva az esztergomi érsek külön örömét fejezte ki, hogy jelen volt I. Bartholomaiosz konstantinápolyi pátriárka is. A nem keresztények – így a zsidóság – képviselőinek, valamint a más világnézetűeknek a jelenléte pedig Erdő Péter számára azt mutatja, „az Egyház hivatása az emberek között, hogy Krisztus küldötte legyen a nemzetek számára”. A bíboros

utalt az eucharisztikus kongresszus jelmondatára is, mint fogalmazott, maga Jézus Krisztus az élő vizek forrása, aki beteljesíti a zsolotár eszkatologikus ígétét: „Minden forrásom belőled fakad.” Rámutatott: „Krisztus a mi tanúságtételünk és igehirdetésünk által szeretne eljutni az emberekhez, a mi szeretetszolgálatunk által akar eljutni a szegényekhez, betegekhez, üldözöttekhez, a nyelvük, etnikai vagy nemzeti hovatartozásuk miatt terhet hordozókhoz és minden olyan emberhez, akinek az élete a világ szemében nem értelmes és nem értékes, és aki kétségbeesetten keresi útját.”

Erdő Péter Budapestet a hidak városának nevezte, ennek megfelelően így fogalmazott: „hívásunknak érezzük, hogy híd legyünk Kelet és Nyugat között, a különböző kulturális és vallási világok, a nemzetek között.” A Szentatya budapesti szentmiséjét követő hivatalos szlovákiai útjára utalva felelevenítette, hogy 15 éve írták alá a megbékélés és barátság dokumentumát a magyar és a szlovák püspöki konferencia tagjai, „amiből testvériség és kölcsönös együttműködés bontakozott ki”.

Emlékeztetett a missziós kereszt több ezer kilométeres, Magyarországot és a környező országokat érintő útjára. A régió boldogjainak és szentjeinek ereklyéire utalva azt mondta, „ma is megélhetjük az élet-szentséget az elmúlt évszázad nagy vértanúinak és hitvallóinak nyomában”. A magyar főpásztor megemlékezett a mai napon Varsóban boldoggá avatott Stefan Wyszyński bíborosról, majd hozzáfűzte, „nagy szeretettel őrizzük Isten tiszteletre méltó szolgája, Mindszenty József bíboros emlékét, aki a Krisztus iránti töretlen hűség példáját nyújtotta Egyházának és népének” – hozta fel a boldoggá avatás előtt álló magyar főpap életútját is.

A magyar főpásztor a missziós kereszt másolatát ajándékozta Ferenc pápának, végül felkérte az egyházfőt a statio orbis szentmise celebrálására „az egész Egyház nevében és az egész Egyházért,” hogy „betölthessük küldetésünket a világban és a viláért” – zárta beszédét Erdő Péter bíboros.

A szentmise oltáránál Ferenc pápán kívül 177 püspök, érsek, bíboros és pátriárka foglalt helyet, közülük 15 volt keleti rítusú. A magyar görögkatolikus egyházat Szilárd érdekes püspök, Fülöp metropolita, Atanáz püspök és Ábel püspök képviselte. A téren helyet foglaló klerikusok között rengeteg görögkatolikus pap volt.

Részt vett a szentmisén Orbán Viktor miniszterelnök; Áder János köztársasági elnök; Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes; Kövér László házelnök; Sulyok Tamás, az Alkotmánybíróság elnöke; Varga Zs. András, a Kúria elnöke; Varga Judit igazságügyi miniszter; Benkő Tibor honvédelmi miniszter; Soltész Miklós, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára; Schmitt Pál volt államfő; Lomnici Zoltán, az Emberi Méltóság Tanácsának elnöke; Karácsony Gergely, Budapest főpolgármestere; I. Bartolomaiosz konstantinápolyi ortodox pátriárka és a magyarországi protestáns egyházak vezetői is.

Szentbeszédében Ferenc pápa Péter reakcióinak útját követve adott választ Jézus Krisztus kérdésére, melyet tanítványainak tett föl: „Hát ti mit mondotok, ki vagyok?” Péter ezen az úton eljutott Jézus csodálatából Jézus követésére. Ferenc pápa azt kérte, hogy mi is haladjunk Péterrel együtt ezen az úton, és mi is adjuk meg saját válaszunkat Jézus kérdésére.

A SZENTMISE VÉGÉN FERENC PÁPA ELIMÁDKOZTA AZ ÚRANGYALÁT, ELŐTTE AZONBAN KÖSZÖNTÖTTE A HÍVEKET:

Kedves Testvérek!

Az Eucharisztia jelentése: „hálaadás”, és ennek a szentmisének a végén, amely bezárja a nemzetközi eucharisztikus kongresszust és budapesti látogatásomat, szeretnék szívből köszönetet mondani. Köszönöm a nagy magyar keresztény családnak, amelyet szeretnék magamhoz ölelni különböző rítusaival, történelmével, a katolikus és más felekezetekhez tartozó testvérekkel, akik valamennyien a teljes egység irányába haladunk. Ennek kapcsán szívből köszöntöm Bartolomaiosz pátriárkát, testvéremet, aki megtisztel bennünket jelenlétével. Külön köszönet szeretett püspök testvéreimnek, a papoknak, a szerzeteseknek és szerzetesnőknek, és mindnyájatoknak, kedves hívek! Külön köszönet mindazoknak, akik annyit fáradoztak ennek az eucharisztikus kongresszusnak és ennek a napnak a megvalósításán.

Amikor újfent hálámat fejezem ki az engem fogadó állami és vallási vezetőknek, szeretném kimondani: „köszönöm” nektek, Magyarország népe. A himnusz, amely végigkísérte a kongresszust, így szól hozzátok: „A kereszt volt ezer éven reménységed oszlopa, most is Krisztus jele legyen jobb jövődnek záloga.” Ezt kívánom nektek: legyen a kereszt szívmotokra a híd a múlt és a jövő között. A vallásos érzés ennek a gyökereihez olyannyira kötődő nemzetnek az éltető nedve. De a földre szúrt

kereszt nemcsak arra indít bennünket, hogy jól gyökerezzünk meg, hanem a magasba is nyúlik, és kitarja karjait mindenki felé. Arra hív, hogy ragaszkodjunk gyökereinkhez, de ne elégedjünk meg ezzel; hogy merítsünk a forrásból, és adjunk inni mindazoknak, akik szomjaznak a mi korunkban. Azt kívánom nektek, hogy legyetek ilyenek: megalapozottak és nyitottak, mélyen gyökerezők és másokat tisztelők. Isten éltesen! (magyarul – a szerk.) A „missziós kereszt,” ennek a kongresszusnak a szimbóluma ösztönözzön arra benneteket, hogy életetekkel hirdessétek az evangéliumot, amely megszabadít, annak jó hírét, hogy Isten végtelenül gyöngéden szeret minden embert. A mai szeretetre éhes világban ez az a táplálék, amelyre minden ember vágyik.

Ma nem messze innen, Varsóban avatják boldoggá az evangélium két tanúját: Stefan Wyszynski bíborost és Elżbieta Czackát, a Kereszt Szolgálóleányai Ferences Nővérek társaságának alapítóját. Két olyan személyt, akik közelről megismerték a keresztet: Lengyelország primását, akit letartóztattak és elzártak, aki mindig bátor főpásztor volt Krisztus szíve szerint, az ember szabadságának és méltóságának szószólója; és Elżbieta nővért, aki igen fiatalon elvesztette látását, és egész életét teljesen a vakok szolgálatára szentelte. A két új boldog példája bátorítson minket arra, hogy a sötétséget fényre változtassuk a szeretet erejével.

Végezetül imádkozzuk el az Úrangyala imádságot azon a napon, amikor Szűz Mária nevét ünnepeljük. Régen ti, magyarok, tiszteletből nem mondtátok ki Mária nevét, hanem úgy szólítottátok meg, mint a királynét. A „Boldogasszony, régi nagy pátrónátok” kísérjen és áldjon meg benneteket! Áldásom innen, ebből a nagyvárosból szeretne mindenkit elérni, főként a gyermekeket és a fiatalokat, az időseket és a betegeket, a szegényeket és a kirekesztetteket. Veletek és értetek mondom: Isten áldd meg a magyart! (magyarul – a szerk.)

A statio orbis a pápai himnusz, a Himnusz és a Boldogasszony anyánk eléneklésével ért véget.

Ferenc pápa ezután a ferihegyi reptérre ment, ahol fél háromkor gépe felszállt, és Pozsony felé vette az irányt.

Fotó: Király András, Lambert Attila/Magyar Kurír,
Merényi Zita/Magyar Kurír, MTI, Index, Origo,
Vatican News

A kongresszus záróeseményét hivatalosan, latin kifejezéssel „statio orbis”-nak (a földkerekség stációjának) is szoktuk nevezni, azt jelezve, hogy a szentmise végén innen adjuk tovább a következő stációnak, állomásnak, a következő városnak a rendezés „stafétabotját”.

Az 1960-as müncheni kongresszus óta nevezzük így a befejező szentmisét, Josef Jungmann – a nagy osztrák liturgikus – javaslatára, a hagyományos római stációs liturgia nyomán.

A stációs liturgia lényege az volt, hogy a pápa a nagybőjti időszak vasárnapjain szentmisét mondott valamely kiemelkedően fontos templomban, hogy így látható módon is megjelenítse a püspök, a papok és a hívő nép egységét. Ez a „statio orbis”-nak nevezett szokás lett a mintája a „statio orbis” megvalósításának. Ahogyan annak idején Róma keresztényei egybegyűltek az Eucharisztia ünneplésére, ugyanúgy a nemzetközi eucharisztikus kongresszusok is az Egyház egységének megjelenítői, az egész világegyház szintjén. Minden eucharisztikus világkongresszuson a világ minden országából egybegyűlt Egyház az Eucharisztia ünneplésében, a szentmisében éli meg az eucharisztikus kongresszus csúcspontját. Ezért a II. Vatikáni Zsinat utáni időszakban a kongresszusokon a központi esemény már nem a záró ünnepélyes körmenet, hanem az Eucharisztia közös ünneplése.

Az eucharisztikus kongresszusok rendjét meghatározó római szabályzat szerint „az eucharisztikus kongresszusokat úgy kell tekintenünk, mint valamely »állomás«-t, melyre valamely közösség az egész helyi egyházat, vagy valamely helyi egyház a vidék vagy nemzet többi egyházait, vagy a földkerekség valamennyi egyházát meghívja, hogy az Eucharisztia szent titkát bizonyos szempontból együtt jobban megismerjék, a szeretet és az egység kötelékében nyilvánosan tiszteljék.” (De sacra communione et cultu mysterii eucharistici extra Missam, 109. p.).

(Dolhai Lajos, az Egri Hittudományi Főiskola rektora)

Ferenc pápa szentbeszéde a Hősök terén

Fülöp Cezáreájában Jézus megkérdezi a tanítványaitól: „Hát ti mit mondotok, ki vagyok?” (Mk 8,29) Ez a kérdés sarokba szorítja a tanítványokat, és fordulatot hoz számukra a Mester követésében. Jól ismerték Jézust, nem voltak már kezdők, hiszen közel álltak hozzá, tanúi voltak számos csodájának, ámulattal hallgatták tanítását, és mindenhová elkísérték. Mégis, nem úgy gondolkoztak még, mint ő. Hiányzott még a döntő lépés, amely elvezet Jézus csodálásából Jézus követésére. Az Úr ma is rászegezi a tekintetét mindannyiunkra, és személyesen felteszi

nekünk a kérdést: „Ki vagyok én valójában a te számodra?” Ki vagyok a te számodra? Ez egy olyan kérdés, amely mindannyiunktól nem csupán egy pontos választ vár el a katekizmus alapján, hanem személyes, életünkkel adható választ.

Ebből a válaszból születik meg a tanítványi kapcsolat megújítása. Ez három lépésben megy végbe a tanítványoknál, és mi is megtehetjük ezeket: Jézus hirdetése, döntés Jézussal, Jézus követése.

1. Jézus hirdetése. A kérdésre – „Hát ti mit mondotok, ki vagyok?” – Péter válaszolt az egész csoport nevében: „A Messiás vagy.” Péter mindent elmond ezzel a néhány szóval, a válasz helyes, ám meglepő módon ez után a felismerés után Jézus „a lelkükre kötötte, hogy ne szóljanak róla senkinek” (30. vers). Miért ez a szigorú tiltás? Egészen pontos oka van: ha kimondjuk, hogy Jézus a Krisztus, a Messiás, pontos a megfogalmazás, de nem teljes. Mindig fenyeget a veszély, hogy az emberek és nem Isten elképzelése szerinti Messiást hirdetünk. Ezért ettől a pillanattól kezdve Jézus elkezdni felfedni húsvéti identitását, azt, amelyet az Eucharisziában fedezhetünk fel. Elmagyarázza, hogy küldetésének csúcspontja valóban a feltámadás dicsősége lesz, ehhez azonban át kell mennie a megalázó keresztha-

lálón. Ez azt jelenti, hogy Isten bölcsessége szerint fog mindez lezajlani, amely, ahogy Szent Pál mondja, „nem ezé a világé, és nem is e világ fejedelmeié” (vö. 1Kor 2,6). Jézus hallgatást parancsol messiási identitásával kapcsolatban, de nem teszi ezt a rá váró kereszt vonatkozásában. Sőt, ahogy az evangélista feljegyzi, Jézus elkezd „nyíltan” tanítani (Mk 8,32), hogy „az Emberfiának sokat kell szenvednie, a vének, a főpapok és az írástudók elvetik, megölik, de harmadnapra feltámad” (31. vers).

Jézusnak ez a megdöbbenő bejelentése minket is meghökkenthet. Mi is szeretnénk egy olyan Messiást, aki hatalommal rendelkezik, és nem egy keresztre feszített szolgát. Az Eucharisztia azért van előttünk, hogy emlékeztessen bennünket, kicsoda Isten. Ezt nem szavakkal teszi, hanem kézzelfoghatóan, megmutatva, hogy Isten a megtört kenyér, a keresztre szegezett és másokért odaajándékozott szeretet. Sokféle ünnepeléssel vehetjük körbe, de az Úr mindig ott marad, egy kenyér egyszerű formájában, és engedi, hogy megtörjük, szétosszuk és megegyük. Szolgává lesz azért, hogy üdvözítsen bennünket, meghal azért, hogy nekünk életünk legyen. Innen indul a második lépés.

tassa ellenségeinket! Mennyire más Krisztus, aki egyedül a szeretettel áll elénk, mint e világ hatalmas, győzedelmes és ajnározott messiásai! Jézus megráz bennünket, nem elégszik meg a hitről szóló kijelentéseinkkel, azt várja, hogy megtisztítsuk vallásosságunkat a keresztye előtt, az Eucharisztia előtt. Jót tesz nekünk, ha szentségimádást végzünk az Eucharisztia előtt, ha szemléljük, milyen törekeny az Isten. Szánjunk időt a szentségimádásra. Engedjük, hogy Jézus, az élő kenyér, kigyógyítson a bezárkózásból, megnyisson az osztozásra, feloldja merevségeinket és magunkba zárkózásunkat, hogy megszabadítson abból a bénító szolgaságból, amikor csak saját képünket védjük, és elvezessen oda, ahova ő akar. Ezzel elértünk a harmadik lépéshez.

3. Jézus nyomában járni. „Távozz előlem, sátán!” (33. vers) – így téríti észhez Jézus Pétert egy erőteljes, szigorú parancssal. Ám amikor az Úr megparancsol valamit, valójában ott van ő maga, és kegyelmével segít megtenni, amit kér. És Péter elfogadja a kegyelmet, és „tesz egy lépést hátra”. A keresztyén útja nem a siker ostromlása, hanem éppen azzal veszi kezdetét, hogy hátralépünk egyet, s ez meg-

Veletek és értetek mondom: Isten áldd meg a magyart!

2. A döntés Jézussal. Az Úr kijelentésére Péter tipikusan emberi reakcióval válaszol: amikor felsejlik a kereszt, a fájdalom perspektívája, az ember fellázad. És Péter, miután megvallotta, hogy Jézus a Messiás, megbotránkozik a Mester szavain, és igyekszik lebeszélni róla, hogy ezen az úton haladjon tovább. A kereszt sohasem divatos: napjainkban sem, de régen sem volt az. Ugyanakkor benső gyógyulást hoz. A kereszt előtt üdvös küzdelem játszódik le bennünk, amint „az Isten szerinti gondolkodás” összeütközik az „emberi gondolkodással”. Az egyik oldalon ott van Isten logikája, amely az alázatos szeretet. Isten útja távol áll minden kényszertől, magamutogatástól és diadalittasságtól, mindig a másik javát keresi, egészen önmaga feláldozásáig. A másik oldalon viszont ott van az „emberi gondolkodás,” a világ logikája, amely ragaszkodik a megbecsüléshez és az előjogokhoz, a kedvező megítélést és a sikert keresi. Itt az számít, ki mennyire fontos és erős, mi vonzza több ember figyelmét, és hogy tud előnyt szerezni a többi emberrel szemben.

Pétert elvágja ez a szemlélet, félrevonja Jézust, és szemrehányást tesz neki (vö. 32. vers). Velünk is megeshet, hogy „félretesszük” az Urat a szívünknek egyik sarkába, de közben vallásosnak és jónak tartjuk magunkat, tovább járjuk a magunk szabta utat, és nem engedünk Jézus logikájának. Ő azonban velünk van ebben a belső küzdelemben, mert azt szeretné, ha az apostolokkal együtt az ő oldalára állnánk. Van Isten oldala és az emberek oldala. Nem abban áll a különbség, hogy ki vallásos, és ki nem. A lényegi különbség a valódi Isten és az énünk istene között van. Mennyire messze áll ő, aki csendben uralkodik a kereszten, attól a hamis istentől, akitől elvárjuk, hogy erővel uralkodjon és elhallgat-

szabadít attól, hogy a középpontban legyünk, ki tudunk lépni középről. Ekkor ismeri fel Péter, hogy a középpont nem az ő Jézusa, hanem az igazi Jézus. Bár elbotlik még később is, de megbocsátásról megbocsátásra egyre jobban felismeri az Isten arcát. És így eljut a Krisztus iránti terméketlen csodálattól addig, hogy valóban követi Krisztust.

Mit jelent Jézus nyomában járni? Azt jelenti, hogy járjuk az élet útját azzal a jézusi bizalommal, hogy Isten szeretett gyermekei vagyunk. Ugyanazon az úton járunk, mint Mesterünk, aki szolgálni jött, és nem azért, hogy neki szolgáljanak (vö. Mk 10,45). Azt jelenti, hogy minden nap odalépünk testvéreinkhez. Az Eucharisztia indít arra bennünket, hogy érezzük: egy test vagyunk, amelyet megtörnek a többiekért. Kedves testvérek, engedjük, hogy a találkozás Jézussal az Eucharishtiában átalakítson bennünket, ahogyan átalakította a nagy és bátor szenteket, akiket tiszteltek, mint Szent Istvánt és Szent Erzsébetet is. Csakúgy, mint ők, mi se elégedjünk meg kevéssel: ne érjük be olyan hittel, amely csak a szertartásokból és az ismétlésekből él. Nyíljunk meg a megfeszített és feltámadt Isten botrányos újdonságára, aki megtört kenyérként életét adja a világért. Akkor örömben fogunk élni, és örömet viszünk mindenhová.

Ez a nemzetközi eucharisztikus kongresszus egy út végét jelenti, de legyen még inkább egy kiindulópont. Ha Jézus nyomában járunk, ez arra hív bennünket, hogy előre nézzünk, hogy befogadjuk a kegyelem átformáló ajándékát, és hogy mindennap újraébredjen bennünk a kérdés, amit Fülöp Cezáreájában az Úr feltett a tanítványainak: „Hát ti mit mondotok, ki vagytok?”

Fotó: Merényi Zita/Magyar Kurír

Ferenc pápa köszönőlevele a magyar püspököknek

Ferenc pápa

a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia elnökének,
Veres András püspöknek címzett levelében
köszönetét fejezte ki az MKPK tagjainak is
az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus
és a pápalátogatás előkészítéséért.

**Kedves Testvéremnek,
Mons. Veres András győri püspöknek,
a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia
elnökének**

Visszatérve az apostoli útról szeretném megköszönni Önnek és a magyar püspököknek azt a gondosságot, amellyel az eucharisztikus kongresszust és mindazt, ami látogatásomhoz szükséges volt, előkészítették. Bízom abban, hogy ez a nagy szolgálat, társulva a mindennapi lelkipásztori szolgálattal, bőséges gyümölcsöt fog hozni.

Köszönetemet fejezem ki a papoknak, a szerzeteseknek és a világi hívőknek, akik nagylelkűséggel és odaadással álltak rendelkezésre, és együttműködtek a hosszú előkészítő munka során. Hálám csak nő arra a gondolatra, hogy mindezt nemcsak szorgalommal, hanem szívbéli szeretettel is tették, amely azoknak sajátja, akik jó szívvel adakoznak.

Szívemben őrzöm ezért mindnyájatok kedves emlékét, és szívből kérem az Urat, hogy adja meg nektek az apostoli termékenység kegyelmét.

Ezzel a lelkülettel küldöm apostoli áldásomat, és kérem, hogy imáitokban emlékezzetek meg rólam.

Testvéri közösségben:
Ferenc pápa

Kelt Rómában, a Lateráni Szent Jánosnál, 2021. szeptember 18-án

Al Caro Fratello
Mons. **András Veres**
Vescovo di Győr

Presidente della Conferenza dei Vescovi Cattolici dell'Ungheria

Al ritorno dal Viaggio Apostolico, desidero ringraziare Lei e i Vescovi dell'Ungheria per la cura con cui avete preparato il Congresso Eucaristico e quanto occorreva in vista della mia Visita. Auspico che questo grande impegno, che si è aggiunto a quello del vostro quotidiano ministero pastorale, porti abbondanti frutti.

Il mio ringraziamento si estende ai Sacerdoti, ai Religiosi, alle Religiose e ai Laici che con generosità e dedizione hanno offerto la loro disponibilità, collaborando efficacemente durante questo lungo lavoro di preparazione. La mia riconoscenza cresce al pensiero che tutto ciò non soltanto è stato compiuto con diligenza, ma anche con la cordialità propria di chi dona con gioia.

Serbo perciò nel mio intimo il ricordo assai grato di tutti Voi, chiedendo di cuore al Signore che vi conceda la grazia della fecondità apostolica.

Con questi sentimenti vi benedico, chiedendo il costante ricordo della vostra preghiera. Fraternalmente,

Roma, San Giovanni in Laterano, 18 settembre 2021

Franco

Csak egy kattintás...

*(Egy ózdi görögkatolikus zarándok gondolatai
Ferenc pápa budapesti látogatásáról)*

Az utóbbi években utazásaim során a fényképezőgépem a szekrényben marad leggyakrabban, hiszen mint sokunknak, nekem is a zsebemben, táskámban lapul egy telefon. A mai készülékekkel egy átlagember könnyedén el tudja készíteni azokat a pillanatképeket, amelyekre aztán időnként visszatekintve sokkal közelebb érezheti magát a képen megörökített személyekhez, helyekhez.

Aztán a modern technika vívmánya az is, hogy reggelente feldobja a telefon, milyen emlékek kötődnek az adott héthez, naphoz. Bevallom, gyakran kísértésbe is esem, és végiglapozom a felkínált emlékeket...

Ferenc pápa a tegnapi napon Magyarországra látogatott egy rövid időre. Több tízezer zarándok fogadta őt a Hősök terén, és a szokásokhoz híven a szentmise előtt a pápamobillal végigjárta az utcákat. Tudtuk, ekkor lehetünk fizikailag hozzá a legközelebb, és gondolatban már megterveztem azt a fotót, amelyet a következő napokban mindenkinek meg tudok mutatni, meg tudok majd osztani.

Már jó előre hallottam, hogy közeledik, hiszen egyre erősödő taps és ujjongás kísérte mozgását.

Felkészültem a fotó elkészítésére, kiválasztottam, hogy hol vannak a legalacsonyabb zarándoktársak, már csak három, már csak kettő, már csak egy...

És kattintottam...

Ebben a pillanatban egy messzi országból érkezett zarándok levette kalapját és magasra emelte. Először úgy éreztem, mintha megsemmisültem volna, különös gondolatok keringtek a fejemben...

Most mi lesz, most ezt fogom látni évek és évtizedek múlva, amikor újra eljön ez a nap, ez a hét? Egy kalap, mögötte valami vagy valaki...

Körbenéztem. És láttam sok száz, sok ezer embert, akik mindent félretéve eljöttek azért, hogy talán egy pillanatra lássák a Szentatyát, vagy sokkal inkább azért, hogy megvallják hitüket.

Láttam, láttam mindannyiuk arcán valami különös boldogságot.

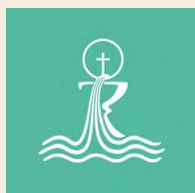
Ekkor megsemmisülésem egyik pillanatról a másikra megszűnt, és tudtam, hogy nekem

Körbenéztem, és láttam a mosolyokat... Láttam a kisgyermeket, aki kérdezte, ugye ő volt az, és hogy édesapja is látta-e. Láttam a szerelmespárt, a fiú nyakába vette jövőbeli gyermekeinek édesanyját, hogy ő jobban láthassa; észrevettem a nagymamát, aki már csak egyedül tudott eljönni, férje talán otthon maradt, hiszen nem tudott volna begyalogolni, vagy talán már rég elveszítette.

az elkövetkező napokban – bár a fényképem, amit annyira szerettem volna, nem sikerült – lesz feladatom, lesz küldetésem.

Nem egy újabb fotót töltök fel a közösségi oldalamra, hanem azokról fogok beszélni másoknak, akiket ott láttam, és amilyennek őket láttam – **boldognak, végtelenül boldognak.**

MINISTRÁNSOK A NEK-en

BÉRES GÁBOR

Minket az oltár szolgálatára szólított ide...

Nagy öröm volt minden magyar ember szívében, amikor 2016-ban a Fülöp-szigeteken Ferenc pápa bejelentette, hogy a következő nemzetközi eucharisztikus kongresszus Budapesten fog zajlani. Ha nem is ettől a pillanattól, de a Miskolci Egyházmegye ministránsai azért már jó előre készültek erre a meghatározó eseményre. Ennek előszele volt a 2018-as római ministránszarándoklat is, ahol majd hetven fiatal csatlakozott egyházmegyénkből a CIM (Nemzetközi Ministránsszervezet) találkozójához, meghatározó élményekkel térve haza.

Nem történt ez most sem másképpen. Az eucharisztikus kongresszus két programja várta közvetlenül ministráns fiataljainkat. Szombaton este a Kossuth téren tartott szentmise és eucharisztikus körmenet a kongresszus ministránstalálkozója is volt egyben. I. Bartholomaios konstantinápolyi pátriárka szavai erősítettek minket továbbra is, hogy jó helyen vagyunk, ha Jézussal szeretnénk együtt lenni: „Aki a Krisztussal való kapcsolatot az egyházon kívül keresi, csak az idejét pazarolja.” A szentáldozás bensőséges találkozását az eucharisztikus körmenet által tudtuk megosztani az emberekkel, amikor fátylával kezünkben, hitünkről tanúságot téve, együtt vonultunk éneklés közepette a Kossuth térről a Hősök terére. Az élmény, a százezres hitvalló tömeg minket is megerősített. Ezek után a szentségi áldással szívünkben térhettünk nyugovóra.

Másnap, vasárnap reggel a ministránsok szektora várt minket, ahol a tömjénfüstöt is érezve nemcsak külsőleg, de belsőleg is ünnepi köntösben szolgálhattunk imával a pápai szentmisén. Mivel a csapatból már többen találkoztak a Szentatyával Rómában három éve, megjegyezték,

milyen jó újra testközelből látni ezt a mosolyt, derűt sugárzó szeretetet, amit korábban is tapasztalhattunk általa. A Szentatya szavai újra meghívtak minket arra a szolgálatra, amit az oltár mellett eddig is tettünk, biztatva, hogy továbbra is legyünk tanúi Krisztus szeretetének a mai világban.

Ez a két nap – mint bizonyára minden katolikus testvérünknek – nekünk is meghatározó élmény volt. Látni, hogy mennyien vagyunk, átélni, hogy milyen jó a testvéreknek együtt lenni, hallani és együtt imádkozni százezrekkel a Miatyánkot és a Himnuszt, találkozni a Szentatyával és egymással – felsorolhatatlan kegyelmi ajándék. Adja Isten, hogy mindez hitünk elmélyítésére és továbbadására sarkalljon mindnyájunkat, akár az oltár mellett, akár az élet bármely területén szolgáljunk is Istennek, az Egyháznak és a hazának!

A Nyíregyházi Egyházmegye ministránsai a NEK-ről

A Nyíregyházi Egyházmegyből huszonkét ministráns vett részt az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszuson. Kísérőik Mosolygó Tamás atya és Grunda Dávid atya voltak. A Hajdúdorogi Főegyházmegye fiataljaival kiegészülve a ministránsok pénteken csatlakoztak a Forráspont imaesthez és az Ákos-koncertre érkező többi egyházmegyes fiatalhoz. Másnap a Margitszigeten, a Kossuth téren végzett szentmise és a fáklyás körmeneten is részt vettek. Háromnapos lelki utazásuk csúcspontja a pápai szentmise volt a Hősök terén. A fiatalok rövid üzenetekben fogalmazták meg, mi mindent adott és jelentett számukra a világeseményen való részvétel.

„Az, ahogyan egy hangon és egy szívvel, több százan dicsőítettük a Mindenhatót, hatalmas lelki élmény volt, amely megerősített a hitemben.” (Ádám, 20)

„Azt viszem tovább innen magammal a hétköznapi napokba, hogyha az ember Istenbe fektetett hite igaz, és teljesen megbízik benne, akkor nincs akadály számára.”

„Nekem a legmeghatározóbb pillanat a fáklyás körmeneten volt, mikor belegondoltam abba, hogy több százezer ember jött el üdvözölni Jézus Krisztust, és ez a sok ember, még ha nem is azonos nemzetiségűek, mintha egyként vettek volna részt az estén és az egész eseménysorozaton.” (Deák Máté, 16)

„Jól éreztem magam: testileg lemerültem, de lelkileg feltöltődtem.” (Tími, 14)

„Nagyon örülök annak, hogy már a buszon több új emberrel is megismerkedtem. Megfogott pár ember kisugárzása, gondolatai, épp ezért is sajnáltam, hogy csak a péntek estét tölthettem az ifis csapattal. Hatalmas lelki feltöltődést hoztam magammal haza. A legmeghatározóbb pillanat pedig számomra az volt, hogy olyan emberektől is kaptam lelki támogatást vagy csak pár kedves szót, akik még csak nem is ismertek. A kedvenc dalom felcsendülésekor mindig eszembe jut, hogy az a titokzatos valaki sosem engedi el a kezem.” (Iváncsik Eszter, 16)

„A legmeghatározóbb élmény nekem a pápai szentmise, mert úgy érzem, hogy ott erősödött meg a hitem.” (Marci, 14)

„Számomra a legmeghatározóbb pillanat a statio orbis szentmise volt. A himnuszok alatt éreztem át igazán, hogy az a sok ember több, mint egy tömeg. Egy egységet alkottunk, melyet a közös hitünk tartott össze.” (Véghseő Tamás, 16)

„A NEK hétvégéje olyan élmény volt számomra, amelyben megtapasztaltam, hogy rengeteg fiatal büszke még arra, hogy keresztény. A keresztény fiatal is bulizhat, és lehet laza a maga módján.” (István, 18)

„Igaz, én egy nappal később csatlakoztam a csapathoz, de már az első benyomás is szuper volt. Mindenki nagyon kedves volt és befogadó. Hogy mit viszek magammal? Elég sok mindent! Rengeteg nevetést, beszélgetést, és úgy érzem, igenis menő katolikusnak lenni, bárki

bármit mond. A legmeghatározóbb élményem a pápai mise volt. Maga a hangulat, az énekek, ahogy sütött a nap: minden megható és egyben örömmel teli volt. Jó kis csapat állt össze!” (Panna, 15)

„Nagyon jó élmény volt látni a pápát, és részt venni a pápai misén egy több százezeres tömeggel, miközben egy többeszes kórusral énekelünk.” (Eszter, 14)

„Óriási élmény volt látni a gyertyás felvonuláson, hogy az egyébként is elképesztő számú ministráns mögé beállt a felvonulásba az a temérdek ember, akik sorfalat álltak nekünk a város utcáin.”

„Amikor egy hatéves forma kisfiú gyertyája túl hamar leégett, és csak egy hangos sóhajtás közepette tudtára adta ezt a mellette sétáló barátjának, erre egy számára vadidegen atya a zsebéből előhúzott egy használatlan gyertyát, és átadta neki. Egy kis dolog volt, de a kisfiú arcán óriási volt az öröm.” (Balázs, 20)

„Nekem a legmeghatározóbb élmény a több ezer katolikus fiatallal való találkozás volt.” (Levente, 17)

„A legmeghatározóbb emlék, amit magammal hoztam, az a ministráncsapatunk közösség-élménye. A legmeghatározóbb élmény pedig az esti felvonuláshoz kapcsolódik – ahogyan az emberek várták a körmenetet: a közlekedési zajtól mentes Andrássy úton több ablakban is égtek a mécsesek. Az út szélén állva várták az emberek előre készített gyertyákkal, mécsesekkel azt, hogy elhaladjon előttük a Krisztust kísérő hívek felvonuló tömege.” (Mosolygó Tamás atya)

Beszámoló a nemzetközi eucharisztikus kongresszusról – egy önkéntes szemével

Életem egyik legszebb emléke volt, hogy önkéntesként dolgozhattam az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszuson. Nem csak azért, mert egyszer adódik ilyen az ember életében saját hazájában, hanem azért is, mert maga a pápa személyesen is részt vett a katolikus világeseményen, amelyre 21 éve nem volt példa.

Köztudott, hogy nagy tisztelettel ápolom Szent II. János Pál pápa emlékét, azért is, mert ő a védőszentem, és mindig érzem közbenjárását, ha hozzá imádkozom. Talán akkor kezdődött iránta való tiszteletem, amikor 1991-ben hazánkban járt apostoli látogatáson. Különösen is kedves számomra a máriapócsi látogatása, ahol magyar nyelvű görögkatolikus Szent Liturgiát mutatott be. Sajnos, mivel akkor még csak ötéves voltam, nem lehettem ott, de akkor és ma is büszkeséggel tölt el, hogy édesapámék közvetítették élő adásban az egész máriapócsi látogatást. Magával ragadott ennek a pápának a mosolya és a gyerekekkel való kapcsolata.

Abban a megtisztelő és boldog megtiszteltetésben lehet részem, hogy több, vele kapcsolatos tárgyam, ereklyém van. Ilyen például a Keresztes Szilárd püspök atyától kapott rózsafüzér, melyet a Szentatyá adott neki, valamint a Szentatyá titkárától, Dziwisz bíborostól kapott ruhaereklye. A szolnoki Helikopter Bázistól és a Katolikus Tábortól Püspökségtől kaptam egy darabot abból a függönyből, mely mögül a Szentatyá áldását adta a magyar népre a helikopteren. Van még egy különleges emlékem, amit nagyapámtól, Obbágy Miklós atyától örököltem: a pápai áldás, melyet a szent pápa adott neki. Pártfogóm és védőszentem tiszteletére a Facebookon működtetek egy oldalt, melyet az ő emlékének tiszteletére hoztam létre (Nagy Szent II. János Pál pápa tisztelői).

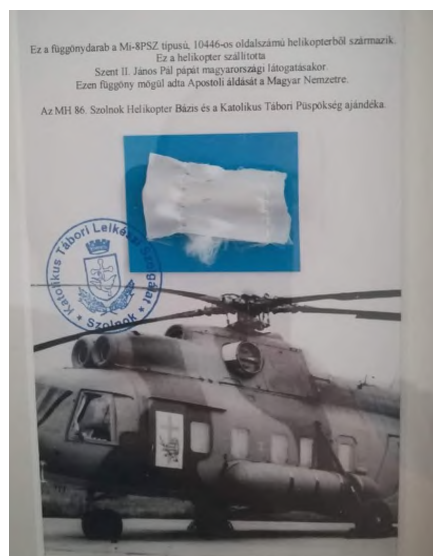
Első találkozásom II. János Pál pápával 2000-ben volt Rómában, a nemzetközi ministránstalálkózón. Óriási élmény volt közelről látni a Szentatyát.

Másodszor XVI. Benedek pápával találkoztam, szintén Rómában. Ez az alkalom szintén örök emlék marad számomra, ugyanis ezen a szentmisén avatták boldoggá II. János Pál pápát.

A harmadik pápai szentmise, amin részt vettem, az eucharisztikus kongresszus záró szentmiséje volt, melyet Ferenc pápa mutatott be. Felemelő volt látni, hogy mekkora tömeg volt ott.

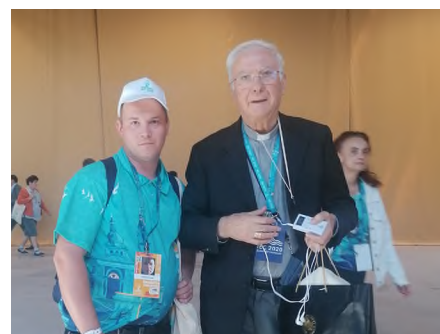
Bízom benne, hogy ahogy ígérte, 2022-ben vagy 2023-ban apostoli látogatásra is el fog jönni, s hátha ismét lesz pápai Szent Liturgia Máriapócsra, mint 1991-ben volt.

Mikor láttam a felhívást, hogy önkénteseket keresnek az eucharisztikus kongresszusra, nem volt kérdés, hogy jelentkezem. Papi családként sarjaként egyértelmű volt számomra, hogy ott a helyem. Szerencsére sikerült szabadságot kivennem, így egész héten jelen lehettem, s részt tudtam venni minden előadáson, szentmisén, lelki töltekezésen.

A munkaterület a Hungexpón volt. Engem az „Action Team” csapatához soroltak be, ami akciócsoportot takar. Ahol valamilyen segítségre volt szükség, mi azonnal ott tettünk – akár pakolásról, eligazításról vagy vízosztásról volt szó. Csoportvezetőm fiatal kora ellenére kiválóan megfelelt a koordinátori posztra. Ezúton is köszönöm neki, hogy a csapatát erősíthettem.

Az előadások közül kettőt emelek ki, ami különösen tetszett. Az első napon Szabó Konstantin kárpátaljai görögkatolikus pap tanúságtétele teljesen elvarázsolt. Javasolom megtekinteni mindenkinek, a YouTube-on

visszanézhető. Még ehhez a naphoz kapcsolódik, hogy itt sikerült képet készítenem Piero Marini érsekkel, aki a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusok Pápai Bizottságának elnöke. 1991-ben a máriapócsi Szent Liturgián a Szentatya áldoztatta nagyszüleimet, s Marini érsek volt, aki a diszkoszt tartotta. Róla tudni kell, hogy 18 évig volt Szent II. János Pál pápa szertartásmestere, és szolgált VI. Pál és XVI. Benedek mellett is. Szent II. János Pál pápát 76 apostoli útjára kísérte el.

Másnap, kedden a szentmise tetszett a legjobban, melyet Jose Serofia Palma, Cebu érseke végzett. 11 000 km-t utazott a Fülöp-szigetektől, hogy itt lehessen velünk ezen a kongresszuson. Vele a Szent István-bazilikánál sikerült közös képet készíteni.

Szerdán a Szent István-bazilikában öböldogsága Youssef Absi melkita pátriárka végezte a bizánci rítusú isteni Szent Liturgiát. Nagy öröm volt látni, hogy a bazilika zsúfolásig megtelt hívekkel. Amikor a kezdőáldás felhangzott, és zengett a hatalmas templom, akkor valami varázslatos érzés töltött el. Különösen tetszett, hogy a szertartás végén hangszeres kíséret helyett a Szent Efrém kórus acapella stílusban énekelte a magyar Himnusz.

Csütörtökön Székely János püspök atya mutatta be a szentmisét. Ennek a misének az volt a különlegessége, hogy itt volt kihelyezve a csatka kereszt, melyet megáldott Szent II. János Pál pápa, XVI. Benedek pápa is és Ferenc pápa is.

A pénteki napon Áder János köztársasági elnök tanúságtételét emelném ki. Ritkán hall az ember ennyire mély és őszinte hitvallást, főleg politikustól, mint amilyennek tanúi lehettünk.

Szombaton megtekintettem az *Orcád világossága* kiállítást, valamint a *Legyetek tanúim* 1938-as NEK-kiállítást, ami nagyon gazdag és tartalmas program volt. Külön köszönöm Terdik Szilveszternek a tartalmas tárlatvezetést.

Vasárnap kora reggel érkezünk a Hősök tere, a pápai szentmise helyszínére. Az volt a feladatunk, hogy a szentmisén részt vevő atyáknak kiadjuk a miseruhát. Ellenőriztük, hogy megvan-e az érvényes belépőjük, van-e elég folyadékjuk, útba igazítottuk őket a papi öltöző felé, vagy hogy merre tudnak felmenni a kiemelt ülőhelyekre. Aztán megkezdődött a szentmise, amelybe, hála Istennek, mi is be tudtunk kapcsolódni. A Szentatya kb. 3 méterre ment el előttem, melyről fotóim is vannak. Örültem, mikor a Szentatya magyar nyelven mondta Himnuszunk első sorát: Isten áldd meg a magyart.

A Szentatya, mikor megérkezett, elsütötte a kedvenc magyar viccét is, ami ekképp hangzik:

– Miért fogunk magyarul beszélni a mennyországban?

– Mert egy örökkévalóságig tart megtanulni a magyar nyelvet!

Felemelő érzés volt, hogy több százezer ember vett részt ezen a szertartáson, s megértették az esemény mottóját: „TALÁLKOZZ JÉZUS-SAL!” Ha valahol, akkor itt és most sikerült.

Összességében nagyon tetszett ez az egy hét, örülök, hogy részese lehettem. Remélem, ha lesz pápalátogatás, és kell majd önkéntes, ismét ott lehetek. Köszönöm a szervezőknek, koordinátoroknak a segítséget, valamint a kollegáknak a közös munkát. Remélem, hamarosan ismét találkozunk!

Görögkatolikus iskolások élményei a pápai szentmiséről

Az edelényi Szent Miklós Görögkatolikus Általános Iskola több mint száz diákja Kovács Lajos iskolalelkész atya vezetésével vett részt az 52. eucharisztikus kongresszus záró szentmiséjén, melyet Ferenc pápa mutatott be. Mondhatjuk, hogy az edelényiek kitettek magukért, hiszen az oktatási és szociális intézmények dolgozóival és a parókia hiveivel együtt 150 fővel képviselték magukat a zarándokvonaton és a pápai szentmisén. Az alábbiakban általános iskolások beszámolóit olvashatjuk.

Vonattal utaztunk, amelyen nagyon sok különféle csoport volt városuk szerint. Az odafelé úton végig imádság, szép szertartás szólt, amit mi kitárt szívvel hallgattunk. A korán kelés miatt mindenki álmos volt, s néha-néha el is bóbiskolt. Mikor megérkeztünk, hatalmas csapatként sétáltunk a helyszín felé, ami előtt lezárt utcák és hatalmas tömeg sorával találkoztunk. A jegyeinket megnézték, táskáinkat is, s úgy mehettünk be a helyszínre. Miután bejutottunk, csapatokba tömörülve, plédéken helyezkedtünk el. Kétszer volt alkalomunk látni Ferenc pápát, s mindenki integetett neki. A mise a kivetítőkön volt magyar nyelvre fordítva, a pápa olaszul beszélt. A mise alatt hosszas sorokban várakoztak az emberek, hogy magukhoz vehessék az Eucharisziát. Ferenc pápa megáldotta és megszentelte Magyarországot. A visszafelé vezető úton a csapatokat tanárok vezették, más-más színű kendőt tartva a magasba. Gyors tempóban furakodtunk át a hömpölygő tömegen. Fáradtan, de szívünkben annál nagyobb örömmel és hálával szálltunk fel a vonatra. Szinte mindenki aludt vagy pihent hazafelé. 6 óra körül érkeztünk Miskolcra, és ki-ki a saját városába tartó busszal távozott. Nagyon fáradtan, de annál nagyobb élményekkel tértünk haza. Köszönjük a tanároknak, igazgató úrnak és Lajos atyának, hogy lehetővé tették ezt az utat számunkra, és ilyen fiatalon ilyen nagy eseményen vehettünk részt. (Diczházi Éva, 7. c)

A pápalátogatás hihetetlenül jó volt! A vonaton minden ember oda igyekezett. A hangszórón szép ének szólt, és lehetett gyónni is. Mikor leszálltunk a vonatról, jó húsz perc séta után érkeztünk, s leültünk pokrócainkra. 11 óra körül megjelent a pápa. Kocsival végigment a tömegben létrehozott ösvényen; mi annyira szerencsések voltunk, hogy előttünk kétszer is. Mindenki integetett a pápának. Aztán elkezdődött a mise, ami nagyjából másfél óráig tartott. Elénekeltek a himnuszt is a végén. Majd amikor vége lett, annyi ember indult meg, hogy mindenkin különböző színű sál, sapka volt. Annamari tanárnő vezetésével visszajutottunk a pályaudvarra, mire odaértünk, minden osztály lába fájt. Aztán felszálltunk a vonatra, és elgondolkoztam: hihetetlen nagy élmény volt, és nagyon jól éreztem magam. Annyira szerencsésnek éreztem magam, hogy láthattam a pápát és imádkozhattam vele. (Balogh Eszter, 7. c)

Én nagyon élveztem a Ferenc pápával való találkozást. Reggel nagyon korán kellett kelni, ezért a vonaton még mindenki fáradt volt. Délelőttre odaértünk, és kaptunk egy kitűzőt, valamint egy narancssárga színű sálát is. Délután, egy kicsivel később megérkezett a pápa. Fehér kocsival ment végig kétszer a szemünk előtt. Körülbelül két óráig tartott a szentmise. Sokat imádkoztunk, és a pápát kivetítőről nézhettük. Estefeje elindultunk hazafelé, majd Miskolcon átszálltunk a buszra. Körülbelül hét órára haza is értünk. Megtisztelő élmény volt ott lenni és látni Ferenc pápát. Remélem, máskor is lesz egy ilyen lehetőség, mert ritkán adódik egy fiatal gyerek életében egy ilyen lehetőség. (Bende Lilla, 7. c)

Nagyon megtisztelő számomra, hogy láthattam a pápát. Örülök, hogy pápai áldást kaptunk. Egy életben nem sokszor adódik, hogy egy ember láthatja a pápát. Az odavezető út nagyon érdekes volt, mert a vonaton végig imádkoztunk. (Szabó Laura, 7. c)

Pápalátogatás gyerekszemmel

LUGOSI-SZABÓ LÁSZLÓ BAZIL, 10 ÉVES TANULÓ, PILISCSABA

Testvéreimmel a pápai szentmisén

Nem tudok még egy olyan szép napot elképzelni, mint az a vasárnap volt.

Az egész már reggel 6 körül indult. Felkeltünk, reggeliztünk és már indulunk is. Elképesztően szeretek Budapestre utazni! A Jászai Mari téren villamosra szálltunk. Úgy képzeltem, hogy a jármű dugig lesz katolikusokkal, és igazam is lett! Két megállót mentünk, és elindultunk megkeresni a Z1-es szektort. Becsekkoltunk, és már bent is voltunk a Hősök terén. Mi egy zebrára telepedtünk le (teljesen komolyan, egy gyalogátelőhelyen üldögéltem!). A szentmisére már árnyékosabb helyet kerestünk, mert nagyon erősen sütött a nap. Itt ismertem meg Berci bácsit. (Ha olvasod a soraimat, üzenjük, hogy sose felejtsük el, mennyi finomságot adott nekünk.)

Amikor jött az áldozás, meglepődtünk, mert nagyon kicsi darab szentséget kaptunk. A kistestvéreim föl voltak háborodva, mert őket nem áldoztatta meg a római pap bácsi.

Mikor vége lett a szentmisének, édesanya úgy ítélte meg, hogy István és én két gombóc fagyit kapunk, Márton és Gergő egy gombócot, Teodóra egyet sem. Mindez nem is csoda, mert nagyon nehéz volt kibírni három kemény órát a gyerekeknek. Sőt, Teodóri szombatán még beteg volt, de édesapja addig imádkozott, míg meg nem gyógyult a pápai miséig.

Soha nem láttam ennyi keresztény embert együtt. Remélem, mindenki tisztában van vele, hogy lehet, hogy életében először és utoljára találkozott a Szentatyával.

Görögkatolikus Szent Liturgiát végzett Ferenc pápa Eperjesen

Szeptember 14-én, a Szent Kereszt felmagasztalásának ünnepén, 34. nemzetközi apostoli útjának harmadik napján Ferenc pápa görögkatolikus Szent Liturgiát vezetett az eperjesi városi sportcsarnok előtti téren, ahol közel 40 ezer görögkatolikus várta.

TÖRTÉNELMI JELENTŐSÉGŰ, HOGY FERENC PÁPA SZEMÉLYÉBEN ELSŐKÉNT MUTATOTT BE RÓMAI KATOLIKUS EGYHÁZFŐ KELETI RÍTUSÚ SZENT LITURGIÁT AZ ORSZÁGBAN. A SZERTARTÁSON EGYÜTT ÜNNEPELTEK A SZLOVÁK PÜSPÖKI KONFERENCIA TAGJAI, SZVJATOSZLAV SEVCSUK NAGYÉRSEK, AZ UKRAJNAI GÖRÖGKATOLIKUS EGYHÁZ VEZETŐJE. A FELVIDÉKI MAGYAR GÖRÖGKATOLIKUS HÍVEKKEL ÉS PARÓKUSAIKKAL EGYÜTT ÜNNEPELTE A SZENT LITURGIÁT KOCSIS FÜLÖP HAJDÚDOROGI METROPOLITA, OROSZ ATANÁZ MISKOLCI, VALAMINT SZOCSKA ÁBEL NYÍREGYHÁZI MEGYÉSPÜSPÖK IS.

A szlovák görögkatolikus egyház mintegy 250 ezer hívet számlál, melyből 15 ezren magyarok. Három egyházmegyéből áll: az eperjesi főegyházmegyéből, illetve a kassai és a pozsonyi egyházmegyéből. A felvidéki görögkatolikus egyház a vértanúk egyháza, hiszen 1950-ben megszüntették, és arra kényszerítették, hogy az ortodox egyházhoz térjen vissza. Sok püspök, pap és hívő ellenállt, többségüket börtönbe zárták. Két görögkatolikus püspök, Gajdics Péter Pál és Vasil Hopko vértanúságot szenvedett, akiket az egyház a rendszerváltást követően boldoggá avatott.

A Szentatya a szabadtéri Szent Liturgiát a klockocsi Istenszülő-ikon előtt mutatta be. A kegyképen magyar nyelvű felirat olvasható:

„Boldog Asszony valóságos képe, mely 1670 Felső Magyarországon Vinna várához tartozó Klockocsó nevű orosz falu templomában sokak láttára elsöbén könyezni, s azután némely eretnekek késsel szurások után orcáján legörgő könyhullatással sirni láttatott.”

A kép hátoldalára ragasztott papíron magyarul és latinul az állt, hogy másolatként készült a régiről (ex alia antiqua), és 1769. március 12-én gróf Sztáray János Fülöp császári és királyi kamarás és a királyi helytartótanács tanácsosa, valamint Neuhold János udvari kamarai tanácsos Eperjes városába vitették „az előbbi helyett”.

Milyen gyakran szeretnénk diadalmas kereszténységet!

Ferenc pápa szentbeszéde Eperjesen

Mi – mondja Szent Pál – a megfeszített Krisztust hirdetjük, [...] aki Isten ereje és Isten bölcsessége.” De az apostol nem rejti véka alá, hogy

a kereszt az emberi bölcsesség szemében valami egészen mást jelent: „botrány” és „balgaság” (1Kor 1,23–24).

A kereszt a halál eszköze volt, mégis belőle fakadt az élet.

Olyasmi volt, amire senki sem akart nézni, mégis Isten szeretetének szépségét tárta fel előttünk. Ezért tiszteli Isten szent népe, és ezért ünnepli a liturgia a mai ünnepen. Szent János evangéliuma kézen fog bennünket, és segít belépni ebbe a misztériumba. Az evangélista ugyanis ott állt a kereszt alatt. A már halott, keresztre szegezett Jézust szemléli, és ezt írja: „Aki látta, az tesz tanúságot róla” (Jn 19,35). Szent János látja, és tanúságot tesz.

Először is itt van a látás. De mit látott János a kereszt alatt? Biztosan azt, amit mások is: Jézus, az ártatlan és jó, embertelen körülmények között meghal két gonosztevő között. Egy a sok igazságtalanság, egy a sok véres áldozat közül, melyek nem változtatják meg a történelmet, a sokadik bizonyíték arra, hogy a világ eseményeinek menete nem változik: a jókat félresöprik, a gonoszok győznek és dőzsölnek. A világ szemében a kereszt kudarc. Minket is fenyeget a veszély, hogy megállunk ennél az első, felületes pillantásnál, és

nem fogadjuk el a kereszt logikáját; nem fogadjuk el, hogy Isten úgy ment meg bennünket, hogy hagyja, hogy a világ gonoszsága rászabaduljon.

Nem fogadjuk el – legfeljebb szavakban – a gyenge és megfeszített Istent, és egy erős és győztes Istenről álmodozunk. Ez nagy kísértés. Milyen gyakran szeretnénk győzedelmes kereszténységet, diadalmas kereszténységet, olyat, amelynek jelentősége és fontossága van, amely dicsőséget és tiszteletet kap. De

a kereszténység kereszt nélkül világias és meddő lesz.

Szent János viszont a kereszten Isten művét látta. A megfeszített Krisztusban Isten dicsőségét ismerte fel. Látta, hogy a látszat ellenére Krisztus nem vesztes, hanem olyan Isten, aki önként ajánlja fel magát minden emberért. Miért tette? Megkímélhette volna az életét, távol tartotta volna magát végtelenül nyomorúságos és durva történelmunktől. Ehelyett bele akart bocsátkozni, el akart merülni benne. Ezért választotta a legnehezebb utat: a keresztet. Mert nem lehet olyan kétségbeesett ember a földön, aki ne tudna vele találkozni, még ott is, a győtrelemben, a sötétségben, az elhagyatottságban, saját nyomorúságának és botlásainak botrányában. Pont oda, ahol azt gondolnánk, hogy Isten nem lehet jelen, Isten eljött. Hogy megmentse a kétségbeesetteket, meg akarta érinteni a kétségbeesést, hogy sajátjává tegye keserves kétségbeesésünket, így kiáltott fel a kereszten: „Istenem, Istenem, miért hagytál el engem?” (Mt 27,46; Zsolt 22,1) Egy kiáltás, mely megment. Megment, mert Isten az elhagyatottságunkat is magáévá tette. Mi pedig most már – övele – nem vagyunk többé egyedül, soha többé!

Hogyan tanulhatjuk meg meglátni a dicsőséget a kereszten? Egyes szentek azt tanították, hogy a kereszt olyan, mint egy könyv, amelyet ahhoz, hogy megismerjük, ki kell nyitnunk, és el kell olvasnunk. Nem elég megvenni egy könyvet, belelapozni és kitenni mutatóba a polcunkra. Ugyanez vonatkozik a keresztre is: templomaink minden sarkában ott van festve vagy faragva.

Mindenütt feszületek vannak: a nyakunkban, a házban, az autóban, a zsebünkben. De mit sem ér, ha nem állunk meg, hogy ránézzünk a Megfeszítettre, és nem nyitjuk meg előtte a szívünket, ha nem ámulunk el az értünk vállalt sebek láttán, ha a szívünket nem tölti el meghatottság, és nem sírunk az irántunk érzett szeretettől megsebzett Isten előtt.

Ha ezt nem tesszük, a kereszt olvasatlan könyv marad, amelynek címét és szerzőjét jól ismerjük, de amely nem gyakorol hatást az életünkre. Ne fokozzuk le a keresztet kegytárggyá, még kevésbé politikai szimbólummá, vallási és társadalmi jelentésű jelképpé!

A Megfeszített szemlélése után következik a második lépés: a tanúságtétel. Ha tekintetünket Jézusra emeljük, arca tükröződni kezd a miénken: vonásai a miénkké válnak, Krisztus szeretete meghódít és átalakít bennünket. A vértanúkra gondolok, akik ebben a nemzetben tanúságot tettek Krisztus szeretetéről igen nehéz időkben, amikor minden azt tanácsolta, hogy hallgassanak, fedezékbe vonuljanak, ne vallják meg hitüket. De nem voltak képesek, nem voltak képesek arra, hogy ne legyenek tanúságot. Hány nagylelkű ember szenvedett és halt meg itt, Szlovákiában Jézus neve miatt! Ezt a tanúságtételt az az iránti szeretet tette lehetővé, akit régóta szemlélték. Olyannyira, hogy hasonlónak váltak hozzá, még a halálban is.

De gondolok napjainkra is, amikor nincs hiány a lehetőségekből a tanúságtételre. Itt, hála Istennek, nincsenek keresztényüldözők, mint a világ sok más részén. De a tanúságtételt beárnyékolhatja a világiasság és a középserűség.

A kereszt viszont egyértelmű tanúságtételt követel. Mert a kereszt nem egy felemelt zászló, hanem egy új életmód tiszta forrása.

Milyen életmódé? Az evangélium, a boldogságok életmódjáé. Az a tanú, akinek a kereszt a szívében van, és nem csak a nyakában, senkit sem tekint ellenségnek, hanem mindenkit testvérnek, akiért Jézus az életét adta. A kereszt tanúja nem emlékszik a múltban elszenvedett sérelmekre, és nem panaszkodik a jelenre. A kereszt tanúja nem alkalmazza a megtévesztés és a világi hatalom eljárás módjait: nem önmagát és övét akarja érvényesíteni, hanem életét adja másokért. Nem keresi a saját előnyeit, hogy aztán jámbornak tűnjön: ez a kétszínűség vallása lenne, nem pedig a megfeszített Istenről való tanúskodás.

A kereszt tanúja egyetlen stratégiát követ, a Mesterét: az alázatos szeretetét.

Nem vár diadalokra itt lent, mert tudja, hogy Krisztus szeretete termékeny a mindennapokban, és mindent megújít belülről, mint földbe hullott mag, mely elpusztul és gyümölcsöt terem.

Kedves testvéreim, tanúkat láttatok. Ápoljátok azoknak az emlékét, akik tápláltak és neveltek benneteket a hitben! Alázatos, egyszerű emberek, akik életüket adták, a végsőkig szerettek. Ők a mi hőseink, a mindennapok hősei, az ő életük változtatja meg a történelmet. A tanúk újabb tanúkat szülnek, mert életadók.

Így terjed a hit: nem a világ erejével, hanem a kereszt bölcsességével; nem struktúrákkal, hanem tanúságtétellel.

És ma az Úr a kereszt vibráló csendjéből mindannyiunkat kérdez, téged is, téged is, téged is [rájuk mutat], engem is kérdez: „Akarsz-e a tanúm lenni?”

A Golgotán Jánossal együtt ott volt az Istenanya is. Senki sem látta annyira nyitva a kereszt könyvét, és senki sem tett róla tanúságot oly alázatos szeretettel, mint ő. Az ő közbenjárására kérjük a kegyelmet, hogy szívünk tekintetét a Megfeszített felé fordítsuk! Akkor hitünk képes lesz teljességben kivirágozni, akkor tanúságtételünk gyümölcsei beérnek.

Fordította: Tözsér Endre SP
Fényképek: Vatican News

A magyar feliratú kegykép, amely előtt Ferenc pápa imádkozott: a klockocsói Istenszülő-ikon

Szent Péter és Szent Pál apostolok főünnepén, a Szent Péter-bazilikában bemutatott szentmise után a klockocsói Istenszülő magyar felirattal ellátott ikonja előtt végezte Szűz Máriához intézett hagyományos imádságát a Szentatyja. A képet a kassai egyházmegye szlovák görögkatolikusai vitték Rómába. Az eperjesi pápalátogatás főoltárán ugyanezen kegykép előtt végezte Ferenc pápa a görögkatolikus Szent Liturgiát. Az alábbiakban a könnyező kegykép történetéről olvashatnak.

Az Ung vármegyei Klockocsó (más néven Klátóc, 1899-től Hajagos) faluban a 17. században az Istenszülő elszenderedése tiszteletére szentelt fatemplom állt. A később csodásan kitűnt ikon a templom ikonosztázionjának Mária-ikonja volt.

A későbbi másolatok minden bizonnyal az ikon típusát és részleteit is pontosan követik. Ezek alapján az eredeti útmutató, hodigitria

típusú Istenszülő-ikon volt, bal karján a gyermek Jézussal. A korabeli hagyományörző festésmód szerint Mária viselete vörös mafóron, amelyet általában három csillag díszít, egy-egy a vállakon, egy a homlokon. A klockocsói kegykép mindegyik másolatán sajátosan keresztet festettek a homlokra. Eredetileg korona nem volt sem Márián, sem a gyermek fején. A gyermek Jézus ábrázolásában is több elem utal a ma ismeretlen első ikonra. Kezében

írástekerics látható, amit a későbbi ikonokon inkább evangéliumos könyv helyettesít. Fehér ingecskeje a nyaknál kis gallérral ellátott, a deréknál – eredetileg biborszínű – övszalaggal van átkötve. Mindkét apró részlet a 17. században lett jellemző a Kárpátok vidékének ikonfestészetében.

A kegyképhez kapcsolódó hagyomány szerint 1670-ben a közeledő kuruc hadsereg elől a klockocsóiak a fatemplomban kerestek védelmet, ahol a képen Mária arca elsötétült, majd könnyezni kezdett. A templomot másnap a protestáns katonák megrohanták, és a könnyező képet késsel többször átszúrták. A kép emiatt sűrű könnyhullatással sírni kezdett. A templomot felgyújtották, de a kép sértetlen maradt. A képet ezt követően Eperjesre vitték

a városi kincstárba. Egy másik változat szerint a templomba betérő katonák kivették a képet az ikonosztázból, és rátapostak. Amikor a hívek visszatették a helyére, Mária szeméből szinte patakozott a könny. Erre egyes katonák térdre estek bocsánatért esedezve. Azon az éjszakán a templomot felgyújtották, de egy istenfélő ember elrejtette a képet, és később elvitte Eperjesre, a városházára.

Később a kegyképet Báthory Zsófia munkácsi várának kápolnájába vitette. A későbbi leírások arról számolnak be, hogy a munkácsi várkápolnából elvitt klokocsói kép már díszes koronákkal és ötvösborítókkal ékesített volt,

ezeket Báthory Zsófia készíttethette. A kegyképet és ötvösműdszeit később Zrínyi Ilona vitte magával hosszú útjára, először 1688-ban Bécsbe, majd 1692-ben Törökországba. 1705-ben II. Rákóczi Ferenc révén visszakérült Munkácsra, majd néhány évvel később, a vár elfoglalása után hadizsákmányként Bécsbe szállították, és először feltehetően a császári kápolnában helyezték el. A kép minden bizonnyal itt volt még 1769-ben, amikor Eperjes város tanácsa kérvényezte visszaadását. A legáltalánosabb vélemény szerint az eredeti kegyképet a bécsi Szent István-dóm alatti kápolnában őrizték. Később nyoma veszett, nem ez a kép került vissza Eperjesre, hanem egy másolat. Ezt az

első másolatot a szlovák görögkatolikus egyház megsemmisítése után – annak minden vagyonával együtt – a moszkvai patriarkátus alá tartozó ortodox egyház vette birtokba, ám a rendszerváltozás után nem került elő. A második másolat a klokocsói templomban látható. Ezt a képet vitték ki Rómába júniusban, és ez volt kiállítva a pápai főoltáron szeptember 14-én. Ferenc pápa maga is kapott ajándékba egy másolatot a szentmise elején.

Az összeállítást **Puskás Bernadett**
A klokocsói kegykép másolatai

(Athanasiana 30, 2009, 181–189.) című tanulmánya alapján készítette a Magyar Kurír.

Ferenc pápa a budapesti–szlovákiai útja után: Nagy köszönet van a szívemben!

SZEPTEMBER 22-ÉN AZ ÁLTALÁNOS KIHALLGATÁST A Vatikáni VI. PÁL TEREMBEN TARTOTTÁK, AHOL A SZENTATYA OLASZORSZÁGBÓL ÉS A VILÁG MINDEN TÁJÁRÓL ÉRKEZETT HÍVŐKKEL TALÁLKOZOTT. BESZÉDÉBEN A KÖZELMÚLTBAN BUDAPESTEN ÉS SZLOVÁKIÁBAN TETT APOSTOLI ÚTJÁT IDÉZTE FEL.

A találkozó elején az Apostolok cselekedeteiből olvastak fel (ApCsel 13,46–49.52). Ferenc pápa teljes beszédének fordítását közreadjuk.

TESTVÉREIM, JÓ NAPOT KÍVÁNOK!

Ma arról az apostoli útról szeretnék beszélni nektek, amelyet Budapesten és Szlovákiában tettem, és amely éppen egy hete, múlt szerdán ért véget. Így foglalnám össze: imádságos zarándoklat volt, zarándoklat a gyökerekhez, a remény zarándoklata. Ima, gyökerek és remény.

1. Az első állomás Budapest volt, a világjárvány miatt kereken egy évvel elhalasztott nemzetközi eucharisztikus kongresszus zárómiséjére mentem. Sokan részt vettek ezen a szertartáson. Isten szent népe az Úr napján egybegyűlt az Eucharisztia misztériuma előtt, amelyből szüntelenül születik és újjászületik.

Átölelte a népet az oltár fölé magasodó kereszt, amely ugyanazt az irányt mutatta, amelyet az Eucharisztia is jelez, vagyis az alázatos és önzetlen szeretet útját, a nagylelkű és mindenkit tisztelő szeretet útját, a világiasságtól megtisztító és a lényegre vezető hit útját.

Ez a hit állandóan megtisztít bennünket, és távol tart a világiasságtól, mely mindannyiunkat tönkretesz: a világiasság – mint a szű – belülről tesz tönkre bennünket.

Ez az imádságos zarándoklat Szlovákiában ért véget a Fájdalmas Szűzanya ünnepén. Sasváron, a Hétfájdalmú Szűzanya kegyhelyén szintén sok gyermek jött el az édesanya ünnepére, mely egyben nemzeti vallási ünnep is. Zarándoklatom tehát imádságos zarándoklat volt Európa szívébe: szentségimádsással kezdődött, és a népi vallásosság megnyilvánulásával fejeződött be. Mert Isten népe mindenekelőtt erre kapott meghívást: imádni, imádkozni, járni, zarándokolni, bűnbánatot tartani, és mindebben megérezni azt a békét és örömet, amelyet az Úr ad nekünk.

Életünknek ilyennek kell lennie:

imádni, imádkozni, járni, zarándokolni, bűnbánatot tartani.

Ez különösen fontos az európai kontinensen, ahol Isten jelenléte elhalványul – nap mint nap látjuk: Isten jelenléte elhalványul – a fogyasztásközpontúság és az önmagát egyedüli lehetségesként ránk erőltető gondolkodásmód „gőzei” miatt,

mely – furcsamód, de valóságosan – régi és új ideológiák keveredésének eredménye. Ez eltávolít bennünket az Úrral való meghitt kapcsolattól, az Istennel való meghitt kapcsolattól. A gyógyító válasz ebben az összefüggésben is az imából, a tanúságtételből és az alázatos szeretetből származik. Az alázatos, szolgáló szeretetből. Gondoljuk át újra: a kereszténynek szolgálnia kell!

Ezt láttam az Isten szent népével való találkozásom során. Mit láttam? Egy hűséges népet, amely elszenvedte az ateista üldöztetést. Láttam ezt zsidó testvéreink arcán is, akikkel együtt emlékeztünk a soára. Mert emlékezés nélkül nincs ima. Emlékezés nélkül nincs ima! Mit jelent ez? Azt jelenti, hogy amikor imádkozunk, emlékeznünk kell saját életünkre, népünk életére, annak a sok embernek az életére, akik körülvesznek bennünket a városban, szem előtt tartva, milyen történelmük volt. Az egyik szlovák püspök, már idős ember, azt mondta nekem, amikor üdvözölt: „Én villamosvezető voltam, hogy elbújjak a kommunisták elől.” Derék ember ez a püspök: a diktatúrában, az üldözés idején villamosvezetőként dolgozott, majd titokban üzte a maga püspöki „mesterségét”, és senki sem tudott róla. Így megy ez üldöztetés idején.

Emlékezés nélkül nincs ima.

Ima, emlékezés saját életünkre, népünk életére, saját történelmünkre: emlékezés és felidézés. Ez jót tesz, és segít az imádkozásban.

2. Második szempont: ez az út zarándoklat volt a gyökerekhez. Püspöktestvéreimmel találkozáskor, mind Budapesten, mind Pozsonyban, kézzelfoghatóan éreztem a hit és a keresztény élet e gyökereinek hálás emlékét.

A hit olyan tanúinak ragyogó példájában tündökölnék ezek a gyökerek, mint Mindszenty bíboros, Korec bíboros és Boldog Pavel Peter Gobjdič püspök.

Ezek a gyökerek a 9. századig nyúlnak vissza, a szent testvérek, Cirill és Metód evangelizáló munkájáig, akik állandó jelenlétükkel kísérték ezt az apostoli utat. E gyökerek erejét a bizánci rítusú isteni liturgia bemutatása során éreztem meg Eperjesen, a Szent Kereszt [felmagasztalásának] ünnepén. Az énekekben éreztem a hívő szent nép szívének dobogását, mely népet a hitért vállalt megannyi szenvedés alakított.

Többször hangsúlyoztam, hogy ezek a gyökerek mindig élnek, tele vannak a Szentlélek éltető erejével, és ekként kell őket megőrizni: nem múzeumi kiállítási tárgyként, s nem szabad ideologizálni és kihasználni őket presztízből és hatalomszerzésért, egy zárt identitás megszilárdítása érdekében. Nem! Ez azt jelentené, hogy eláruljuk és sterilizáljuk őket! Cirill és Metód nem olyan emberek számunkra, akikre emlékeznünk kell, hanem példaképek, akiket utánoznunk kell, tanítók, akikről mindig tanulnunk kell az evangelizálás szellemét és módszerét, valamint a polgári elkötelezettséget – Európa szívébe tett ezen utam során gyakran gondoltam az Európai Unió atyáira, arra, ahogyan ők megálmodták, nem mint a divatos ideológiai gyarmatosítás terjesztésének ügynökségeként, nem, hanem ahogyan ők megálmodták. A gyökerek – ha így értelmezzük és éljük meg – a jövő garanciái: belőlük hajtanak ki a remény sűrű ágai. Nekünk is vannak gyökereink: mindannyiunknak vannak gyökerei. Emlékszünk-e a gyökereinkre? Szüleinkre, nagyszüleinkre? Fenntartjuk-e a kapcsolatot nagyszüleinkkel, akik kincset jelentenek? „De hát már öregek...” Nem, nem: ők adják neked az éltető életerőt, fel kell keresned őket, tanulnod kell tőlük, hogy növekedj és előrehaladj.

Mi nem azt mondjuk:

„Menj, és keressetek menedéket a gyökereknél,” nem, nem!
„Menj a gyökerekhez, végy életnedvet onnan, és menj tovább!
Foglald el saját helyedet!”

Ezt ne felejtsetek el! És megismétlem, amit már annyiszor elmondtam, ezt a nagyon szép verssort [Francisco Luis Bernárdezről]: „A virág-pompa, melyben a fa tündököl, abból születik, amit alatta rejt a föld.” Annyira tudsz növekedni, amennyire egy vagy a gyökereiddel: onnan jön az erő. Ha levágod a gyökereket, ha csak új dolgok vesznek körül, új ideológiák, az nem hoz semmit, nem fog növekedni, sőt rosszul végzed!

3. Ennek az útnak a harmadik aspektusa: a remény zárandoklata volt. Imádság, gyökerek és remény – a három vonás. Oly nagy reményt láttam a fiatalok szemében a kassai stadionban tartott felejthetetlen találkozón! Ez nekem is reményt adott, az, hogy sok-sok fiatal párt és sok gyermeket láttam. És a[z olaszországi] demográfiai téltre gondoltam, amelyben most élünk, azok az országok viszont tele vannak fiatal párokkal és gyermekekkel: ez a remény jele. Különösen világjárvány idején ez az ünneplés erős és bátorító jel volt, köszönhetően annak is, hogy sok fiatal pár volt jelen gyermekeivel. Ugyanilyen erős és prófétai Boldog Anna Kolesárová tanúságtétele, azé a szlovák lányé, aki élete feláldozása árán is megvédte méltóságát az erőszakkal szemben: ez a tanúságtétel sajnos időszerűbb, mint valaha, mert a nők elleni erőszak ma is jelen lévő csapás.

Sok emberben láttam reményt, akik szóltanul törődnek felebarátaikkal és aggódnak értük. A Szeretet Misszionáriusai nővérekre gondolok a pozsonyi Betlehem Központban, akik hajléktalanokat fogadnak be. Jó kis nővérek, akik befogadják a társadalom selejtjeit: imádkoznak és szolgálnak, imádkoznak és segítenek. Sokat imádkoznak, és sokat

segítenek, elvárások nélkül. Ők ennek a civilizációnak a hősei. Szeretném, ha mindannyian kifejeznék hálánkat Teréz anyának és ezeknek a nővéreknek: tapsoljuk meg együtt ezeket a jóságos nővéreket! Hajléktalanokat fogadnak be. A roma közösségre és mindazokra gondolok, akik velük dolgoznak a testvériség és befogadás útján. Megható volt osztozni a roma közösség ünnepén: egyszerű ünnep volt, az evangélium illatát árasztotta.

Kedves testvéreim,
ez a remény, ez az evangéliumi remény,
melyet utam során láthattam, csak akkor valósulhat meg
és válhat kézzelfoghatóvá,
ha egy másik szót kapcsolunk hozzá: együtt.

A remény sosem csal meg, a remény sosem egyedül, hanem együtt jár. Budapesten és Szlovákiában együtt voltunk a katolikus egyház külön-

böző rítusaival, együtt más keresztény felekezetű testvéreinkkel, együtt zsidó testvéreinkkel, együtt más vallások hívőivel, együtt a leggyengébbekkel. Ez a követendő út, mert a jövő akkor lesz reményteli, ha együtt lesz, és nem egyedül. Ez fontos!

Ez után az út után nagy „köszönet” van a szívemben. Köszönet a püspököknek, köszönet az állami vezetőknek; köszönet Magyarországnak elnökének és Szlovákia elnökének; köszönet az összes szervezőmunkatársnak; köszönet a sok önkéntesnek; köszönet mindenkinek, aki imádkozott. Kérlek benneteket, mondjatok egy imát azért is, hogy az út során elvetett magok jó gyümölcsöt teremjenek! Imádkozzunk ezért!

Fordította: Tözsér Endre SP
Fotó: Vatican News
Forrás: Magyar Kurír

BARTHOLOMAIOSZ PÁTRIÁRKA

a nemzetközi eucharisztikus kongresszuson

2021. szeptember 10–12. között a katolikus egyház meghívására Magyarországra látogatott I. Bartholomaiosz konstantinápolyi egyetemes pátriárka, a nemzetközi eucharisztikus kongresszus záróeseményeire.

Őszentsége Maximosz, Szilivria püspöke és Agathangelosz archimandrita kíséretében péntek reggel érkezett meg Budapestre, ahol a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtéren Arszeniosz ausztriai metropolita és magyarországi exarcha fogadta Paisziosz apamea-i püspök és az exarchátus papsága, valamint más állami és egyházi méltóságok kíséretében.

A pénteki nap folyamán Őszentsége megbeszélést folytatott Semjén Zsolt miniszterelnök-helyetttel annak parlamenti irodájában, ahol nemcsak az Egyház jelenkori helyzetéről és kihívásairól esett szó, hanem az ortodoxia szerepéről és feladatairól is Magyarországon. A megbeszélés folytatódott azon a hivatalos ebéden is, amelyet Orbán Viktor miniszterelnök adott a pátriárka tiszteletére. Délután Őszentsége találkozott dr. Erdő Péter bíborossal, majd sok évtizedes és sokrétű humanitárius munkájának elismeréseképpen átvette az Emberi Méltóság Tanácsának kitüntetését.

Szombaton reggel Őszentségét Áder János köztársasági elnök fogadta a Sándor-palotában, ahol a Konstantinápolyi Egyetemes Trón és Magyarország kétoldalú kapcsolatainak jövőbeni kilátásai mellett külö-

nös hangsúlyt kaptak klíma- és környezetvédelmi kérdések is. A délelőtti folyamán került sor az Egyetemes Patriarkátus leendő központjában („Dialógus Központ”) létesítendő templom alapkövének elhelyezésére. A három szent hierarcháról, Nagy Szent Bazilról, Teológus Szent Gergelyről és Aranyszájú Szent Jánosról nevezett templom jelenti majd az egyebek közt egyházi múzeumot, teológiai könyvtárat, konferenciatermet és zárandokszállást is magában foglaló ortodox egyházi komplexum szívéét. Az alapkövetétel szertartását a pátriárka végezte, számos meghívott vendég jelenlétében: a miniszterelnök-helyettes mellett az ünnepélyes szertartáson részt vettek Görögország, Ciprus és Törökország nagykövetei, és más keresztény felekezetek képviselői is. A szertartás után az exarchátus fenntartásában működő keszthelyi Család Általános Iskola népzeneiséi adtak rövid műsort.

Ezt követően Őszentsége hivatalos volt arra a díszebédre, amelyet dr. Kövér László, az Országgyűlés elnöke adott az Országgház épületében az eucharisztikus kongresszus résztvevőinek tiszteletére. Délután a pátriárka a Kossuth téren összegyűlt többbezes tömeg előtt beszédet tartott az Eucharisztia alapvető jelentőségéről az ortodox keresztény életben. A beszéd végén Erdő Péter bíboros a kongresszus hivatalos keresztjének másolatával ajándékozta meg. Az esti órákban Őszentsége hivatalos vacsorán vett részt a Görög Köztársaság nagykövete, Efthimiosz Pandazópulosz meghívására.

A pátriárka vasárnap részt vett a fővárosi Nagyboldogasszony-plébániatemplomban tartott ortodox Szent Liturgián, amelyen nagyszámú, Budapestről, vidékről és a szomszédos országokból érkezett hívó gyűlt össze részesülni a Szent Eucharishtiából és Őszentsége áldását kérni. Ezt követően részt vett a Hősök terén tartott pápai záró szentmisén, ahol üdvözölték egymást Ferenc pápával.

Keleti és nyugati kereszténység:

kulturális testvériség

BARTHOLOMAIOSZ PÁTRIÁRKA A KELETI ÉS NYUGATI KERESZTÉNYSÉG KÖZELEDÉSÉT SZORGALMAZTA SZEPTEMBER 11-ÉN A KOSSUTH TÉREN MONDOTT BESZÉDÉBEN.

Őszentsége Bartholomaios páttriárka 2000-ben a Szent István-bazilika előtt, az ünnepi szentmise keretében hirdette ki azt a bullát, amely első királyunknak az ortodox egyházban is szentként való tiszteletéről szól. Az ortodox egyház fő cselekedete azért is volt rendkívüli, mert az 1054-es egyházszakadás óta nem volt példa arra, hogy az ortodox egyház sajátjának ismerje el a római katolikus egyház valamely szentjét. Szent István magyar király személye híd a keleti és a nyugati egyház között. A páttriárka azóta többször részt vett a Szent István-napi körmeneten Budapesten. Idén részt vett az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus két programján is: a vasárnapi záró szentmisét megelőzően szombaton, az eucharisztikus körmenetet megelőzően beszédet mondott a Kossuth téren. Beszédének magyar fordítását olvashatják.

Megtiszteltetés és áldás számunkra, hogy részt vehetünk az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus ünnepségén ezen a történelmi és szent helyen, Budapest lenyűgöző városában.

Az Eucharisztia jelenti az egyházi élet magát, ez „Urunk egész gazdagságának képe” (Nicholaos Kabasilas). A szentség görög megnevezése (ευχαριστία) „köszönetet” jelent.

Ez arra emlékeztet bennünket, hogy életünk és a teremtés örökkévalósága nem a mi tulajdonunk, hanem a teremtő Isten értékes ajándéka.

Az ajándékot pedig legmegfelelőbben hálával és doxológiával (Isten fölségének dicsőítésével – a ford.) fogadhatjuk. „Isten szolgálata alapvetően doxológiai természetű, és lényegében eucharisztikus jellegű,” amint azt A világ életéért, az ortodox egyház társadalmi ethosza felé

című, nemrégiben megjelent dokumentum helyesen megjegyzi. A világ azért adatott nekünk, hogy hálával és teljes örömmel alakítsuk azt és adjuk vissza Istennek.

Az Eucharisztia ünneplésekor saját magát ajánljuk fel Istennek kenyér és bor formájában, amely az egész teremtést jelképezi. Isten ezeket az ajándékokat a szentáldozás (κοινωνία) misztériumává alakítja, az emberek és a világ élete érdekében. Minden visszatér az eredeti állapotába és céljához, a Teremtő szándéka szerint.

Amit a szentáldozás során tapasztalunk, e világi életünk semmilyen dimenziójától nem függetleníthető.

Azoknak a hívőknek, akik az Eucharisziában egyesülnek az Úrral, eucharisztikusan kell élniük a világban; létüket és tetteiket a „liturgia utáni liturgiaként” kell megélniük.

Amint a Krétán megrendezett Szent és Nagy Ortodox Egyházi Zsinat (2016. június) Enciklikája is ihletetten megerősítette: „A Szent Eucharisziában való részvétel a missziós buzgalom forrása a világ evangelizálása érdekében. Azáltal, hogy részt veszünk a Szent Eucharisziában és a szent szinaxis során az egész világért imádkozunk, arra kapunk meghívást, hogy a »liturgiát a liturgia után« is folytassuk, és tegyünk tanúságot hitünk igazságáról Isten és az emberiség előtt, megosztva Isten ajándékát az egész emberiséggel.”

A hívő, mint egyházi lény, aki identitásának teljességét az eschata-ból (végső napok – a ford.) meríti, nem maradhat bezárkózva a személyes üdvösség bizonyosságában és saját magában.

Nem lehet befelé forduló és közömbös ember, hanem kreatívnak és nyitottnak kell lennie, fiatalos lendületűnek, aki örömmel és reménnyel teli életet él.

„Ti vagytok a világ világossága. A hegyen épült várost nem lehet elrejtetni. S ha világot gyűjtőnának, nem rejtik a véka alá, hanem a tartóra teszik, hogy mindenkinek világítson a házban.” (Mt 5,14–15) A zárkózott és komor keresztény olyan, mint a „véka alá” rejtett fényforrás.

Az istentisztelet, a lelki és lelkipásztori élet, az Egyház szinodális felépítése és funkciója, valamint a keresztény tanúságtétel a világban mind a szent Eucharisziából táplálkozik. Ahogy János pergamoni metropolita kijelenti,

„a kezdet és a vég” (vö. Jel 22,13). Az Egyház mint „nagy misztérium”, mint „az új csodája” a világban, örök időkre a megújulás és megszentelődés helye lesz, a szeretet és a szolgálat élete, amely az isteni üdv történet teljességének végső kinyilatkoztatását vetíti előre a mennyi királyságban. Az Egyház közös kehelyben és a világban tett közös keresztény tanúságtételben való eucharisztikus megvalósulása mindannyiunk vágya és álma, akik tényként éljük meg a kereszténység folyamatosan fennálló megosztottságát, amellyel kapcsolatban Georges Florovsky atya találóan úgy fogalmazott, hogy annak „Isten terve szerint nem lett volna szabad megtörténnie”. A múlt század nagy ortodox teológusa szerint a keresztények „valamilyen módon ugyanahhoz a szellemi közeghez tartoznak”. Nem „párhuzamos hagyományokról” van tehát szó, hanem egyetlen, torzult és elidegenített hagyományról.

Sosem szabad megfeledkeznünk „a közös múlttal rendelkező eredeti szövetségről”. A sajátosságok ellenére „a Kelet és a Nyugat szervesen összekapcsolódik a kereszténység egységében”.

Nem értelmezhetők önmagukban; nem önálló, s nem „különálló entitások”. „Történetük során sokkal több ponton kötődnek egymáshoz, mint ahány ponton konfliktusban vagy vitában állnak egymással.” Florovsky atya szavait idézve „kulturális testvéreknek” vagy akár „szíami ikreknek” is nevezhetjük őket.

Imádkozunk az irgalmas Istenhez, hogy erősítse és áldja meg törekvéseinket az egység felé vezető úton. Amikor elérjük ezt a célt, teljes egészében és mélységében megvalósul az Alexander Schmemmann atya által mondott szavak igazsága: „Az Egyház az Eucharisztia ünneplésére jött létre.”

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

Fotó: Lambert Attila/Magyar Kurír

„semmi sem »egyetemesebb valójában«, mint a szent Eucharisztia. Minden abban végződik és teljesül ki: a keresztség, a bűnbánat (= aszkézis), a művészet és minden egyéb, ami az emberi létezéshez és élethez, valamint az egész teremtés életéhez tartozik.” Az Egyház az eucharisztikus liturgiában egy testbe gyűjti össze a híveket, faji, nemi, életkorbeli megkülönböztetéstől mentesen, társadalmi, kulturális és anyagi helyzetre való tekintet nélkül, egy szeretetközösségbe, amely az eszkatologikus Isten-ország leképezése. Valójában a liturgia nem az egyes hívők Istennel való vertikális találkozásának az eseménye, hanem a hívők közösségben való egyesülése, egy valódi „társadalmi esemény”. Megszűnünk egyénnek lenni, és „összekapcsolt lényekké” válunk. Összefoglalva nagy elődünk, Aranyszájú Szent János ekkleziológiáját, a pergamoni metropolita a következőket jegyzi meg:

„A világ nem az Egyház segítségével, hanem sokkal inkább az egyházzá válással üdvözlül [...]”.

Ha Krisztus a világ egyetlen megváltója, akkor ez azért van, mert ő maga az Egyház. Aki az Egyház megkerülésével próbálja elérni Krisztust, az az idejét vesztegeti.”

Az eucharisztikus lelkiség hatalmas átalakítóerővel bír a társadalom szempontjából. Ez az életmód jelenti a helyes választ napjaink főbb kihívásaira is,

például az ökológiai problémák és az emberi jogok megsértése vonatkozásában. Ebben az értelemben Egyházunk kezdeményezései a természeti környezet és a szolidaritás kultúrájának védelme érdekében nem tekinthetők eseti reakcióknak korunk problémáira, hanem az eucharisztikus tapasztalatokban és teológiában gyökereznek. A válság egyszerűen alkalmat adott arra, hogy az Egyház kifejezze eucharisztikus jellegét, és e hagyományos szellemiség jegyében cselekedjen. Az Egyház élete valójában alkalmazott ökológia és szolidaritás, az ökológiai tudatosság és a társadalmi felelősségvállalás iskolája. Következésképpen a teremtés és embertársaink mindennemű tárgyiasítása és kizsákmányolása torzíja a keresztény kozmológiát és antropológiát.

Mélyen tisztelt közönség!

Az élet szüntelenül zajlik, generációk váltják egymást, és mi, keresztények megingathatatlan bizonyossággal vagyunk afelől, hogy a jövő – mindenféle fejlődéstől és váratlan eseménytől függetlenül – a Krisztusban való üdvözülést hozza el, aki az „alfa és az ómega”,

Eucharisztikus körmenet Angliában

SZEPTEMBER 19-ÉN EUCHARISZTIKUS KÖRMENTET TARTOTT AZ ANGLIAI MAGYAROK NAGYASSZONYA RÓMAI KATOLIKUS FÖLELKÉSZSÉGHEZ KÖTŐDŐ MAGYAR KÖZÖSSÉG.

A körmenet, melyet hagyományosan minden évben úrnapi szerveznek meg, a Mária mennybevételének szentelt templomból indult, és – érintve a brit főváros szívét – a Piccadillyn található Szent Jakab-templomban ért véget.

A brit fővárosban a római katolikus naptár előírása szerint minden év júniusában megrendezik az ünnepélyes úrnapi körmenetet, ilyenkor az Angliában, főként Londonban élő magyar közösség tagjai körmenetben viszik végig London utcáin az Oltáriszentséget. A körmenet tavaly a járványügyi rendelkezések miatt elmaradt, idén azonban – bár csúszással az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus miatt – meg tudták tartani.

A körmenet egyik főszervezője Peter Sefton-Williams, a Church in Need (a katolikus egyház karitatív szervezete) korábbi elnöke volt. Tekintettel arra, hogy a londoni közösség tagjai szervezeten nem tudtak

jelen lenni Magyarországon az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszuson, a szervezők döntése értelmében idén Magyarország volt a „díszvendége” ennek a kint élő magyarok számára oly fontos egyházi eseménynek, ezzel is jelezve, hogy az Oltáriszentség összeköti lélekben és hitben a két nemzetet: az angliai főlelkészség tagjai mellett így a londoni magyar nagykövét is díszvendégként kapott meghívást.

Az eucharisztikus körmeneten részt vett Kumin Ferenc londoni magyar nagykövét; Juhász Péter, a brit máltai lovagrend legfiatalabb tagja; valamint Geller László három gyermekével. Előbbi a magyar zászlót, utóbbi a londoni magyar főlelkészség lobogóját vitte.

A körmenetet eucharisztikus nyolcad előzte meg, amely szeptember 11-én, szombaton a Vincent Nichols bíboros által celebrált szentmisével kezdődött.

Az ünnepi körmenet szeptember 19-én, vasárnap délután 15 óra 30 perckor indult a Mária mennybevételének szentelt templomból. A hívek másfél órán keresztül kísérték az Oltáriszentséget London utcáin,

érintve London szívében a Regent streetet, a Piccadilly Circust és a Soho-t is. A jelenlévők imákkal, himnuszokkal vagy belső csenddel kísérték Jézust.

A körmenet a Szent Jakabról elnevezett templomban zárult szentségi áldással.

Hálát mondtam a Jóistennek, hogy megadta azt a nagy kegyelmi ajándékot, hogy az előző szombaton a budapesti Kossuth téren bemutatott szentmisén koncelebrálhattam, és a Hősök terén részesülhettem a szentségi áldásban. Budapestet és Londont egy krisztusi láncid köti össze.

Philadelphia, Lourdes, Budapest: Szilárd püspök élményei az eucharisztikus kongresszusokon

Keresztes Szilárd püspök atya három eucharisztikus kongresszuson vett részt. Élményeiről és az európai keleti katolikus püspökök találkozájáról beszélgettünk vele.

✠ Az 1938-as budapesti eucharisztikus kongresszuson püspök atya már hatéves volt. Van valami emléke erről?

Nagyapám testvére, Krajnyák Gábor budapesti parókus a kongresszust előkészítő bizottság keleti albizottságának volt az ügyvezetője, ő később sokat mesélt nekünk a kongresszusról. Arra viszont nem emlékszem, hogy édesapám a hívekkel részt vett-e a kongresszuson.

✠ Püspökként először a tengerentúlon volt eucharisztikus kongresszuson. Meséljen erről!

Az 1976-os philadelphiai eucharisztikus kongresszuson már látszott a nyugati világ felé való lassú nyitás, hiszen Magyarországról már négy püspök utazhatott ki: Lékai László bíboros úr, Kádár László egri érsek (aki ciszterci szerzetes volt, Amerikában pedig élénk magyar ciszterci közösség működött), Kacziba József püspök, az egyházi intézmények felügyelője, és jómagam, akit a római katolikus püspökök hívtak meg, hogy a kongresszus magyar szentmiséjén prédikáljak.

Nagy szeretettel fogadtak bennünket a repülőtéren. Én a várostól másfél órányira, Perth Amboy-ban voltam elszállásolva, Rakaczky Bazil bazilita atya ugyanis az itteni Szent Mihály magyar parókiát vezette. Pregun István püspöki titkár volt a kísérem, ő jól beszélt angolul.

A kongresszuson részt vevő nemzetek mindegyikének volt saját szentmiséje Philadelphiában és az azt körülvevő elővárosokban – főleg aszerint, hogy hol élt jelentősebb diaszpóra. A magyarok szentmiséje

a doylestowni pálosok Czesztochowai Miasszonyunk-templomában volt augusztus 7-én délután 1 órakor, melyet Lékai bíboros vezetett, és én prédikáltam. Innen siettünk Philadelphia belvárosába, az 5 órakor a Véterán Stadionban kezdődő görögkatolikus Szent Liturgiára. Az oszláv nyelvű szertartáson két fennhangot magyarul énekeltem. Emlékezetes esemény volt még a magyar papok összefüvetele a piaristák devoni iskolájában.

A kongresszus egyik kiemelt vendége volt a lengyel delegáció vezetője, Karol Wojtyla bíboros, krakkói érsek, akit a philadelphiai érsek, a lengyel származású John Krol hívott meg. Személyesen is találkoztam a későbbi pápával, aki nemcsak a lengyel szentmisén, de több központi szertartáson is beszélt.

A kongresszus végeztével további három hetet töltöttünk az Egyesült Államokban, szinte az összes magyar parókiára ellátogattunk, még Kanadában is jártunk. Itt kaptam egy díszes panágiát, melynek hátára rá van írva, hogy az eucharisztikus kongresszus emlékére készült. Az idei budapesti kongresszuson is ezt viseltem.

*(Szilárd püspök doylestowni beszéde megjelent **Keresztes Szilárd Az én Bibliám – Homiliák** sorozat **Eucharisztia – Jubileumok** című kötetében.)*

✠ Milyen emlékei vannak az 1981-es kongresszusról?

A következő eucharisztikus kongresszust a franciaországi Lourdes-ban rendezték. A magyar püspököket Szakos Gyula székesfehérvári püspök úr és én képviseltük. Ennek a kongresszusnak három megrázó élménye volt. Két hónappal a kongresszus előtt követtek el merényletet a pápa ellen, ami természetesen rányomta a bélyegét a kongresszus hangulatára is, de szerencsére, ekkorra már túl volt az életveszélyen.

Wojtyla bíboros az 1976-os kongresszuson

Magyar cserkészekkel Amerikában

A magyar szentmisén a doylestown-i Czesztochowai Miasszonyunk templomban, 1976. augusztus 7.

A Doylestown-i magyar szentmise előtt.

Előtérbe Pregun István, balra Kacziba József püspök, jobbra Rakaczky Bazil

A másik tragikus esemény, hogy egyik útítársunk, Pataki László, a Szombathelyi Egyházmegye püspöki hivatalának irodaigazgatója – akivel jó barátságot ápoltam, mivel annak idején együtt tanultunk Rómában – a kongresszus alatt rosszul lett, és még Lourdes-ban meg is halt.

A harmadik, ami a kongresszust kedvessé tette, hogy magammal vittem egy beteg fiatallembert. Sátoraljújhelyen a gimnáziumban és Nyíregyházán a szemináriumban is osztálytársam volt a nemrég elhunyt Járasi János. Az ő fia, Janika is jelentkezett kispapnak. A szeminárium előtt letöltötte a kötelező kétéves sorkatonaságot, de nem sokkal leszerelése előtt egy részeg őrmester úgy megütötte, hogy tarkójával nekiesett a fütőtestnek, és eszméletét veszítette. Én vittem el a szüleit a pécsi kórházba meglátogatni szegényt, sárga állapotban volt. Ennek ellenére 1-2 hét múlva gyógyultnak nyilvánítva távozott. Sajnos azonban nem vizsgálták ki és kezelték rendesen. Nagy reményekkel vonult be a szemináriumba. Ritka képességű, intelligens, mélyen hívő, finom ember volt, már akkor több nyelven tanult, többek között görögül. Nem sokkal később azonban váratlanul kitört rajta a teljes elmezavar. Elvitték kezelni, és hamar világossá vált, hogy az ütés következtében visszafordíthatatlan agyi sérülést szenvedett. Sajnos így el kellett távoznia a szemináriumból.

A kongresszusra őt vittem magammal, egy szobában laktunk. Olykor nehéz volt vele, de a társaság nagyon szerette, tisztelte őt, tudták, miért olyan, amilyen. Azt hiszem, számára is maradandó élmény volt, hogy ott lehetett. Ma is megvan az az eléggé tépett, nemzeti színű kis zászló, amit állandóan lobogtatott.

Mit jelentett püspök atyának, hogy a harmadik eucharisztikus kongresszus, amelyen részt vett, Budapesten volt?

Természetesen nagyon örültem neki, nagy örömmel és lelkesedéssel vártam. Annyi bizonytalanság és ellentétes hír előzte meg a Szentatya érkezését, de mindenre rácsófolta a jelenlétével. Óriási élmény volt, ahogy minket, püspököket fogadott, ahogy körbejárva üdvözölte a híveket, ahogy a szentmisében magyarul is megszólalt.

Volt egy számomra nagyon kedves jelenet, ami megmutatta a pápa emberi nagyságát és közvetlenségét. A kongresszus előtt nem sokkal vonták be a sajtóiroda vezetésébe Török Viktóriát, aki Török Ferenc építész lánya. Én Viktóriát kisbaba kora óta ismerem, édesapjával építettük az edelényi és a nyíregyházai jósavárosi templomot. Viktória a repülőtérről a repülőtérrig mindig a pápa közelében volt. 10-én, pénteken éjjelkor halt meg az édesapja. Ilyen lelkiállapotban dolgozta végig a kongresszus utolsó két napját. Amikor Ferenc pápa a statio orbis előtt kijött a Szépművészeti Múzeumból, bemutatott neki Viktóriát, és megemlézték neki édesapja halálát. A Szentatya kézen fogta Vikit, és elimádkozott vele egy Miatyánkot. Óriási figyelmesség volt ez tőle, és minden bizonnyal nagy vigasz Viktória számára a nehéz, gázos napokban.

A kongresszussal egy időben zajlott az európai keleti katolikus püspökök találkozója Budapesten, amit püspök atya szervezett meg először 1997-ben. Meséljen az első eseményről!

1996-ban, amikor a máriapócsi első könnyezésnek, a kegyhely születésének 300 éves jubileumát ünnepeltük, azon fáradoztam, hogy az európai kegyhelyek első kongresszusát Máriapócon tartsák meg. Eredetileg Rómában akarták megtartani, de sikerült elérnem, hogy Máriapócon legyen. Nagy siker volt ez számunkra, a kegyhelyek vezetői évtizedek múlva is emlegették a máriapócsi szervezést és vendéglátást. Ez a találkozó adta meg az Európai Máriás Háló alapjait.

Talán e találkozó sikerének volt köszönhető, hogy a következő évben Achille Silvestrini bíboros úr, a Keleti Egyházak Kongregációjának prefektusa minket kért fel, hogy szervezzük meg az európai püspökök első összejövetelét. 1997-ben meg is rendeztük a találkozót Nyíregyházán, amelyre nagyon sokan eljöttek. A záró Szent Liturgia Máriapócon volt. 1988-ban lettem megyéspüspök, attól kezdve minden alkalmat megragadtam, hogy fölkeressem a szomszédos országok görögkatolikus püspökeit, így a találkozón alig volt valaki, akit nem ismertem. Az idei találkozón azonban még mindig voltak olyan püspökök, akik már az 1997-es első találkozón is püspökként vettek részt.

Hálás vagyok a Jóistennek, hogy ilyen emlékekkel is várhatom az igazi kongresszust, a mi Urunk, Jézus Krisztus eljövételét.

Európai keleti katolikus püspökök találkozója Budapesten

A KATOLIKUS EGYHÁZNAK 23 SAJÁTJOGÚ (SUI IURUS) RÉSZEGYHÁZA VAN, MELYEK TELJES EGYSÉGET ALKOTNAK RÓMÁVAL, DE RÍTUSUKBAN KÜLÖNBÖZNEK. KERESZTES SZILÁRD PÜSPÖK ATYA 1997-BEN ÖSSZEHÍVTA AZ EURÓPAI KELETI KATOLIKUS PÜSPÖKÖKET, HOGY MEGISMERJÉK ÉS MEGVITASSÁK EGYMÁS EGYHÁZAINAK HELYZETÉT, KIHÍVÁSAIT, ÖRÖMEIT. A NYÍREGYHÁZÁN MEGRENDEZETT TALÁLKOZÓ ZÁRÓ SZENT LITURGIÁJA MÁRIAPÓCSON VOLT. AZ ESEMÉNY OLYAN JÓL SIKERÜLT, ÉS OLYAN HASZNOSNAK BIZONYULT, HOGY A PÜSPÖK ATYÁK MEGEGYEZTEK: MINDEN ÉVBEN MEGRENDEZIK A TALÁLKOZÓT, MINDIG MÁS ORSZÁGBAN.

Az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus adta az alkalmat, hogy ismét – immár harmadszor – a magyar görögkatolikus egyház lássa vendégül Európa keleti rítusú püspökeit. A találkozóra a magyarok mellett ukrán, lengyel, cseh, szlovák, belarusz, horvát, bolgár, görög, olasz és román püspökök és papok érkeztek, hogy tanácskozássok, kötetlen beszélgetések során megvitassák különböző élethelyzetükből fakadó problémáikat, nehézségeiket, reménységeiket, melyekkel a mindennapokban találkoznak egyházuk vezetése közben. Az eddigi találkozóktól abban is különbözött az ideje, hogy örmény és szír vendégek is részt vettek a találkozón, nevesül József melkita pátriárka és Minaszján örmény katolikus érsek, akit a találkozó utáni hetekben pátriárkává választottak.

A vendégek szállása és a tanácskozások helye a budapesti Szent Máté Kulturális Központ volt. A találkozó szeptember 4-én a Rózsák terei görögkatolikus templomban előesti vecsernyével kezdődött. A 34. Eucharisztikus Kongresszuson 1938. május 25-én végeztek főpapi Szent Liturgiát a Rózsák terén, melyet boldog Gojdisz Péter Pál eperjesi püspök vezetett. A szombati vecsernyén Ján Babjak érsek személyében szintén jelen volt az eperjesi püspök, akit megrendített a tudat, hogy

szent életű mártírelődjéhez hasonlóan ő is a Rózsák terén vehet részt görögkatolikus szertartáson az eucharisztikus kongresszuson.

Másnap, vasárnap délelőtt Fülöp metropolita, Michael August Blume apostoli nuncius és Erdő Péter bíboros olasz nyelven köszöntötte a jelen lévő 25 püspököt és a velük érkezett 36 papot, teológust és kíséretet. A keleti katolikus püspökök mellett jelen volt Angelo Bagnasco bíboros, az Európai Püspöki Konferenciák Tanácsának elnöke is.

Délután a püspökök és a tisztelendő atyák részt vettek az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus nyitó szentmiséjén a Hősök terén.

A püspöki konferenciát délutánonként kulturális programokkal színesítették: a vendégek városnézésen és hajókiránduláson vettek részt, megnézték a budai várnegyed, a gödöllői Grassalkovich-kastélyt, az Orcád világossága görögkatolikus egyházművészeti kiállítást, és részt vettek a Szent Efrém férfikar nagy sikerű koncertjén is, mely után meglepetésszerűen találkoztak Orbán Viktor miniszterelnökkel és Áder János köztársasági elnökkel is.

Szeptember 7-én, az Istenszülo születésének előestéjén alkonyati istentiszteleten vettek részt a gödöllői görögkatolikus templomban. A litias szertartást magyarul végezték, de a vendég atyák ukránul, arabul és szlovákul is énekeltek egyes részeket. Szentbeszédében József melkita pátriárka többek között ezt mondta: *Mi, akik a világ minden tájáról eljöttünk, hogy az Eucharisziát ünnepeljük, a 87. zsolttárral együtt valljuk: „Minden forrásom belőled fakad,” vagyis minden forrásom az Eucharisziában van, az Eucharisztia vételekor, a Krisztussal való egyesülésünkben megtapasztaljuk azt a születést, amelyről János beszél evangéliuma elején: Istentől születünk, így egyrészt az ő fiaivá és leányaivá, másrészt egymás testvéreivé válunk. Ezt a tényt kellene sajátos módon megélnünk ezen a kongresszuson.*

A vacsernye végén Soltész Miklós egyházi és nemzetközi kapcsolatokért felelős államtitkár háláját fejezte ki, hogy részt vehetett a vacsernyén, és megköszönte a keleti püspököknek, hogy eljöttek a találkozóra, részt vesznek a nemzetközi eucharisztikus kongresszuson.

Szeptember 8-án, a püspöki találkozó utolsó napján a részt vevő püspökök atyák közös zárónyilatkozatot fogadtak el, melyben kifejtették,

hogy a találkozó ebben a zürzavaros, 2021-es esztendőben egyfelől világossá tette a nehézségeket, szenvedést és problémákat, melyeket a Covid-19-járvány okozott; másfelől viszont egyértelművé vált a remény, a vágy, az akarat, hogy új élet kezdődjön az európai keleti katolikus egyházakban: új élet, amely az Úr ajándéka lesz, illetve már az. Az Úr, aki szereti és védelmezi Egyházát, az övé, aki lelkünk és testünk orvosa, ahogy a Szent Liturgia epiklézisében megszólított Szentlélek jelenléte a nemzetközi eucharisztikus kongresszus kontextusában ezekben a napokban az Úrral és a keleti katolikus egyházak püspökeivel megélt közösség forrásának bizonyult, hogy számunkra, egyházaink püspökei és atyjai számára, a közösség és az evangéliumhirdetés forrása is lehessen.

A találkozó döntés született a következő összejövetellel kapcsolatosan, amely a tervek szerint 2022 őszén Örményországban lesz, egy később pontosítandó szeptemberi időpontban. Témalehetőségként a család aktuális helyzetének megvitatása merült fel.

Fotó: Merényi Zita/Magyar Kurír, Király András, Zadubenszki Norbert

Élményeim az európai keleti katolikus püspökök találkozóján

Megtisztelő, fárasztó és élménydús munkám volt az európai keleti püspökök találkozóján szeptember 4–9. között Budapesten: a találkozó tudósítójaként vehettem részt a püspök atyák tanácskozásán.

Az olvasók nem tudhatják, mekkora szervezői munka áll egy ilyen ötnapos, nemzetközi találkozó megszervezésében. A metropólia szervezői több mint két éve készültek az eseményre, melyet tovább bonyolított, hogy a járványveszély miatt – az 52. Eucharisztikus Kongresszushoz hasonlóan – egy évvel el kellett halasztani. A tizenkét országból érkező hetven püspök, pap, teológus és kísérő meghívásán kívül a szállások kialakítása, elosztása, a program megszervezése, az étkezés, logisztika, tolmácsolás hatalmas feladat volt. Minden egyes résztvevő személyre szóló akkreditációs kártyájának, jegyzetfüzetének, ültetőkártyájának, a szertartások szövegeinek angol, olasz és ukrán nyelvű füzetének megszerkesztése, kinyomtatása a szervezők és technikai munkatársak állandó munkáját jelentette a konferencia során.

A találkozón fényképeket, jegyzeteket, háttéranyagot, interjúkat készítettem, közben régi ismerősökkel, püspök és érsek atyákkal találkoztam. Emberi oldaláról is megismertem több főpapot. Kötetlenül volt lehetőségem beszélgetni Cyril Vasil' érsekkel, Manel Nin püspök atyával, összebarátkoztam Ján Babjak eperjesi érsekkel és kísérőjével, Marcel Mojzeš atyával, akiknek a programok során mindig tudtam valami újat mondani. Az egyik ilyen volt, hogy az 1938-as budapesti eucharisztikus kongresszuson az eperjesi püspök, Gajdics Péter Pál végzett Szent Liturgiát a Rózsák terén, majd két nappal később beszédet mondott a keleti egyházak konferenciáján. Akkor aztán végképp leesett az álluk, amikor elmondtam, hogy megvan a beszéde is. Rögtön elkérték, és már aznap fordíttatni kezdték magyar kispapjaikkal. Gyakran beszélgettem a horvátországi križevci (kőrösi) egyházmegye fiatal ökonómusával, aki történetesen bácsk keresztúri ruszin, nagyszülei magyarok. Eszmecseréket folytattam egy lengyel atyával, történelmi vitát Virgil

Bercea nagyváradi püspökkel, tapasztaltam, milyen közvetlen és humoros a negyvenéves ukrán püspök, Sztepan Szusz. Ismerősként köszöntöttem József pátriárkát, akivel két ízben találkoztam Damaszkuszban, Al-Rahi pátriárkát, aki Libanonban fogadott bennünket; Abboud Chidade szentszéki melkita pro-

kurátor pedig a szírektől megszokott szívélyes baráti stílusban ökolpacsizott, veregette meg a vállam, ölelt meg minden alkalommal, ha találkoztunk – pedig nem ismertük egymást korábban. A bazilikában Hortobágyi T. Cirill bencés apáttal együtt öltöztettük be Marci bácsit a Szent Jobb-kápolnában – Cirill atya olyan alázatosan tartotta a karfát, mintha csak egy ministráns lenne. Az osztrák állami televízió és a francia katolikus televízió operatőreinek interjút szerveztem József pátriárkával és Fülöp metropolitával – néhány nappal később ismerősként üdvözlöttük egymást a Hősök terén. Nem csak püspököket, professzorokat, újságírókat ismertem meg, hanem embereket. Emberi oldalukról ismertem olyan főpapokat, akikről legfőljebb hírekben hall és akiket képeken lát az ember – és ez a tapasztalás mással nem pótolható élmény volt számomra.

A beszélgetések, találkozások által közelebből is megismerhettem egy-egy szeletet keleti katolikus egyházunk színes életéből; szokásokkal, emberi sorsokkal találkoztam, és néhány apró mozaikot fölrahhattam arra a csodálatos képre, mely magyar görögkatolikus egyházunkat ábrázolja. S bár hajnal volt, mire mindennap ágyba kerültem, fáradtság nem volt érzékelhető a rengeteg élmény miatt, melyekben részesültem. Hálás vagyok, hogy részt vehettem ezen a rendezvényen.

Láttam, milyen munkát végeznek az egész nap szolgálatot teljesítő kispapok, diakónusok, alszerpapok, hogy mindenki időben megérkezzen a következő helyszínre, hogy mindig minden a helyén legyen, minden megoldódjon, legyen szó a meg nem talált kehelytakarókról, összekevert bördöndőkről, elkallódott fordításról. Rengeteg olyan helyzet adódott, amire senki nem volt fölkészülve. Ilyen volt, amikor a püspökökre várakozó kisbuszok hiába keresték utasaikat, mert azok Fülöp atyával hirtelen ötlettől vezérelve gyalog indultak vissza a szálláshelyre; vagy amikor a bazilikába már belépett a püspöki körmenet, ám ekkor valaki a püspöki székek elé kitett összes püspöki szőnyeget föltette a székekre. Gyorsan kellett cselekedni, hogy mire odaérnek a püspök atyák, lábuk alatt legyenek a szőnyegek. Nem várt bonyodalmat okozott az is, hogy a vártnál jóval több külföldi püspök és pap jelent meg a Szent Liturgián, görögkatolikus papjaink jó részének így nem jutott hely. Gyors intézkedésnek köszönhetően kerítették elő ötven székot (de még ez is kevésnek bizonyult).

Kívülállóként nem láthatunk bele abba a munkába, ami egy ilyen találkozó megszervezése és lebonyolítása mögött van. Egy ilyen nagyszabású esemény a szervezők számára nem stresszmentes, mégis ki kell emelnem a főszervezők: Seszták István helynök atya, Nyírán János fődiakónus és Lukács Imre ökonómus atya higgadtságát, profizmusát, Domokos Zsolt és Gaál Richárd püspöki titkárok fáradhatatlan, mindig és mindent megoldó szolgálatát, a kispapok állhatatos munkáját és minden, háttérben dolgozó munkatárs nélkülözhetetlen segítségét.

Az olvasókat arra kérem, imádkozzunk együtt magyar és külföldi püspökeinkért, hogy jó erőben, alázattal, szeretettel, hozzáértéssel kormányozzák a rájuk bízott nyájat, nagy, keleti egyházunkat. Imádkozzunk a sokat szenvedett örmény néprért és katolikus egyházukért, akik jövőre látják vendégül a keleti rítusú püspök atyákat.

„Egyetlenegy valóság van: az Isten”

Beszélgetés
Kisléghi Nagy Ádám
festőművésszel

Szokatlan, de a kortárs egyházművészetben jártas szemnek ismerős képpel találkozhattunk az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszuson. A Hungexpo csarnokában a színpad mögött két méter magas, másfél méter széles festmény vonzotta tekintetünket: sötét háttér előtt sápadt, halott Krisztus a kereszten.

Krisztus azonban nincs egyedül, de nem a megszokott golgotai jelenetet látjuk, holtteste alatt nem sír édesanyja és János apostol, hanem valami mást – azt is mondhatnám –, meghökkentőt látunk. Krisztus lábától jobbra egy asztalon kehely, melyben az oldalából kifolyt vér van, balján megtört kenyér. Ferenc pápa szavai jutnak eszembe, aki Isten botrányos újdonságáról beszél, aki megtört kenyérként életét adja a világnak.

A Kenyér és bor című, szokatlan kompozíciót Kisléghi Nagy Ádám Kosuth-díjas festőművész készítette 1992-ben, azóta néhány hazai és római kiállítástól eltekintve a műtermében állt. Egészen sajátos értelmet kap az a tény, hogy a festmény ilyen központi szerepet kapott az eucharisztikus kongresszuson. Erről és a kép történetéről mesél a festőművész, aki a televízióban Mateus quitói érsek szentmiséjét nézve vette észre az „ismerős” képet.

– Mit szólt, amikor meglátta a képet?

– Meglepődtem, hiszen fogalmam sem volt arról, hogy ott van. 2018-ban kölcsönkérték, hogy az eucharisztikus kongresszust előkészítő kiállításon, a Vigadóban mutathassák be. Aztán idén januárban az esztergomi Keresztény Múzeum megvásárolta. Ekkor már sejtettem, hogy ennek köze lehet a világeseeményhez, de álomban sem gondoltam volna, hogy ilyen központi helyen, öt kontinenst átölelő módon, emberek tízezrei előtt lesz látható.

– Büszkeséggel tölti el ez a tény?

– A művészet nem az egyénnek, nem az alkotónak szól, nem én keresem általa az elismerést. Én személyes meghívást kaptam az Istentől erre a hivatásra,

számomra a festészet annak a küldetésnek az eszköze, ami Hamvas Béla gondolatát fejezi ki, hogy egyetlenegy valóság van, és az az Isten.

A büszkeség emberi dolog, valamilyen eredményre szoktunk büszkének lenni. Az a fontos, ha az Úristen örül annak, hogy a kép „működik, végzi a dolgát”. Ezt a képet majdnem harminc éve festettem, és csodálkoztam, hogy miért nem akarja valaki megvenni, miért nem kerül egy templomba oltárképpnek. Most azonban minden világossá vált, minden értelmet nyert. Erre az alkalomra várt huszonkilenc évig becsomagolva, fálnak fordítva a műtermemben. Sokaknak haláluk után jön el a hírvé,

a dicsőség. Nekem 45-50 év munkája, elhivatottsága után érkezett el ez az érzés, de nem a saját dicsőségem miatt, hanem azért, mert ilyen nemes feladatot tölthetett be az, amit alkottam.

– Előfordult már, hogy véletlenül „jött szembe” egy festménye?

– Újságban, képeslapon találkoztam már a festményeimmel, de így még sohasem. Ez azért érdekes, mert bár én festettem a képeimet, már nem érzem őket magaménak. Hiába az én „gyermekeim”, már kívülállóként tekintek rájuk. Most mégis azt éreztem, hogy végre a helyére került, ezért készült.

– Meséljen a kép történetéről!

– 1992-ben egy ausztriai művésztelepen az volt a feladat, hogy a kenyér és bor témában alkossunk. Amikor megfestettem ezt a képet, kinevetek. Ki sem akarták állítani, szinte botrányosnak találták. Grazban volt egy kiállítás, ott is úgy eldugták, hogy a fáradt nézelődő már meg sem nézte. Összetekerve, a kocsit tetején szállítottam haza. Itthon a Fiatal Képzőművészek Stúdiójában volt egy kiállítás, ahol szintén igyekeztek „eldugni”, de egy ilyen fészületet azért nehéz úgy elrakni, hogy ne kap-

jon hangsúlyt. Ott is inkább komolytalanságnak tűnt, hogy valaki ilyet fest. Láttam egy fiatal párt, amint elkezdtek nevetni a képen. Aztán egyszer csak abbahagyták, és nem nevettek többet. Elmélyülten nézték a képet. Megéreztek a kép üzenetét, a szemem előtt volt látható ez az átváltozás. Az emberek – akárhol volt is kiállítva – méregették, hogy komolyan gondolom-e, és hiszek-e ebben, vagy pedig csak provokálok vele.

– Ez a szokatlan kompozíció miatt van?

– Egyrészt a mai kortárs művészet sajnos nem erről szól, másrészt igen. Nem hiteles golgotai képet akartam megjeleníteni háttérrel, felhőkkel, fegyverekkel, síró alakokkal, hanem

a drámaiságra akartam rámutatni, a kereszten holtan függő Krisztusra.

A képen nincs tér, mert megszűnt.

A mélység nélküli, sötét háttér fokozza a mondanivalót, nem engedi, hogy figyelmünk másra terelődjék. A képen halott Krisztust láthatunk, aki meghalt, de ránk hagyta testét és véré, és ez jelen van ma is.

– Idő sincs, hiszen a halál pillanatát látjuk, de a kenyér és bor mint Krisztus teste és vére ma is él...

– Pontosan. A Golgota, a halál pillanata, a múlt – és a ma is élő Eucharisztia egyszerre jelenik meg. Ezt a golgotai áldozatot éli meg az utolsó vacsora cselekedete. Nem a történelmi Jézust akartam megfesteni, aki a történelemben létezik, hanem azt, aki a létezésben létezik. Az Eucharishtiában a kenyér és a bor színe alatt jelen van, és létezik örökké.

Amit hallok, azok hullámhosszok, amit látok, azok színek, de egyetlenegy valóság van: az Isten.

Ennek a legkézzelfoghatóbb formája az Eucharisztia. Ez nem megemlékezés, hanem maga a létezés.

KONTSEK ILDIKÓ, AZ ESZTERGOMI KERESZTÉNY MÚZEUM IGAZGATÓJA:

„2018 augusztusában a Vigadóban rendeztük meg a kongresszusra készülve az Átlényegülés – Az Eucharishtiáról a csodák és a művészet nyelvén című kortárs művészeti kiállítást. Célirányosan választottuk ki az átlényegülés nehéz témájának ikonográfiáját. Ekkor került a képbe Kisléghy Nagy Ádám festménye. A kiállítást Győrben és Pécsen is bemutattuk, idén januárban pedig a Keresztény Múzeum megvásárolta a képet a művésztől. A kongresszus eseményein művészeti szakértő munkatársként az volt az egyik feladatom, hogy javaslatot

tegyek a liturgikus eszközökre és dekorációkra. A Hungexpo előadóterébe olyan alkotást kellett választani, ami szentmisék, előadások és plenáris ülések háttéréként egyaránt alkalmas. Ezt a képet javasoltam, mert a téraryokhoz kitűnően alkalmazkodik, megragadja a tekintetet, galériában és múzeumban is jól mutat, kiválóan funkcionál oltárképként, és témája az Eucharisztia. A kép azért izgalmas, mert a kenyér és a bor kereszt alá helyezésével olyan új dimenzióba helyezi a megfeszített Krisztus ábrázolását, mely talán példa nélküli. Nem

historizál, hanem teologizál. Elgondolkodtat. A kereszthalál pillanatán túlmutatva a máig szól. Ezt Jézus korában még nem érthették volna, az emmauszi tanítványok kezdenek csak rájönni először, hogy miről is van szó, miért is történt ez az áldozat. Ez az áldozat valósul meg újra minden szentmisén. Ezeket a teológiai kérdéseket gondolkodtat el a kép – olyan eszközökkel, melyek mindenki számára érthetők.”

A kép ezentúl az esztergomi Keresztény Múzeum állandó kiállításának lesz része.

„MENJETER EL AZ EGÉSZ VILÁGRA,
ÉS HIRDESSÉTEK AZ EVANGÉLIUMOT
MINDEN TEREMTMÉNYNEK.” (MK 16,15)

Méltóképpen várjuk, hogy méltóképpen fogadhassuk a kisdedet

Görögkatolikus egyházunk az egyházi év kezdetén 6 hétben jelöli meg a karácsonyi készülődés időszakát. Az advent a görögkatolikusoknál így nem az András-naphoz legközelebb eső vasárnapon, hanem november 15-én veszi kezdetét. Szent Fülöp apostol november 14-i emléknapja miatt Fülöp böjtjének is nevezik ezt az időszakot, mely így 40 napig tart. A nagyböjt és az adventi böjt hasonló abban is, hogy az önmegtartóztatással, a húsos, tojásos, tejes ételek legalább szerdán és pénteken való mellőzésével megpróbáljuk visszaszerezni a testünk fölött a lélek uralmát. A bűnbánatra utal az advent liturgikus színe, a lila is.

Az advent szó a latin „adventus Domini” kifejezésből ered. Jelentése: az Úr eljövetele. Az időszak központjában az ünnepen megtestesülő Krisztus várása áll. A gyermek érkezésére a keresztény ember bűnbánó lélekkel készül. Mindaz, amiről böjtben lemondunk, hozzásegít bennünket a lélek megerősödéséhez és felkészüléséhez. További segítséget nyújtanak liturgikus hagyományaink, az erre az időszakra eső ünnepek, így Szent Miklós főpap ünnepe, a szent atyák és az ösatyák vasárnapja. Két ünnep is az Istenszülőhöz kötődik: december 9-én Anna csodálatos fogadására, november 21-én Mária templomba vezetésére emlékezünk. A sokáig gyermektelen Joachim és Anna leánya 3 éves korától a templomban nevelkedett, ahogyan később öböne fejlődött a szenteste megszülető kisded.

A várakozáshoz kötődő szokások közül az adventi naptár és koszorú terjedt el leginkább. Mindkettő újabb keletű. Az adventi naptár a gyerekeknek mutatja az ünnepig hátralévő időt. A naptár ablakocskáinak mindegyike egy-egy napot jelöl, és valamilyen édességet rejt.

Az első adventi koszorút a 19. században Hamburgban készítette el egy evangélikus lelkész, Johann Hinrich Wichern az általa alapított gyermekotthonban. Akkor még mindennap meggyújtottak egy gyertyát: hét-köznapokon piros, vasárnapokon fehér színűt. A koszorú napjainkban leggyakrabban fenyőből vagy szalmából álló alpból készül. Díszíthetjük termések, szalagok, karácsonyi üveggömbök, szárított növények, gyümölcsök, termések. Aki a legnagyobb mértékben igyekszik környezettudatos lenni, készíthet koszorút mézeskalácsból is, mert annak minden része elfogyasztható/könnyen lebomlik.

ADY ENDRE

Az Úr érkezése

*Mikor elhagytak,
Mikor a lelkem roskadozva vittem,
Csöndesen és váratlanul
Átölelt az Isten.*

*Nem harsonával,
Hanem jött néma, igaz öleléssel,
Nem jött szép, tüzes nappalon,
De háborús éjjel.*

*És megvakultak
Hiú szemeim. Meghalt ifjúságom,
De őt, a fényest, nagyszerűt,
Mindörökre látom.*

Néhány előrelátó kereskedelmi egység már ősz derekán indítja a karácsonyi előkészületeket. Megjelennek az első „ünnepi fények”, a könyvesboltok „karácsonyi hangulatot” csempésznek az otthonokba könyvösszeállításokkal és a boltok dekorációjával, és ezek mellett a stresszmentes karácsonyt is kilátásba helyezik az életmódszakértők. Valahogyan mindannyian készülődünk. Egyházunk arra is figyelmeztet, hogy ez az előkészület elsősorban lelkieken történjen.

Adventi koszorúval a vallási tartalomtól teljesen függetlenül is találkozhatunk – dekorációként vagy az ünnepi visszazámlálás négy/hatmutatójú eszközeként. Ha viszont imádságos lelkülettel gyújtjuk meg a gyertyákat, azok nemcsak időmérték gyanánt szolgálnak, hanem az ünnephez közeledve a növekvő fényt mutatják számunkra.

HOGYAN MÉLYÍTSÜK EL AZ ADVENTI VÁRAKOZÁST?

Mindennap imádkozzunk, mert ez az Istennel való kapcsolat legfőbb formája.

Látogassuk a szertartásokat! Egyházunk szertartásrendjével is igyekszünk hétről hétre velünk lenni a várakozásban.

Gyakoroljuk a szeretetet! Az adventi naptár ne csak egy-egy cukorkát rejtessen, hanem az adott naphoz kötődő apró feladatot is: segíteni a ház körüli teendőinkben, meglátogatni valakit, feladatokat átvállalni.

Bár az adventi naptárat a gyerekek számára készítik, felnőttként is használhatjuk. Például olvassuk mindennap a Szentírást (lehet ez akár a nap szentírási részlete is); szánjunk időt olyan dolgokra, amelyekre máskor nem; keressünk fel, beszéljünk olyan személlyel, akitől eltávolodtunk. Tartsuk ebben szem előtt a főparancsokat: szeressük Istent és embertársainkat!

A vasárnapi gyertyagyújtást mélyítsük el közös imával, kántálással, Szentírásvetés-olvasással. Mindennapjaink során pedig figyeljünk arra, hogy megfelelő időt és helyet biztosítsunk a beszélgetésre is.

Terjesszük ki az ajándékozást! Nem csak a szépen csomagolt, drága ajándékokkal lehet örömet szerezni, és korántsem csak a családtagokat, barátokat örvendeztethetjük meg. Vegyük észre, kik azok a környezetünkben, akiknek egy pohár meleg tea, egy zsemle, egy odafigyeléssel teli beszélgetés is hatalmas segítséget jelent.

Ha fontosnak tartjuk az ajándékozást, időben szerezzük be, ami kell. A kapkodásban könnyű elsiklani a lelki készület fölött.

Olvassunk és olvassunk együtt! A magyar és a világirodalomban is bőven találunk a várakozásról szóló verseket, meséket. Például Andersen: *A fenyőfa* és *A kis gyufaárus lány*; Donászy Magda: *Karácsonyvárás*; Reményik Sándor versei. Olvassunk el egyet a reggeli kávé mellett vagy a gyertyagyújtások alkalmával.

Az istenkapcsolat szerepe emberi kapcsolatainkban

Ha megkérdezzük egy hitét gyakorló embert, hogy fontos-e számára a kapcsolata Istennel, akkor szinte kivétel nélkül mindenki azt válaszolja, hogy igen. Az emberek istenkapcsolatai rendkívül sokfélék, sokféleségükben azonban felfedezhető egy meghatározó, közös pontjuk is.

Manapság egyre inkább elterjedtek a különféle önismereti csoportok. Ezekben vallásos, kereső és nem vallásos emberek egyaránt megtalálhatóak, sőt lelkigyakorlatokon vagy cégek által szervezett „lelki felfrissülésen” is szívesen részt vesznek. Minden embernek szüksége van arra, hogy rendet tegyen a lelkében, önmagában, vagyis gyakorolja az önismeretet.

AZ ÖNISMERET

Ha úgy érezzük, hogy túl sok lett egyszerre minden, ha elakadunk, vagy nem tudjuk, hogy merre menjünk tovább, érdemes önmagunkkal foglalkozni. Ilyenkor kereshetünk egy önismereti csoportot, vagy elmehetünk egy lelkigyakorlatra. Attól függően, hogy milyen élethelyzetben vagyunk, milyen jellegű a problémánk, és milyen a személyiségünk, hozzáállásunk, választhatunk a lehetőségek közül, s lehet, hogy csak egy egyszerű lelki vagy segítő beszélgetésre van szükségünk.

A „ki vagyok én?” kérdést rendszerint felteszszük magunknak, ahogy válaszunk is mindig akad rá. De hogy mi lesz erre a kérdésre a válasz, az szinte bizonyos, hogy függ attól is, hogy éppen milyen lelkiállapotban, milyen élethelyzetben vagyunk, és mikor tesszük fel saját magunknak ezt a kérdést.

És hogy mindez mire jó?

- ◆ Segít abban, hogy tudjuk, éppen hol tartunk.
- ◆ Megerősítést kaphatunk abban, hogy jó felé tartunk-e.
- ◆ Felfedheti azokat a területeket, melyekben még fejlődünk szükséges.
- ◆ Lehetőséget ad a megállásra, elcsendesedésre.

- ◆ Rálátást kaphatunk azokra a múltbéli cselekedeteinkre, melyeket a jövőben érdemes másképp csinálni.
- ◆ Nem utolsósorban az önismeret által feltárhatjuk, feltérképezhetjük meglévő kapcsolatainkat is.

AZ ÖNISMERET ÉS A TÁRSISMERET

Az önismeret szorosan összefügg a társismerettel. A lényünket meghatározzák a másokkal való kapcsolataink, folyamatosan interakcióban vagyunk, azaz a kommunikációnk révén közlünk magunkról olyan információkat, amelyeket a másik észlel, és saját maga számára dekódol. Az embertársainkkal való kapcsolataink tehát alapvetően meghatározzák a személyiségünket. Hiszen még ha akaratlanul is közlünk a másikkal valamit, az mindig valamilyen reakciót vált ki belőle. Tehát ha időnként foglalkozunk saját magunkkal, megpróbáljuk jól látni önmagunkat (önismeret), akkor tisztábban fogjuk látni az emberi kapcsolatainkat is.

Van a kapcsolatainkban egy pont, amikor felmerülhet az „én nem ilyennek ismertelek meg téged” problémája. Ebben a konfliktushelyzetben mindig érdemes önmagunkba is nézni, és megkeresni azt, hogy vajon mi az saját magunkban, ami kiváltotta a másiktól azt a magatartást, amiben csalódtunk, vagy nem a várakozásainknak megfelelően alakult. Ez a módszer kiválóan alkalmas konfliktusok megoldására is.

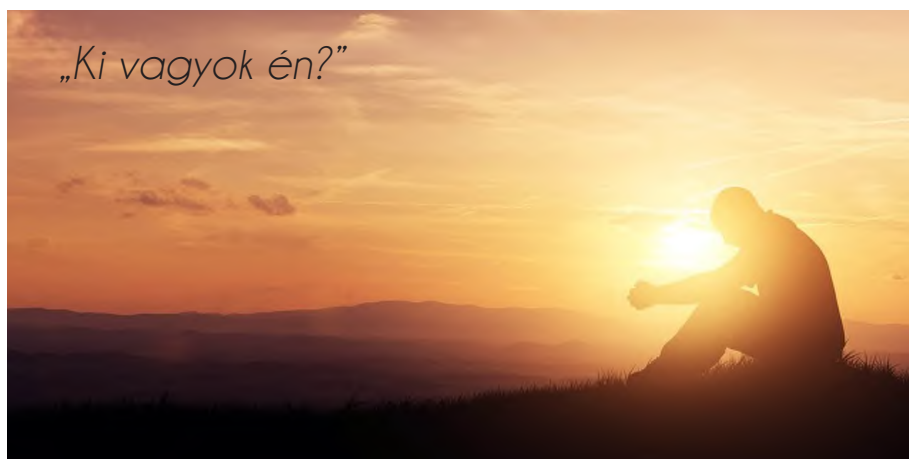
AZ ÖNISMERET, A TÁRSISMERET ÉS AZ ISTENKAPCSOLAT ÖSSZEFÜGGÉSE

Az önmagunkkal és embertársainkkal való kapcsolatunk, valamint az istenkapcsolatunk között szoros összefüggés van. Az istenkapcsolatunk pedig nagyon lényeges az önmagunk és embertársaink felé irányuló megnyilvánulásaink okán is.

Miért?

- ◆ Ha elakadunk, és nem tudjuk, merre kell menni, jó úton járunk-e, útmutatást kaphatunk.
- ◆ Ha nem tudjuk, hogy jól cselekszünk-e akár önmagunk vagy társaink érdekében, választ kaphatunk.
- ◆ Ha elbizonytalanodunk, ha bizonytalanok vagyunk önmagunkban, társainkban, megerősítést kaphatunk.
- ◆ Ha úgy érezzük, hogy gondolataink, cselekedeteink nem helyénvalók, megbocsátást kaphatunk.

Az istenkapcsolat minősége, mélysége, intenzitása minden embernél egyénenként változó. Minden egyes esetben meghatározza az önmagunkkal és az embertársainkkal való kapcsolatunkat is, ezek egymástól elválaszthatatlanok és egyszerre vannak jelen.

Zánkán tartották a keresztény roma szakkollégiumok tanévnyitóját

„Jó nekünk együtt!” – ezzel a címmel rendezte meg szeptember 25–26-án a Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat (KRSZH) az országos tanévnyitóját, amelyen a Miskolci Görögkatolikus Roma Szakkollégium hallgatói is részt vettek. A Zánkán megtartott eseményre a KRSZH valamennyi tagintézményéből érkeztek diákok.

A KRSZH hagyományosan minden évben országos tanévnyitóval kezdi a tanévet, amit évről évre mindig más szakkollégium szervez. Idén a RefoRom, a Budapesti Református Cigány Szakkollégium volt a házigazdája az eseménynek. Az intézmény igazgatójának, Káli-Horváth Kálmánnak a köszöntőjével indult a rendezvény, aki az esemény mottójára utalva arra kérte a résztvevőket, hogy a két nap alatt mindenki hagyja kint a szorongást, a gondokat, és egy jó hangulatú, vidám hétvéget töltsenek el együtt, közös imával, játékkal, szórakozással.

A köszöntő után bevezető imával folytatódott az esemény, a szolgálatot Schanda Anikó teológus-lelkész hallgató, a RefoRom fenntartó képviselője végezte.

A közös ima után köszöntőbeszédet következtek. Langerné Victor Katalin, a Belügyminisztérium társadalmi felzárkózásért felelős helyettes államtitkára elmondta, a KRSZH már tíz éve működik, és ez idő alatt nagyon sok minden történt, messzire jutott a szervezet, de nem szabad elfelejteni, hogy honnan indultunk. Tíz évvel ezelőtt elég lett volna két sor szék egy ilyen rendezvényen, ma pedig már több százan ülnek itt a tanévnyitón. Igaz ez az egyénre nézve is, fontos, hogy mindenki emlékezzen arra, honnan jött. Beszédében felidézte a néhány nappal korábban lezajlott felzárkóztatási konferenciát, amelyen szintén részt vettek roma szakkollégisták. Ott is elhangzott, milyen fontos szerepe van a szakkollégiumoknak, hiszen egyfajta védőhálót biztosítanak a diákjaik számára, akiknek nemcsak magukkal szemben vannak köte-

lezettségük, de a fiatalabb generációkkal szemben is, mert példaképpül szolgálnak az utánuk következő nemzedéknek.

Fixl Renáta, a Hanns Seidel Alapítvány képviselője beszédében megköszönte a szervezők munkáját, és elmondta, hogy az alapítvány szívesen támogatja a KRSZH-t és annak rendezvényeit, mert a hálózat a régióban egyedülálló szervezet, ahol a diákok értékes emberekkel találkozhatnak, programjaikon bővíthetik tudásukat. Egy személyes történetet felidézve hívta fel a figyelmet arra, hogy minden magyar ember – roma és nem roma egyaránt – tehet a romák fejlődésért.

Kocsis Fülöp görögkatolikus érsek-metropolita, a KRSZH elnöke videóüzenetben üdvözölte a tanévnyitó közönségét. Mint mondta, rajtunk is múlik, hogyan indul egy új nap, vagy hogyan indul egy új tanév. Hinnünk kell abban, hogy mi irányítjuk az életünket, rajtunk is múlik, hogy az új tanév hogy fog sikerülni. Az Isten a kezünkbe tette sorsunkat, de tőlünk is függ, hogy ezzel a lehetőséggel hogyan tudunk élni. Nem szabad elfelejtenünk azonban, hogy nem vagyunk egyedül, az Istenbe való kapaszkodás mindig ott van, és segít minket.

Dr. Orosz Atanáz, a Miskolci Görögkatolikus Egyházmegye megyéspüspöke beszédében egy vak szerzetes példáját idézte fel, aki egy konferencián az ünnepi liturgia végén megköszönte a Teremtőnek mindazt, amit adott, azt, hogy milyen csodálatosan süt a nap, és azt, hogy együtt lehet a többiekkel. Ezt a tanítást állította példaként a diákok elé, hogy érezzék, a mottó – „Jó nekünk együtt!” – milyen igaz, hiszen a szakkollégiumi hálózat mint egy nagy család van jelen a társadalomban, ami védettséget, biztonságot jelent a tagjainak, amire így tanév elején még nagyobb szükség van. Pál apostol szavait idézte: „Lélek szerint éljétek! Testvérek, ti szabadságra vagytok hívva. Csak ne éljétek vissza a szabadsággal a test javára, hanem szeretettel szolgáljatok egymásnak! ... Ám ha egymást marjátok és rágjátok, vigyázzatok, hogy egymást fel ne faljátok! Ezért azt mondom: lélekben éljétek!” Atanáz püspök útavalójában azt kérte, hogy a lélek gyümölcseit is „szüreteljék le” a fiatalok, ezek: az öröm, békesség, türelem, kedvesség, jóság, hűség, szelidség (szerénység), önmegtartóztatás (tisztaság). Ezt kívánta az

új tanév elején minden szakkollégistának és valamennyi munkatársának.

Dr. Fabiny Tamás evangélikus püspök szavaival zárult a nyitóünnepség, aki Raffaello Krisztus színeváltozása című festményét vetítette ki, és beszélt a képen látható Jézusról és tanítványairól. Felidézte, hogy Péternek, Jakabnak és Jánosnak, akik fent voltak Jézus mellett a hegyen, le kellett onnan jönniük, hogy a fent átélt csodát átadhassák a mélyben maradt testvéreiknek. Az evangélikus püspök arra kérte a szakkollégistákat, hogy ők is tegyék ezt, és azt a sok jót, amit ők a kollégiumban kaptak, adják tovább a mélyben, a szegénységben lévőknek, legyen ez a küldetésük.

A nyitóünnepség után a résztvevők közösen egy keresztszimbólumot formáztak meg, amiről drónfotó és videó készült. A miskolci kollégisták csapatában Orosz Atanáz püspök atya is ott volt a diákok között, hogy találkozzon, beszélgesse velük.

A közös ebédet követően délután egy mozgókép-workshopon vehettek részt a diákok, ahol megtekinthették a RefoRom nyári médiagyakornoki programja keretében forgatott kisfilm előzetesét, és beszélgethettek a film alkotóival, szereplőivel.

A délután laza és játékos programokkal telt: csapatversenyeken mérhették össze ügyességüket a szakkollégiumok diákjai. A csoportokat a véletlenszerűen kiosztott más-más színű kitűzők alapján osztották be, így különböző szakkollégiumok tagjai alkottak egy csapatot.

Ez nagyszerű alkalmat teremtett arra, hogy megismerjék egymást az ország eltérő pontjairól érkezett szakkollégisták is.

Az este ökumenikus istentisztelettel folytatódott, amit Balog Zoltán püspök, a Református Egyház Zsinatának lelkes elnöke vezetett. A püspök felidézte Pál apostol galatákhoz írt leveléből, hogy mennyire fontos a szabadság, a szabad döntés lehetősége. Elmondta, hogy annak idején, amikor létrejött a szakkollégiumi hálózat, ez is szabad döntés eredménye volt,

hiszen reformátusok, evangélikusok, római és görögkatolikusok szabadon döntöttek arról, hogy létrehoznak egy olyan szervezetet, amelyben továbbadhatják azt a szeretetet és biztonságot, amit ők is kaptak. Ha továbbadjuk a szeretetet, az nem elfogy, hanem sokszorozódik. Talán ez az egyik bizonyítéka annak, hogy Isten fia létezett, hogy mindenkit tudott szeretni, mindenkinek jutott a szeretetéből. Ez a szeretet él a roma szakkollégiumi hálózat tagjaiban is, akik összetartanak és segítik egymást.

Az ökumenikus istentiszteleten Makkai László atya, a Miskolci Görögkatolikus Roma Szakkollégium igazgatója könyörgésében azt kérte, hogy az életünkben a Jóisten mindig ott legyen, mint középpont, és lelkünkben több legyen a szeretet, mint a szeretetlenség.

Az este a rendezvénysátorban ért véget, ahol a szakkollégiumok bemutatkozhattak egy pár perces műsorral, majd fergeteges partival zárult a nap, ahol a Khamoro Budapest Band szórakoztatta a résztvevőket.

Vasárnap vidám és játékos programokkal, majd zárszóval ért véget a Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat országos tanévnyitója, ami igazolta a rendezvény mottóját: „Jó nekünk együtt!”

Két barokk ikon Veszprémben

A veszprémi római katolikus érseki gyűjteményben több ikon és liturgikus tárgy található. Ezek vagy a hazai, vagy éppen a szomszédos országok valamelyik ortodox közösségétől kerültek – ma már gyakran nehezen feltárható úton-módon – a püspökség birtokába. A bizánci hagyományhoz és liturgiához kapcsolódó tárgyak némelyikét az utóbbi években rendezett kiállításokon a nagyközönség is láthatta. Most két ikont mutatok be, amelyek eredetileg diptichonként össze voltak kapcsolva, s a gyűjtemény legszebb ikonjainak számítanak.

Az első a tanító Krisztust ábrázolja (fa, olaj; 30 x 23 x 3,2 cm; ltsz. 89.343; Král Éva restaurálta 2013-ban). Az ikonon két háttér előtt jelenik meg a háromnegyed alakban ábrázolt Jézus Krisztus, aki jobbajával áld, tenyerén szenvedésére utaló sebe is jól kivehető. Jézus khitónja aranyozott, vöröses árnyalatú, amelyet derekán zöld színű öv fog össze, himationja kék, aranypaszománnyal, sötétzöld béléssel. Jézus baljában nyitott könyvet tart, lapjain a következő szentírási idézetek olvashatók: „Az az én parancsom, hogy szeressétek egymást, ahogy én szerettelek titeket. Nagyobb szeretete senkinek sincs annál, mint aki életét adja barátaiért.” (Jn 15,12–13) Az ikont a krétaalapozásba vésett, aranyozott rokokó motívumok keretezik, a kék háttéren arannyal írva Jézus Krisztus görög nevének szokásos rövidítése megmaradtak, nimbusza arany. A fatábla hátoldalán kézzel írt, orosz nyelvű szöveg olvasható: „Üdvözítsd, Uram, és irgalmazd a Te szolgálódnak, Vaszilijnak / Ezt a szentképet Vaszilij Mihalovszkij, Grigorij fia adta áldozatkészségből a krupeci templomnak 1811. március 29-én” (Golub Xénia fordítása). Az ikon oldalán látható zsanérnyomok arra utalnak, hogy a vele azonos méretű és stílusú Istenszülő-ikonnal eredetileg össze volt kapcsolva.

A Tanító Krisztus párdarabja az Istenszülőt a Gyermekekkel ábrázoló ikon (fa, olaj; 30 x 23 x 2,5 cm; ltsz. 89.342; Král Éva restaurálta 2010-ben). Ezen a képen is kék háttér előtt jelenik meg a félalakos Istenszülő, aki baljában a gyermek Jézust tartja, jobbajával közbenjáró gesztussal rámutat. Szűz Mária ruhája kék, köntöse vörös, arany szövést idéző mintázattal, ékkövekkel díszített aranypaszománnyal, sötétzöld béléssel. A gyermek Jézus két kézzel áld, a nézőre tekint, bal lábát megemeli, mintha rugdalózna. Fehér, vörös övvel átkötött tunikát visel, köntöse narancs-arany színű. Az ikont a krétaalapozásba vésett, aranyozott rokokó motívumok keretezik, a kék háttéren arannyal írva Szűz Mária görög címe (az Isten anyja) és Jézus Krisztus görög nevének szokásos rövidítése maradtak meg töredékesen.

A festmény ikonográfiai szempontból az útmutató (hodigitria) Istenszülő-ikonok csoportjába tartozik, bár ritka, hogy ezen a típuson Jézus két kézzel áld, baljában inkább könyvet vagy iratkeercset szokott tartani. A két kézzel való áldás Krisztus főpapi rangjára (vö. zsidókhoz írt levél) utaló liturgikus gesztus, mivel a bizánci hagyományban csak a püspökök szoktak ilyen módon áldást adni. Jézusnak ez a gesztusa az Istenszülő egy másik ikonján, a „Szűz a

Jellel” (vagy platytera) típuson általános.

A két ikon festői stílusa azt mutatja, hogy mesterük abban a nyugati hatásokat magába olvasztó, de az ikonok ősi ikonográfiai hagyományát is részben megtartó stílusáramlatot követő közegben tanult és alkotott, amely a 18. században leginkább a kijevei barlangmonostorra volt jellemző. Feltételezzük, hogy ezek az ikonok is a 18. század folyamán készülhettek, és egy kijevei tanultságú festő munkái.

Az Istenszülő-ikon hátoldalán tintával írt orosz szövegek olvashatók: „Ó, szentséges Úrnő és Uralkodónő, fogadd a te szolgáló, Vaszilij imáját, és őrizd meg őt a nagy bajoktól és támadásoktól / Ezt a szentképet Vaszilij Mihalovszkij, Grigorij fia adta áldozatkészségből a krupeci templomnak 1811. március 29-én” (Golub Xénia fordítása). Elképzelhe-

tő, hogy a hátoldal orosz feliratainak készítése idején az ikonokat már különválasztották, ami indokolná, hogy miért írtak mind a kettőre részben egyező szövegeket. A felirat első része mindkét esetben az adomá-

nyozóért intézett könyörgés az Istenszülő Szűzhöz, illetve az üdvözítő Krisztushoz, míg a második rész azonos, az adományozás körülményeit rögzítő szöveg: 1811. március 29-én Vaszilij (Grigorjevics) Mihalovszkij adományozta a krupeci templomnak a szóban fogó ikonokat. A helység feltehetően valamelyik fehéroroszországi településsel lehet azonos.

Az ikonok múzeumba kerüléséről egy papírra gépelt magyar nyelvű feljegyzés tájékoztat, amelyet az Istenszülő-ikon hátoldalára ragasztottak: „Stoffer generális hozta a napóleoni háborúk éveiben Oroszországból, és unokája, Stoffer Alice szoc. missziós kultag, Marosszéki Ziegler Emil-né testvére Zánkáról adta oda a veszprémi püspöki múzeumnak 1962-ben. Sallai László prépost adta át személyesen.”

A szövegben említett személyek után kutatva világossá vált, hogy a feltehetően emlékeztetőből rögzített adatok nem mindig pontosak. A Stoffer családra vonatkozó elérhető adatok áttekintése során Stoffer Alice szociális missziós kultag nyomát eddig nem találtuk. Valószínűleg Stoffer Máriáról lehet inkább szó, akit gyakran csak Mici néven említett a korabeli sajtó és a történeti források is, talán a Mici névalak formálódott át az adatközlő vagy adatrögzítő személy emlékezetében a hasonló hangzású Alice-ra. Stoffer Mária ugyanis valóban szociális missziós kultag, a

1848-ban honvédtüzér lett, majd 1850-ben besorozták az osztrák hadseregbe, s idővel a katonai pályán fokozatosan előre haladva, 1884-ben ezredesi (generális) kinevezést kapott, amikor már Budapest honvédfőparancsnoka volt. Őt lehet tehát a szövegben szereplő „Stoffer generálissal” azonosítani. Azonban életkoránál fogva nem vehetett részt az Oroszország ellen vezetett napóleoni hadműveletekben (1812), így aztán az ikont sem hozhatta akkor magával. Ráadásul ő az apja, és nem a nagyapja volt Stoffer Micinek. A nagyapát azonban szintén Józsefnek hívták, aki 1791-ben született Pesten, 1820-ban gróf Cziráky Antal titkáráként kezdte hivatali pályafutását Lovasberényben, 1822-től már József nádor szolgálatában állt, titkárként és irodaigazgatóként működött. József nádor fiával, az utolsó magyar nádorral, Istvánnal tartotta a kapcsolatot száműzetése alatt, később királyi tanácsosi kinevezést is kapott. Id. Stoffer József 1828-ban nyert nemességet az uralkodótól, 1832-től kezdve több vármegye is táblabírájává választotta. Ő bizony 1812-ben valóban részt vehetett a napóleoni háborúban, hiszen a francia hadseregben több ezer magyar katona is harcolt, így akár általa is eljuthattak az ikonok magyar földre.

A feljegyzésben említett Stoffer szociális kultagnak a zánkai Marosszéki családhoz fűződő kapcsolata is pontatlanul, vagy inkább félrevezető módon van leírva. Az itt említett Marosszéki Ziegler Emilnek (1874–1963) két felesége volt: az első Szentkirályi Erzsébet (1877–1908), a második Gubody Paula (1882–1974). A családi emlékezet és adatok szerint nem álltak semmilyen vérrokonságban a Stoffer családdal, ami azt jelenti, hogy egyik feleségnek sem volt Stoffer nevű testvére. (A családtörténeti adatok felgöngyölítésében Marosszékiné Csósza Mária nyújtott önzetlen segítséget, s a vonatkozó dokumentumot is rendelkezésemre bocsátotta, amit ezúton hálásan köszönök.) A protestáns Ziegler családban Gubody Paula volt katolikus, több mint fél évszázadig (1931 és 1986 között) a zánkai villájuk alagsorában működött a helyi katolikus kápolna, amelyet saját kezdeményezésére és református férje támogatásával alakítottak ki. Gubody Paula fennmaradt és a család által mai napig őrzött irataiból azonban kitűnik, hogy nagyon intenzív kapcsolatban állt a Szociális Missziós Testvérekkel, a társaság kultagja lehetett. Egyik emlékező írásában éppen a kápolna alapítását taglaló részben vall a Szociális Missziós Testvérekhez fűződő kapcsolatáról: „Az oltárt (ti. a zánkai kápolnáét) a házépítésnél dolgozó asztalossal az uram megcsináltatta, s pesti régi barátaink segítettek a felszerelésében. Különösen sokat segített dr. Forster Gyuláné, aki a budai úri nők Mária kongregációjának volt a prefektája, és ő és társnői, valamint a szociális missziós bel- és kultag testvéreim (kiemelés tőlem, TSz) maguk munkájával és zárdáktól összegyűjtött ruha és fehérneművel bőségesen felszereltek.” Sejthető tehát, hogy Gubody Paula a Szociális Missziós Testvéreken keresztül került kapcsolatba a katolikus női táborban aktív szerepet vállaló Stoffer Micivel (de az is lehet, hogy korábról, máshonnan ismerte), akin keresztül az ikonok is hozzá jutottak, de hogy mikor, erre vonatkozó adattal nem rendelkezünk. Az ikonokat a gyűjteménynek átadó Sallai László Balatonakaliban volt plébános (1934–1990), aki saját bevallása szerint 1934 és 1946 között járt Zánkára misézni. Feltehetően tőle származnak az ikon hátoldalára rögzített feljegyzésben szereplő adatok is, amelyeket nyilván az adományozó Gubody Paulától hallott, aki utolsó éveit az Ausztráliában élő fiainál töltötte.

Kalandos, különböző országokat és különböző felekezetű tulajdonosokat érintő utat járt be ez a két ikon, amelyek a hazai gyűjteményekben alig képviselt kijeji (ukrán) barokk ikonfestészet igazán szép példái.

társaságot alapító Farkas Edit barátnője volt, akivel egy házban laktak a budai várban. 1867-ben született, pontos halálzási évét nem ismerjük, de 1941-ben már nem élt. Mária édesapja, Stoffer József (1832–1904)

JÁTÉKSAROK

OLYAN JÁTÉKOKAT HOZTUNK, AMELYEKET
AZ ŐSZI, NAPSÜTÉSES IDŐT KIHASZNÁLVA
A SZABADBAN, ESŐS VAGY SZELES IDŐ
ESETÉN PEDIG AKÁR EGY NAGYOBB,
ZÁRT TEREMBEN IS JÁTSZHATUNK.

Megtévesztő

A játékosok választanak egy adogatót, aki az egy sorban álló fiúk-lányok elé áll, kb. 3-4 méterre tőlük. Az adogató a többiek felé dobja a labdát, és közben mond egy nevet. Ha lánynevet mondott, akkor CSAK fiú kaphatja el a labdát, ha fiúnevet, akkor CSAK lány. Minden játékos, aki téveszt, tehát például fiúnév esetén fiú fogja meg a labdát, kiesik a játékból, kiáll a sorból.

Állati párkereső

A játékhoz páros számú játékosra és egy játékvezetőre lesz szükség. A játékvezető a játékosok számának felével megegyező számú állatfajt választ (például 10 játékos esetén 5 állatfajra lesz szükség). Igyekezzen olyanokat választani, amelyeknek jól utánozható hangjuk van. Mindegyik állat nevét külön-külön 2 cetlire is felírja. A játékosok egymáshoz közel vagy nagy kört alkotva is felállhatnak. A játékvezető a cetliket összehajtja, majd feldobja a levegőbe. Minden játékos elkap egyet, és az adott állat hangját utánozva próbálja megkeresni a párját. Beszélni vagy a cetlit másoknak megmutatni tilos. Aki megtalálta a párját, megfogja a kezét, és együtt leguggolnak. Az a két játékos, aki utolsóként állva marad, kiesik.

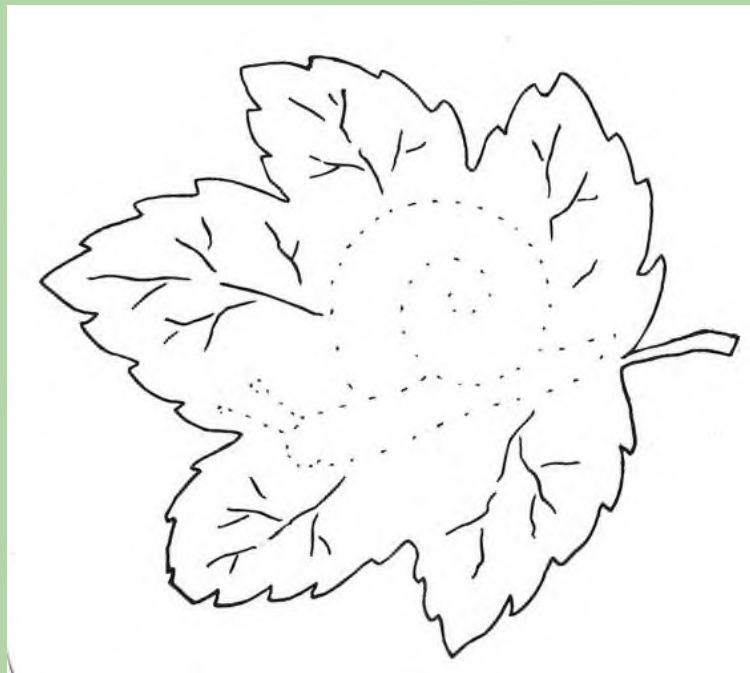
Szótagdobáló

Valaki eldob egy labdát, miközben kimond egy szótagot. Annak, aki elkapja, gyorsan tovább kell dobnia, és a hallott szótagot értelmes szóvá kell kiegészítenie, ilyesformán: szá...tor, ka...vics, ci...pó és így tovább.

Több résztvevővel kiesésre is játszható: aki 5 másodperc alatt nem tudja kiegészíteni a szót, az kiesett.

Ki lakik a levélen?

Ha a levélen látható szaggatott vonalak mentén haladsz a ceruzával, akkor kirajzolódik egy kedves állatkának a körvonala. Ha sikerült megrajzolni, színezd ki!

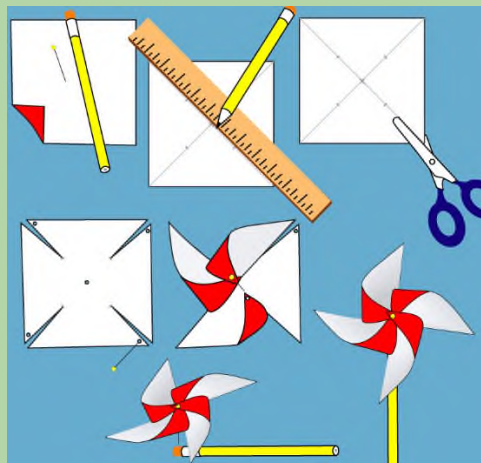
Szélforgó készítése

HOZZÁVALÓK: egy 15x15 centiméteres lap, vonalzó, ceruza, olló, ragasztó, szívószál vagy hurkapálcika.

ELKÉSZÍTÉS: Szabályos négyzet alakú papírlapra átlósan két vonalat rajzolunk. Az így kapott négy vonalra (a középponttól számítva /nagyjából az 1/3-ához/) jelölést teszünk.

A jelölésekig bevágjuk a papírt. Az ábrán is jelölt sarkokat és a középpontot kilyukasztjuk, gombostűvel rögzítjük (a sarkokat ragasztással is megerősíthetjük, így tovább is tart).

Botra szúrjuk, és már játszhatunk is!

Találós kérdések

Helye lehet az asztalon,
zsebedben s akár a falon.
Időt jelez lapjaival:
évvel, hónappal és nappal.
Beleírhat s jegyzetelhetsz
névnapokat, ünnepeket.
(napár)

Sárga levél lepereg,
a nap is már rövidebb.
Melyik évszak lehetek?
(ősz)

Váratlanul körülsűvít,
szemedbe fúj, hátba taszit,
ha lengedez, én szeretem,
viharban: sújt a félelem.
A magvakat viszi, szórja,
a vitorlás csónakot tolja,
aki kitalálja, mondja!
(szél)

A kamrában lóg a szegen,
tátva a nagy szája,
egész nyáron ásítozik,
a hideget várja.
Őszi eső beálltával
a szegről leakasztják,
lábra húzzák, s a cuppogó
sarat úgy dagasztják.
(csizma)

Volt ám nekem zöld kabátom,
azt viseltem egész nyáron.
Nagyot nőttem pár hét alatt,
a zöld kabát széjjelszakadt.
(dió, gesztenye)

Mentovics Éva: Advent

Álomport hintett a tájra a tél,
fenyvesek ágain hűs szél zenél,
hőfelhőt bolyhoz fenn, későn, korán,
s átsuhan didergő falvak során.
Benéz a házakba, s mit lát vajon?
Gyertyafényt, ünnepi, szép asztalon,
parázsló kályhákat, s asztal felett
számtalan imára kulcsolt kezét,

szemekben sóvárgást, hitet, reményt,
várják a Megváltót, hogy indul felénk,
s megérint vidám és bús lelkeket,
hogy átír majd haragot a szeretet.

Suttogj most te is egy csendes imát,
kér, tisztává válhasson majd a világ!
Koldusnak, szegénynek kérj új esélyt,
fázónak meleget, sötétben fényt,

hisz parányi remény még él bennetek,
betegnek gyógyulást, szebb életet,
gyáváknak acélos, bátor szívet,
megtévedt lelkeknek igaz hitet!

Hisz várjuk a megváltást, az újabb csodát,
a szeretet, megértés szép zálogát,
mert vágyjuk, hogy béke és boldogság
töltsen be világunk minden zugát!

Megtölteni a termet

Volt egyszer egy messzi-messzi ország, s abban a messzi-messzi országban egy pompás palotában élt egy nagy, nemes, gazdag király. Mivel élete a végéhez közeledett, el kellett döntenie, hogy a három fia közül melyiknek adja az országát: ki lenne a legbölcsebb, legjobb király a csodás, javakban bővelkedő országnak. Maga elé hívatta hát őket, és így szólt:

– Kedves fiaim, mivel mindhármatok egyformán szeretlek, egy próba elé állítalak benneteket. Ez majd segít eldönteni, hogy melyikőtök kormányozza halálom után az országot. A feladat, amire kérlek, a következő: palotámnak a báltermét pirkadattól éjfélig meg kell töltenetek színültig valamivel, akármivel. Akinek ez sikerül, az kapja meg a koronáját és a királyságomat. Kezdjed te, kedves legidősebb fiam.

A legidősebb fiú gondolkozott, s mivel a környéken jó sok homok volt, azt gondolta ki, hogy majd színültig megtölti a termet homokkal. No-sza, hozzá is látott, száz szolga lapátolta, talicskázta vele a homokot, hordták pihenés nélkül, szakadatlan dolgoztak pirkadattól éjfélig, ám hiába, a terem még csak félig sem telt meg.

A középső fiú úgy gondolta, szalmával próbálkozik, hisz aratás volt, rengeteg a szalma, hátha azzal sikerül megtöltenie a termet a padlótól a mennyezetig. Neki is száz szolga segített, hordták, hányták, vasvillázták, cipelték a szénát, izzadtak a melegben, ám a pirkadattól éjfélig tartó kemény munka eredményeképp a terem még így is csak kétharmadig telt meg.

A legkisebb fiú következett. Pirkadatkor leült a bálterem közepére a földre, és nem csinált semmit. Egész nap csak ült és mosolygott. A testvérei elhűlve kérdezték, hogy mint akar így megfelelni a próbán, de ő csak nyugodtan mosolygott. Majd amikor elérkezett az éjfél, és jött a király, hogy megnézzé, mit végzett a legkisebb fia, a fiú a bálterem közepén ülve elővett egy mécsest, és meggyújtotta. A mécses fénye egy szempillantás alatt betöltötte a báltermet, a padlótól a mennyezetig, a legtávolabbi sarkocskába és zugba is jutott belőle.

A király szívét mérhetetlen melegség töltötte el, és így szólt:

– Fiam, látom, hogy nemcsak okos vagy, hanem a szíved tele van szeretettel, alázattal és bölcsességgel. Kívánom, hogy királyságod alatt ez a fény vezéreljen az uralkodásban. És a legkisebb fiú igazán méltó, bölcs és nemes király lett az országnak.

Görögkatolikus díjazottak az MKPK országos pályázatán

A MAGYAR KATOLIKUS PÜSPÖKI KONFERENCIA (MKPK) A TAVASZI KATOLIKUS KULTURÁLIS HETEK PROGRAMSOROZAT KERETÉBEN VERS- ÉS NOVELLAÍRÓ PÁLYÁZATOT HIRDETETT A CSALÁD ISTENTŐL RENDELT KÖZÖSSÉG CÍMMEL, MELYNEK CÉLJA AZ VOLT, HOGY A RÉSZTVEVŐK KÜLÖNFÉLE MŰFAJOK (VERS, NOVELLA) SEGÍTSÉGÉVEL BEMUTASSÁK, MIT JELENT A CSALÁD A KERESZTÉNY ÉLETBEN.

A pályázatra a hazai egyházmegyékből közel 250 pályamű érkezett, amelyek közül a szakmai zsűri választotta ki korcsoportonként a legjobbakat, illetve a különdíjasokat. A pályázat ünnepélyes eredményhirdetésére szeptember 21-én került sor Budapesten, a Szent Gellért-templomban. A nyerteseknek Veres András püspök, az MKPK elnöke adta át a díjakat.

A GÖRÖGKATOLIKUS METROPÓLIA DÍJAZOTTJAI:

Vers (10–14 éves korosztály)

Küldöndj: Molnár László (Nyíregyházi Egyházmegye)

Galambvári Panna (Miskolci Egyházmegye)

Vers (15–18 éves korosztály)

3. helyezett: Kémenes Örs (Hajdúdorogi Főegyházmegye)

Küldöndj: Skellecz Kata (Hajdúdorogi Főegyházmegye)

Soltész Stella Lili (Miskolci Egyházmegye)

Novella (10–14 éves korosztály)

1. helyezett: Galambvári Panna (Miskolci Egyházmegye)

Gratulálunk az eredményekhez,
olvasóinkat pedig arra hívjuk,
olassuk el együtt a díjazott műveket!

MOLNÁR LÁSZLÓ

(Móricz Zsigmond Görögkatolikus
Kéttannyelvű Általános Iskola
7. b osztály)

Egy új élet kezdete

Ott kezdeném, hol megszülettem,
Ahol életemet elkezdhettem,
Rossz sorsú gyermekként,
Negyedik testvérként.
Alig betöltöttem első évemet,
A sors onnan messzire elrepített,
Elrepített egy új családhoz,
Egy új környezetbe egy új házhoz.
Ha fájdalom furdalta a lelkem,
Nem csüggedtem, tovább mentem,
Volt mikor megtört a lelkem,
De családi segítséggel tovább mentem.
Nem voltam jó gyermek,
De tudtam, hogy így is szeretnek,
Elfogadtak úgy, amilyen voltam,
Nem törődve, amit éppen akkor mondtam.
Most, hogy tized éves lettem,
Mostanra másképp fogok fel mindent,
Most már annak is örülök, ha nyílnak a virágok,
Mikor öntik illatukat az egész világon.
Teltek a napok, évek, s rájöttem,
Ami lettem, azt nekik köszönhetem,
Köszönhetem a családomnak,
Köszönhetem az Istennek, barátoknak.

GALAMBVÁRI PANNA
(a miskolci Fráter György Katolikus Gimnázium
8. a osztályos tanulója)

Testvérem egy életen át... és még tovább

Nem is gondolkodva, az ajtón kirontva indul-
tam el. Tudtam, merre megyek, már akár vakon
is oda találtam volna.

Az utóbbi napokban gyakran jártam itt. A zöld
fű és a tiszta, kék égbolt azt az érzést keltette
bennem, hogy a világ nyitott előttem, és sza-
bad vagyok. Mint mindig, a kavicsos úton ha-
ladtam addig, amíg el nem értem oda, ahol már
eléggé messze éreztem magamat otthonról. A
történesek képei kavargtak a fejemben, a szí-
vemben pedig a maró lelkiismeret-furdalás...
Hogy miért menekültem ide egy ideje? Talán
önmagam elől... De inkább féltem szembenéz-
ni vele és a vitáinkkal. A neten, könyvekben
minden olyan tökéletes. A testvérek együtt
buliznak, éjjeleken keresztül beszélgetnek,
titkos jeleket használnak, minden boldog és
vidám. De ezek a könyvek vagy egyéb helyek
kihagyják, mi is valójában ennek a szónak a
jelentése: „testvér”... Egy test és egy vér... Ná-
lunk otthon a nővéremmel javában hangos e
kapcsolat, mintsem vidám. Ez alkalommal is ez
történt. Akárki kérdezheti, de fogalmam sincs,
miből sült ez ki. Az is lehet, hogy egy egyszerű
ruhából vagy egy véletlenül kicsúszott szóból.
Mégis itt tartunk. Távol egymástól, mintha va-
lami megszűnt volna. Gyerekkorunkban se volt
minden tökéletes. De olyan tökéletlenül volt
emlékezetes. Sokat mosolyogtunk a múlton a
nővéremmel, de most mégis mindkettőnk szo-
morúan keresi a másikat. Nem fizikailag, ha-
nem lelkileg. Valahol nagyon messze lehettünk
egymástól ezekben a napokban.

Ilyesmi dolgokon töprengtem, mikor egy belső
hang a lábamat megmozdítva indult el. Ka-
nyargó utcákon keresztül, az utolsó fordulás
után már láttam a játszótérre. Ahogy a szél
meglökte az üresen álló hintát, a hangjából ki-
derült, hogy talán évek óta nem ült rajta gyer-
mek. A mászókat már teljesen benőtte a gaz,
mégis volt benne valami elbűvölő. Valami, ami
életet vitt bele. Apró gyerekkorunkban szinte
mindennap ide jártunk a nővéremmel. Órákig
képesek voltunk a hintán ülve azt énekelgetni,
hogy „egyszerre megyünk, pónilók leszünk”.
Nem tudtuk megunni. De ha mégis meguntuk,
akkor a mászókan folytattuk. Nem volt ne-
künk olyan, hogy megállj. Kiskorunkban sem

volt minden felhőtlen ám, de valahogy mindig
megoldottuk. Néha nem értem, hogy vajon
hogy tudtuk öt-hét éves fejjel ilyen gyorsan
ellapítani a vitákat. Nem bonyolítottuk túl, de
legfőképpen nem voltunk gonoszak egymás-
sal. Talán ez a gyermekiesség hiányzik most
belőlünk. Belegondoltam, hogy most vajon mi-
ért történik ez. Miért vágunk egymás fejéhez
akár többéves sérelmeket, ezzel még több bajt
hozva a kapcsolatunkra? Miért nem tudunk
megint együtt nevetni a régi énünkön? Mi tör-
ténhetett?

Még mindig ilyen gondolatok jártak a fejem-
ben, amikor a nyikorgó hinta felé vettem az
irányt, és leültem rá. Alattam még jobban
nyikorgott, s az üres gondolataimat erős tör-
ként döfte át. Hirtelen egy kislányka lépett
be anyukájával és egy nála talán két-három
évvel fiatalabb húgával. Az anyukában volt
valami emberfeletti. Hihetetlenül gyönyörű
arcát szeplők borították, vörös, hosszú haja
természetes hullámokban omlott a vállára. Eh-
hez társult a megnyugtató, örömteli mosoly
az arcán. Egy kardigánt viselt, semmi egyéb
nem volt nála, mint egy kereszt a nyakában.
Nagyon meglepett, hogy még bárki is jár ide,
ugyanis pár éve épült egy új és modernebb ját-
szópark. A kislány az anyukája fülébe suttogva
bámult felém. Gyorsan rájöttem, hogy hintázni
szeretnének. Felpattantam, kedvesen megsi-
mogattam a buksiját a nagyobbik lánynak, és
átadtam a helyemet. Mivel az egész téren csak
egy pad ácsorgott, én pedig még szerettem vol-
na maradni, így az anyuka mellé huppantam
le. A lányok felé pillantva hirtelen a gyomrom
egy borsószemnyire zsugorodott. Meglátva
őket: a nővérem és én jutottunk az eszembe.
Ugyanígy ültünk mi is ott hat éve. Ugyanígy
neveztünk azon, hogy ki megy magasabbra...
Ugyanígyenek voltunk mi is. Emlékképek cikáz-
tak a fejemben, s egy könnycsepp gördült le
az arcomon. Láttam magam előtt két nevető
kislányt, mi voltunk azok. Nem veszekedtünk.
Nem voltak gondok. Nem, csak két lányka
minden probléma nélkül. Nem is vettem észre,
hogy arcomat már könnyek tengere borítja, és
szipogok. A gyönyörű szép nő mellettem észre-
vehette, s mosolygós arccal felém fordult.

– Mi a baj?

Volt benne valami érdekes. Valami, ami felrú-
gott minden határt, s valami, amiért bármit
elmondtam volna neki.

– Magának van testvére? – kérdeztem.

– Egy húgom van. Figyelj! Töröld le azokat a
könnyeket, nyugodj meg, és ha szeretnéd, el-
mesélheted.

Az arcán szerény mosoly ült, s egy perccig se
kétkeltem benne.

Mindent elmeséltem neki az elejétől egészen
mostanáig. Végig csendben hallgatott s figyelt.
Majd a legnagyobb meglepetésemre csak a
kezét a kezemre tette, odahívta lányait és el-
ment. Egy pillanatra eszembe jutott, hogy utá-
nak fussak, de mire észbe kaptam, eltűntek
egy kanyarban. A nő egy szót se szólt, mégis
mindent elmondott, amire szükségem volt.
Tudtam már, hogy cselekednem kell. Az agyam
csak járt és járt, aztán rájöttem...

Hazáig futottam. A házba beérve sehol se talál-
tam a testvérem. Végül az egész kertet bejárva
megpillantottam a fűben ülve. Kérdően nézett
rá, nyilván nem értette, miért lihegek, mintha
kilométereket futottam volna. A kezemben egy
kendőt lengetve mutattam neki, hogy kösse
fel. Továbbra is értetlenül nézett rám, de mint-
ha érezte volna, engedett a kérésemnek.

– Bízz bennem! – felé nyújtottam a kezem, és
vezettem a játszótérig. Az elején még lassan,
de az út vége felé már teljesen rám bízva ma-
gát, gyorsabban haladtunk.

Megérkeztünk. Kinyitottam előtte a kaput,
majd pár lépés után megállítottam, s mögé áll-
va a kendőt levettem a szeméről. Értette. Egyi-
künk szeme se volt már száraz, amikor hosz-
szasan megöleltük egymást. Mint ahogy a nő
is tette, szavak nélkül értettük meg egymást. A
nővérem törte meg a csendet.

– Enyém a belső hinta! – Majd rohanva megin-
dult felé. Ő ért oda hamarabb, így enyém lett
a kisebb hinta.

Szerettem volna még beszélni a nővel. Szeret-
tem volna vele találkozni és megismerni. De
soha többé nem láttam. Így most sem tudom,
ki lehetett az, fogalmam sincs. De tett velem
valamit, valami csodásat. S érdekes, hogy még
csak szavak se kellettek hozzá. Sosem fogom
megérteni, hogy tette. De már nem is akarom.
Hiszen vannak dolgok, amikre néha nem talál-
unk választ. Ami örök titok marad. De talán
ez az élet öröme. A csoda. Mert mondhatjuk,
hogy mindennap csodák történnek, de sze-

rintem úgy a legkönnyebb kifejezni, hogy egy nagy csodában élünk. Talán velem is csoda történt aznap este. S érdekes, hogy bár ezek után sem volt minden tökéletes én és a testvérem között, mégis más volt. Talán már tudtuk, mit jelentünk egymásnak. Tudtuk, mi a részünk a másik életében. Tudtuk, mit fogalmaz meg az

a szó, hogy „testvér”. Már sokkal több volt közöttünk, mint ez a szó. Már nem csak egy test és egy vér voltunk. Nem, ennél több. Egy test, egy vér és egy lélek.

Néha a szavak kevesek. Sőt, a szó gyakran semmi. Mert, mint a nő is tudta, az embernek

talán nem is tanács kell, hanem az, hogy engedjen a szívének s a lelkében lakozó csodának. S lehet, hogy ezt néha elő kell hívni, vagy meg kell mutatnia valakinek, de mégis valahogyan mindig megtalálsz. Mert egytől egy emberig mindenki ott van a csoda. Ha nem találod, keresd, s ha megvan, használd!

SOLTÉSZ STELLA LILI
(Sárospataki Református Kollégium
Gimnáziuma, 10. osztály)

Testvérem vagy egy életre!

Hát szia, te csoda, mindig otthon érzem magam karodban,
sokan rossz szemmel néznek ránk,
de minket ezek nem érdekelnek már.
Csaknem két évtizede, hogy boldogítjuk egymást a testvéremmel.
Rengeteg dolgot éltünk már át együtt,
de az idő gyorsan halad, így még több élményt kell szereznünk.
A kezdetektől fogva én vagyok a kicsi,
s ha valami bajom volt, te óvtál engem mindig.
Tudd, hogy te is számíthatsz rám,
mert én a sírig itt leszek, bármi is fáj.

Persze, volt pár rossz napunk, nem tagadom,
de akármilyen történet, mindig megoldottuk bajunk.
Nem tudom, hogy s mint lesz életünk során,
nekem akkor is TESTVÉREM VAGY, EGY ÉLETEN ÁT!

SKELLECH KATA
(a budapesti Szent Anna Görögkatolikus
Gimnázium 12. b osztályos tanulója)

Napkeltétől napnyugtáig

Mindenkinek más, mert senki sem egyforma
mégis mindenki egy, mert ő így tartja.
Fénysugár, ha reménytelen vagyok
gyógyirom, ha szétszakadok.
Boldog pillanat egy zord helyzetben
megnyugtató csönd nyughatatlan lelkemben.
Mentőcsónak egy végtelen nagy tengerben
örök társ egy magányos embernek.

Mikor virrad a nap, felébred a lélek
mindennap búcsút mond egy elmulasztott éjnek.
Éjszakák, melyek szakadatlanul jönnek
újabb és újabb próba elé löknek.

KÉMENES ÖRS
(a budapesti Szent Anna Görögkatolikus
Gimnázium 11. a osztályos tanulója)

Legyek

legyek a só, ízt adván az életnek,
legyek az elfeledett templom,
melyben óvhatom a titkom,
legyek feledés, emlékeztetés, megtérés,
legyek egyetértés, elengedés...
legyek az elengedés előtti boldogság,
legyek az igazság, mert most
nem vagyok más, csak gazság,
legyek elfogadás, mert mindenki más és más,
legyek a halvány fény a magányban,
utána sötétség a világosságban,
legyek az öröm, s örömhír,
mely az arcokra mosolyt ír,
legyek a szent hit,
mely sok embert csúcsra vitt,
legyek szüntelen türelem, legyek szelíd,
ha nem vagyok az, léte csitít,
ha elég volt a sok bántás,
legyek a megbocsátás,
legyek az út, melyen a hálaadás
a haladás, melyet átsző a béke,
lehetnék a család,
s benne a szeretet is lehetnék tán,
mely kitart egy életen át...

S akkor Ő, mint egy segítő kar, ott terem
s csendes társként, apró gondolatként véd meg engemet.

Végtelen órák, mikor csak rá gondoltam
mert tudtam, hogy Ő hallja, ha gondjaimat suttogtam.
S bár szóbeli válasz sosem érkezett
mégis ezer boldog pillanatot köszönhetek.

Mindig ott volt nekem, cserébe mégse kért.
Ám én mégis adnék, egy dolgot, mely többet ér minden kincsnél.
Ez nem más, mint a bízalom.
S utoljára fogadom
ha eljön az idő, megpihenek, s megőrzöm a hitét.
Áhítattal köszöntöm a kiérdemelt békét.

A legegyszerűbb vajsör

Hogy valójában mi a vajsör, arról megoszlanak a vélemények. A vajsör készülhet tejjel vagy szódával, alkohollal vagy anélkül, lehet hideg és meleg ital egyaránt.

Mi most egy gyerekek számára egyszerűen elkészíthető receptet ajánlunk, amellyel biztos a siker!

HOZZÁVALÓK:

• 1 liter tej • kevés vaj • 5 evőkanál cukor • 1 csipet fahéj • 1 csipet őrölt gyömbér • tejszínhab

ELKÉSZÍTÉS:

Lassú tűz fölött a vajon karamellizáljuk a cukrot, majd lassan hozzáadjuk a tejet. Ízlés szerint fűszerezzük (cukor, fahéj, gyömbér). Néhány perc főzés után hagyjuk langyosra hűlni. Tejszínhabbal díszíthetjük.

Sült gesztenye

A sült gesztenyével kapcsolatban sokan érzik úgy, hogy ez az a csemege, ami nagyon finom tud lenni, de ez az is, aminek egyszerű ugyan az elkészítése, s mégis bosszantóan könnyű elrontani.

Nézzük, miben ért egyet minden recept, s mire érdemes ügyelni a gesztenyesütésnél a siker érdekében!

1. A jó minőségű gesztenye kulcsfontosságú a történetben. Feszes és fényes gesztenyét vásároljunk; ha nem sütjük meg rögtön, akkor érdemes a hűtőben tárolni!
2. A második lépés a gesztenye puhaságát érinti. Ebben van, aki az előfőzésre esküszik (5 percet fő forralás után), van, aki az áztatásra (30 perc), s van, aki a sütőben elhelyezett tepszi vízre a sütés ideje alatt.
3. A gesztenye héját sütés előtt akár keresztben, akár hosszában is bevághatjuk, a lényeg az, hogy mély legyen a vágás!
4. A gesztenyét 200 fokon (alsó-felső mód, légkeverés nélkül) sütjük 20-25 percig.
5. Forrón szedjük ki, és takarjuk be egy textillel azért, hogy a gőzben hűljön, ám lehetőség szerint még langyosan szedjük le a héját!

Sütőtökös-csokis brownie

Az őszi hónapok közkedvelt alapanyaga a sütőtök. Sokféleképpen felhasználhatjuk, a levestől a desszertig bezárólag. Ezúttal egy édességben mutatjuk meg, miként lehet akár a maradék, már kisütött tököket felhasználni.

HOZZÁVALÓK:

A TÉSztÁHOZ: • 8,5 dkg vaj • 11,5 dkg étcsokoládé • 13 dkg cukor • 2 db tojás • 1 teáskanál vanília • 7 dkg liszt • 1 evőkanál kakaópor • egy csipet só • 8 dkg étcsokoládé

A krémhez: • 20 dkg sütőtök • 2 evőkanál barna cukor • 25 dkg mascarpone sajt

ELKÉSZÍTÉS:

1. A sütőtököt kevés vajon 1 púpozott evőkanál barna cukorral puhára pároljuk. Ha puhára párolódott, a mascarponeval együtt krémesre turmixoljuk.
2. Vízgőz fölött a vajat az étcsokival összeolvasztjuk, majd hozzáadjuk a cukrot és a tojást is. Az egészet alaposan összedolgozzuk. A lisztet és a kakaóport a masszába szitáljuk, majd vaniliával és egy csipet cukorral ízesítjük. Végül belekeverjük a csokidarabkákat is. A masszát sütőpapírral bélelt formába tesszük, elsimítjuk, majd a tökrémet is rákanalazzuk. Picit megkeverjük a felszínét, hogy „márványos” legyen.
3. 180 fokon kb. 40 percig sütjük. Érdemes megvárni, amíg kihűl, ekkor jobban szeletelhető.

JÓ ÉTVÁGYAT KÍVÁNUNK!

Mária maraton kerékpárral – a befejező harmad

Uhh, még mindig emelkedik!
– vesszük észre sokadjára
valahol Živinice és Szarajevó
között, s persze az aznapi cél
még nagyon messze van...
Nincs más választásunk, mint
egymást biztatni, a lemaradókat
az emelkedők tetején
bevárni, lelket önteni beléjük,
inni, aztán irány tovább.
Utunk során 7,5–10%-os
emelkedőkből sincs hiány, még
szerencse, hogy lejtőkből sem.

De kezdjük az elején!

Két szép, jelentős és hosszú közép-európai Mária-zarándokútvonal van: egy kelet-nyugati (Mariazell–Csíksomlyó) és egy észak–déli (Częstochowa–Medjugorje). Két hét alatt egy jó kondiban lévő sportember számára teljesíthető kerékpárral mindkét útvonal. Mivel 2017-ben a Mária Út Egyesület szervezésében végigtekertem a kelet-nyugati (a megtett 1369 km óriási élmény volt), úgy döntöttem, hogy ideje bejárni az észak–déli is – a távot három nyárra elosztva. Így teljesítettem egy kis csapattal 2019-ben a Márianosztra–Częstochowa harmadot, majd tavaly a Márianosztra–Zsupanya harmadot, az idei évre tehát a befejező harmad maradt hátra. Erre a befejező, könnyűnek nem mondható szakaszra vállalkoztunk egy lelkes kis zárandokcsapattal.

Az eddigi években többször tapasztaltam, hogy bár megszervezni egészen könnyű az utat, de az élet bármikor közbeszólhat. És az előző évben közbe is szólt a világjárvány által, amely máig sem tűnt el teljesen. Ezért már tavaly is kétséges volt, hogy elindulhatunk-e egyáltalán a második harmadra. A járvány-

helyzet enyhülésével mégis mód nyílt rá, és Istennek hála, remekül sikerült.

A következő évben a második és a harmadik járványhullám erősebb lett, és több tragikus halált okozott. Az utazás egész tavasszal nem volt javasolt. Szüntelenül az lebegett a szemem előtt: megoldódik nyárra a helyzet? És még ha meg is oldódik, nem lesz-e istenkísértés elindulni erre a nagy útra?

Végül, átimádkozva a szervezést, miután a járványadatok egyre kedvezőbbek lettek, és megtarthatónak látszott az idei, befejező harmad, az indulás mellett döntöttem.

Utunk sportzárandoklat volt – az utóbbi évtizedekben ez a fogalom beitta magát a köztudatba. A zárandoklatnak ebben a formájában bőven van testi terhelés, de mégsem verseny, mivel nem egymás legyőzése a cél, hanem az együtt célba érkezés; utunkat pedig végigimádkozzuk a reggeli Szent Liturgiával és tekerés közbeni rózsafüzérrel.

Így utaztunk le Zsupanyába (Županja) június 27-én, vasárnap. Társaim jelentős részben a tavalyi csapat tagjai voltak: Koncz Ákos (Sze-

ged), Kovács Veronika (Újfehértó), Hegedűs Katalin (Fényeslitke), valamint – újként – egy házaspár: Lehel Gábor és dr. Földes Éva (Budapest). A kísérőautónkat Frey-Székel Gyöngyi vezette (Martonvásár). Mivel Zsupanya a Száva folyó horvát partján fekszik, egy egész napos útba telt odajutni. Ott fejeztük be tavaly, hát idén onnan kellett folytatni. Első meglepetésként a szállásunk előtt egy magyar rendszámú személyautó parkolt, s miután bemutatkoztunk egymásnak a családfővel, mondtam, hogy a tolcsvai görögkatolikus pap vagyok, mire ő: „Én pedig a nyírmihálydi parókia világi elnöke.” Erre nemigen lehet mást mondani, minthogy nekünk, magyar görögkatolikusoknak ennyire kicsi a világ, és nemcsak a horvát tengerparton botlik magyarokba az ember, hanem a tengertől több száz kilométerre, a Száva partján is. Vendéglátónk rakiával (a pálinkánál valamivel gyengébb, balkáni rövidital) kínált minket, majd kezdődhetett a balkáni konyha ízeivel való ismerkedés a város legjobb vendéglőjében. Korán nyugovóra tértünk, hiszen tudtuk, hogy másnapról kezdődik az igazi igénybevétel.

Másnap, a kora reggeli Szent Liturgia után átkeltünk a Száva folyón Boszniába, és el-

kezdtek az aznapi, 103 kilométeres utunkat. Az első napon még csak kóstolgattuk a Dinári-hegységet, és bár 30 kilométer síkság után kezdett emelkedni az út, ez még nem volt kibírhatatlan. A hegység látványa már az első nap elvarázsolt minket. Pedig ez még csak a bevezetés volt (ahogyan a napi szint tekintetében is). Živinice városa volt az első szálláshelyünk, ahol szinte kizárólag muszlim a lakosság. Boszniában három népcsoport él jellemzően, amelyek vallásuk tekintetében is eltérnek egymástól: bosnyákok (muszlimok), horvátok (római katolikusok) és szerbek (ortodoxok). Számos római katolikus, ortodox templomot, valamint mecsetet is láttunk az utunk során, s ezek méretéből a közösség méretére is lehetett következtetni.

A bosnyák balkáni konyhára egyébként (a muzulmán vallás miatt) a bárjű és a marhahús a legjellemzőbb; sertéshúst ételmi-szerületben vagy hentesnél sem lehet találni. Ezek viszont egy olyan nemzeti konyha alapját képezik, amely ételekkel itthon nem találkozhatunk, így számunkra minden kuriózum és finom volt.

Már Živinicében tapasztaltuk, hogy a kereszténység (két változata) és a muszlim vallás békében is élhet egymás mellett, hiszen ezek az emberek (vallási és népcsoportok) évszázadok óta együtt élnek, összeszoktak, közösek a nehezégeik és örömeik.

Živinice egyébként nyüzsgő kisváros; a koronavírustól nem féltek, a teraszok mind nyitva voltak, a gyerekek boldogan szaladgáltak a szökőkút ritmusosan feltörő vízsugarai között.

A második napon várt ránk a legkeményebb táv: 113 kilométer és 2030 méter szintkülönbség. Ez már valóban embert próbáló volt... A legmagasabb pontunk 1040 méteren volt. Szerencsére mindnyájan jó kondiban voltunk, de valószínűnek tartom, hogy az imádságnak is szerepe volt abban, hogy egymást biztatva kitartottunk, és nem adtuk fel, vagy nem estünk egymásnak.

Ekkor már sokkal közelebb éreztük magunkhoz a természetet, mert kevesebb volt a település, amin áthaladtunk, magasabbak voltak a hegyek, és érintetlenebb a természet. Néhol ú menti forrásokkal is találkoztunk – szükség is volt rájuk, akkorra már többnyire elfogyott az utolsó csepp felmelegedett vizünk és üdítőnk is. De Gyöngyi is igencsak gondoskodó kísértőnk volt a teljes utunk folyamán: ő szemelte ki az ebédünk helyszíneit, és minden megállásunkkor (többnyire árnyékot adó benzinkutakon) hideg, kockákra vágott dinnyével várt minket.

Az alagutak is megszorodtak a második napon. Ezek még Tito idejében épültek, hogy könnyen járhatók legyenek az utak, ne kelljen a hegytetőkre felmászni. Ez nem csak autóval jön jól, de kerékpárral még inkább... A legtöbb alagútban csak kezdetleges, volfrámszálas világítás volt, vagy még az sem.

A bosnyák vendégszeretetet is tapasztalhattuk utunkon, jellemzőek az út menti grillező árusok. Az egyik grillező bácsitól, aki épp bárányt sütogetett és kínált eladásra a megálló autósoknak, egy kis kóstolót is kaptunk ingyen. Egy olovói étterem-tulajdonos megrendelés nélkül és ingyen adott desszertet – azért, mert magyar sportzarándokok vagyunk. Hálából elénekeltük neki az ároni áldást, amit muszlim létére is örömmel elfogadott.

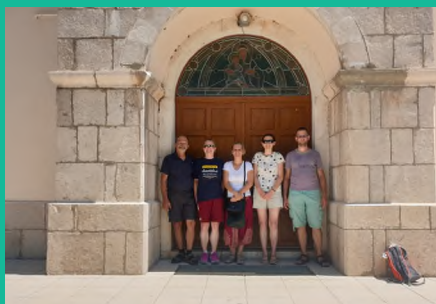
Az embert próbáló nap végén az utolsó hegytetőről begurultunk Szarajevóba. A város a lakosságot tekintve alig nagyobb Debrecennél, 80% bosnyák, a maradék 20% pedig szerb és horvát. Szarajevó nagy és piszkos betondzsungel, sehol egy emlékmű, szobor, nevezetesség, de még csak park sem. A környezettudatosság is ismeretlen fogalom arrafelé. Szépségében tehát összemérhetetlen Budapesttel. Néhány szép épülete a magyar-osztrák kormányzat alatt épült.

Este még megnéztük az óvárost, és ismét kóstolgattuk a balkáni konyha jellemző ízeit az egyik vendéglőben. A nyüzsgés óriási volt, maszkot alig viseltek néhányan: nem élnek félelemben.

Szerda reggel a főváros legközelebbi római katolikus templomában tartottuk a Szent Liturgiát: abban a templomban, amelynek a bejárat mellett a szoboregyüttesét (Szűz Mária, kis Jézus, Páduai Szent Antal, Szent Péter és Pál főapostolok) Ferenc József királyunk ajándékozta a templomnak 1914-ben, még a merénylet előtti időben.

A Szent Liturgia és a reggelink után meglátogattuk azt a római hidat, amelyről a trónörökös, Ferenc Ferdinánd és felesége autója lehajtott, mielőtt megölte őket Gavrilo Princip szerb nacionalista diák 1914. június 28-án, elindítva ezzel az I. világháború összes borzalomát és a Monarchia és hazánk feldarabolását.

Szarajevót elhagyva ismét hegyek vártak ránk, de aznap már csak 88 kilométer, és szintben sem ugyanannyi, mint az előző napon. Néhány hegyen átkelve értük el a festői szépségű Jablanicai-tavat, amely mellett hosszan haladtunk. A tó hosszú és nagy kiterjedésű, hiszen hegyek közé van ékelve, a vize kristálytisza és tengerkék, a környezete pedig lenyűgöző.

Jabliancában még olyannyira nem tért vissza a járvány után az élet a normális kerékvágásba, hogy a mintegy 150 férőhelyes hotel egyedüli vendégei mi voltunk és egy szlovén pár.

Csütörtökön állt előttünk az utolsó tekerős nap a legnagyobb távval (128 km), de biztató volt, hogy ennek jelentős része már csak lejtőn gurulás volt. És ha a Jablanicai-tó nem lett volna elég szép az előző nap, ezen az utolsó, tekerős napon még annál is szebb, lélegzetel-állító látványban volt részünk: nem találtunk szavakat a Neretva-völgy szépségére, melyen hosszan ereszkedtünk. Gurulás közben pedig nemcsak a kétoldalt emelkedő hegyek látványa táruult elénk, de a mellettünk folyó Neretva és az előttünk lévő völgy is. Alagutak sokasága várt itt is minket, de szerencsére már voltak közöttük korszerű, LED-es megvilágításúak is.

Mostarban ebédeltünk, külső gumit cseréltünk, ebben nagy segítségünkre volt a kísérlőnk, Gyöngyi, aki talált egy kerékpárszaküzletet. Ez nem volt túl egyszerű, ugyanis Boszniában alig néhányan közlekednek kerékpárral – sajnos kis távolságokra is mindenki autóba ül. Emellett aki csak él és mozog, és elmúlt 18 éves, az sajnos dohányzik. Bosznia nem EU-tag, így a füstmentes vendéglátóhelyek kialakítására sincsenek kötelezve. Természetesen kihagyhatatlan volt a történelmi belváros megtekintése, a bazársor és a világhírű Öreg híd.

Neumnál ért véget az aznapra tervezett út. És bár Neum kanyargós hegyi utakon megközelíthető belföldön (Boszniában), de az annyira sok emelkedővel jár, hogy az egyszerűbb meg-

oldást választottuk: Metkovićnál átmentünk Horvátországba, hogy ameddig csak lehet, a Neretva-völgyben maradjunk. Így Horvátországban 25 kilométert kellett még megtennünk, és mindösszesen egy 240 méteres dobocskára kellett felmáshoznunk a tengerszintről, ez mindenképpen jobb választás volt, mint a 800 méteres szintkülönbség. Így értük el a nap végére a tengerparti úticélunkat.

Neum Bosznia-Hercegovina talpalatnyi tengerpartja, amely kettéosztja Horvátországot. Az 1908 és 1920 közötti osztrák-magyar közös uralom miatt a másik magyar tengerpartnak is tekinthetjük.

Zarándoklatunk lelki részét pénteken a Neumhoz közeli Hrasno búcsújáró helyen fejeztük be. Ez a turisták számára teljesen ismeretlen, csak a helyi (boszniai és horvátországi) horvátok ismerik és látogatják. Így nincs mitől és kitől félni a kinti bronz Szűzanya-szobrot, a keresztutat és a templomot, ame-

lyet nyitva találtunk, és ahol egy lélekkel sem találkoztunk. A templomban hálaadásképpen elimádkoztuk a parakliszt, majd visszatértünk Neumba, és délután már a Neumi-félszigeten található Feral Beach-en fürdődtünk.

Szombaton a neumi templomban tartott hálaadó Szent Liturgia után indultunk a hosszú hazaútra.

Utunk során ismét semmi komoly probléma nem adódott egy defekten, egy külső gumicserén és egy küllőtörésen kívül. Én ebben Istenünk gondviselését látom. S hogy imádság nélkül végig tudtuk volna-e csinálni ezt a legnehezebb, befejező harmadot? Nem tudom. Mi magunk azonban többek lettünk Istennel és drága Szűzanyánkkal, mint nélkülük. A hit és ennek következményeként az isteni gondviselés sok nehézségen átsegít. Biztos vagyok abban, hogy több probléma adódott volna, ha nem imádkoztuk volna végig az utat, és az összetartás, az egymásra odafigyelés, a terhek közös hordozása fontos volt számunkra.

Köszönettel tartozunk jószágos Istenünknek, és akiről a Mária-út szólt: drága Szűzanyánknak. Ezzel három nyár alatt teljesítettük az észak-déli Mária-utat. S hogy visszatérünk-e még? Lehetséges. Terveink szerint jövőre meghosszabbítjuk az észak-déli útvonalat észak felé: Częstochowából indulva Vilniusig (amely nemcsak Litvánia fővárosa, hanem kegyhelyként az Európai Máriás Háló tagja is, csakúgy mint Częstochowa, Fatima, Lourdes, Máriapócs, Csíksomlyó, Marizell és mások), majd végül a Keresztek hegyéig.

Elektronikus drogként hatnak az okoseszközök

Sokkoló példákkal és összefüggésekkel beszélt az okoseszközök, a képernyő gyerekekre gyakorolt hatásáról Uzsalyné Pécsi Rita. Fejlesztnek vagy rombolnak? Mit okoz a túlzott használat? Helyük van-e az iskolákban és az otthonokban már kiskortól kezdve? A neveléskutató ezekre a kérdésekre kereste a választ a Pásáréti Közösségi Házban tartott előadásában.

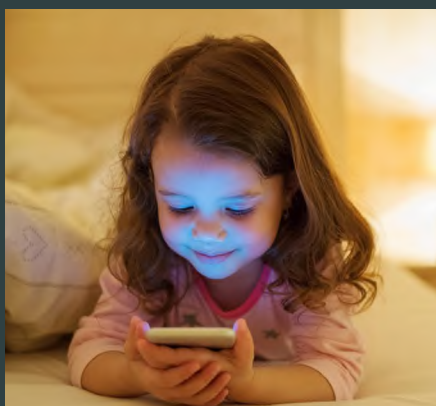
„Úgy gondolta, nem lehet a gépet büntetlenül használni: a gép elvégez valami feladatot, és eközben gazdája, vagyis az ember veszít emberségéből. Hozzá nem nyúlt volna a mobiltelefonhoz vagy a számítógéphez! Az internetnek még a létét is tagadta: olyan nincs! Vagy ha van, semmi értelme.”

E szavakkal emlékezik Molnár Tamásra Barna Teréz, a filozófus asszisztense a Visszatekintés címmel nemrég megjelent kötetben. Nos, ha van is értelmük, büntetlenül (főként kisgyermekkorban) bizonyosan nem lehet használni napjaink okoseszközeit – röviden így összegezhető Uzsalyné Pécsi Rita neveléskutató szeptember 21-ei előadása, amelyet a Pásáréti Közösségi Házban főként fiatal szülőkből álló hallgatóságnak tartott. Azoknak, akik húsba vágóan érzik a mindennapjaikban, hogy valami nem stimmel gyermekeik és a képernyő kapcsolatában.

A főiskolai tanár Fejleszt vagy rombol? címet viselő estjén nem is kerülgette sokáig a forró kását: az okoseszközöket technikának látszó, függőséget okozó szereként írta le, hiszen a gépek használata a kábítószerekhez hasonlóan jelentős mennyiségű dopamint termel az agyban. Ráadásul „lelkiismeretlen iparágról” van szó, a kutyákat kifejezetten úgy fejlesztik, hogy maguk elé szögezzék az embert, s végső soron függőséget okozzanak. Uzsalyné Pécsi Rita arról is beszélt, hogy a Távol-Kelet sok országában, ahol a technológiai fejlődés legújabb eszközei szinte egyik napról a másikra a mindennapok részévé váltak, óriási bajok vannak. Az elvonókat alig bírják fenntartani, akkora tömegeket kellene ellátniuk, erősen felfutott az öngyilkosságot elkövető kiskorúak száma, az utóbbi időben pedig már állami beavatkozás és tiltás szükséges a még nagyobb károk elkerülése érdekében.

Bár számos szülő már a legkisebbeket is rendszeresen okostelefon vagy tablet elé ülteti – Uzsalyné Pécsi Rita ezt nagy csábításnak nevezte, mondván, mutasson bárki még egy olyan gyerekvagyót, aki egy pillanat alatt eléri, hogy a gyerek keze, lába, mindene megálljon –, az Amerikai Pszichiátriai Társaság azt javasolja, hogy a gyerek hároméves kor alatt egy percet se legyen képernyő előtt.

A neveléskutató félreértésnek nevezte, amikor a szülő a képernyő előtt ülő gyerekről büszkén mondja, hogy lám, hogy tud koncentrálni. Ez nem koncentráció, ekkor a gyerek transzban van! Ez olyan, mintha drogozna a kicsi, s Uzsalyné Pécsi Rita külön hangsúlyozta, hogy nem újságírók, hanem a témával foglalkozó kutatók nevezik „elektronikus kokainnak” az okostelefont.

A túl sok képernyőzés három fő agyi területet sért, amelyekből egy is elég, hogy belássuk, mekkora károkat okoz: a gép előtt töltött idő károsítja az érzelmi folyamatokat, teljesen lerombolja a figyelemkoncentrációt, és gátolja a gyermek döntéshozó képességének kialakulását.

Uzsalyné Pécsi Rita szerint nem lehet elégszer hangsúlyozni, hogy a függőség elkerülésére a legjobb ellenszer a valóságos emberi kapcsolatok megléte. Ha a gyermek alapszükségletei normális úton kielégülhetnek, a rászakas esélye a nullához közelít – mutatott rá. S hogy milyen megoldások vannak? Nem túl bonyolult a válasz, csak ma mintha az evidens dolgokat is magyarázni kellene: mind több valódi, kézzel

fogható játék, képzőművészet, zene, sport és talán a legfontosabb, a természet, a kultúri programok. Uzsalyné Pécsi Rita hangsúlyozta:

A média kezelése tanult viselkedés, ezért a szülői minta a legerősebb. Ha a gyermek azt látja, hogy mi is folyamatosan simogatjuk a telefont, és azt érzi, nincs időnk rá, akkor miért várjuk el, hogy ő később ne ezt tegye?

Vagy ha kamaszkorban korlátozzuk a géphasználatot, akkor annak a szülőre is vonatkoznia kell.

Uzsalyné Pécsi Rita így összegzett: kevesebb technika, érettebb agy. A mai, a digitális oktatás jelentőségét szinte mindenkinek fölé helyező korszellemre válaszul pedig rámutatott, tudományos vizsgálatok bizonyítják, hogy azokon a helyeken, ahol nincsenek digitális eszközök, a gyerekek tanulási képessége három-négyeszerese a mindenféle kutyúkkal tanulókéhoz képest. A neveléskutató a techcégekre utalva feltette a kérdést:

Vajon ki találta ki, hogy az iskolában legyen okoseszköz? Merthogy az idegkutatók biztosan nem.

Ha pedig az iskolában ez elvárás, akkor már az óvodában is erre van „szükség”, hogy a gyerekek felkészüljen az iskolára, és akkor otthon is „fontos”, hogy használja a gyerekek.

Holott a Szilícium-völgy neves fejlesztőinek gyermekei maguk alapította, úgynevezett „fertőzetlen iskolákba” járnak, ahol semmilyen digitális eszköz nincs. S ma már például Franciaországban is terjed, hogy 12 éves korig nem használnak digitális eszközöket az iskolában. Mert miről is marad le a gyerek? – tette fel a költői kérdést Uzsalyné Pécsi Rita. Ha a fentieket figyelembe vesszük, nyugodtan kijelenthetjük: semmiről – sőt sokkal gazdagabb lesz a gyerekora kutyú nélkül.

A cikk a Magyar Nemzet Online-on jelent meg 2021. szeptember 22-én.

TAPASZTALATSZERZÉS, munka, hivatástisztázás

A SZOCIÁLIS ÉV A PAPNÖVENDEÉK FELKÉSZÍTÉSÉBEN

A papi hivatásra készülő magyar görögkatolikus fiatalok túlnyomó része a nyíregyházi Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolán és a Görögkatolikus Papnevelő Intézet keretei között készül szolgálatára. A szeminaristák egy felkészítő és két lezárt tanulmányi évet követően egy időre kikerülnek az intézmény falai közül. Ez idő alatt nincsenek órák, vizsgák, kötelező szertartás-látogatás. A gyakorlati vagy szociális év idején otthonuktól távol, egy általuk választott helyen, lehetőleg szociális, egészségügyi vagy karitatív tevékenységet végző intézményben vállalnak munkát. Egy szemesztert itthon, egyet külföldön töltenek. A gyakorlati év céljának és az ott szerzett élményeknek jártunk utána.

A MINDENNAPOK VALÓSÁGA

Verdes Miklós, a papnevelő intézet propeudeutikus évének előjárója a 2010-es évek elején az intézmény prefektusaként vett részt a gyakorlati év rendszerének kidolgozásában.

– Visszatérő gondolat volt az intézmény előjáróinak körében, hogy hasznos lenne egy olyan időszakot bevezetni a papnevelésben, amikor a kispapok kicsit kilépnek a szeminárium „védelmező keretéből” az emberek közé, tapasztalni azt a valóságot, amelyben papként szolgálni fognak. A „szociális év” elnevezés is ezt a célkitűzést húzza alá. Ebben van itthoni és – lehetőleg – külföldi tapasztalat is. Utóbbi a sok egyéb mellett a nyelvtudás gyarapítása, a nyelvvizsga-kötelezettség miatt is hasznos, és amiatt is fontos, mert korábban csak annak volt lehetősége külföldi tapasztalatszerzésre, akit a főpásztora külföldre küldött tanulni. Az új élethelyzetek megtapasztalása, a munkavégzés komoly szerepet játszik a személyiség érlelődésében. Ráadásul ennek az évnek hivatástisztázó szerepe is van. A szemináriumi keretektől való kiszakadás alkalmat és feladatot is ad arra, hogy valaki végiggondolja, valóban a papság-e az ő útja. Ebben formálja őket az idősekkel, gyerekekkel, fogyatékosokkal, fiatalokkal vagy éppen egy gyárban töltött munka. A szociális év alatt nincs az a fajta „felügyelet”, ami a szemináriumban. Így mindenki szembesül vele,

hogyan a saját lelki életében hogyan tud önálló lenni, amikor nincsenek mindennapi kötelezettségek. Ez küzdelmekkel jár, de fontos. Sokféle tapasztalat lehet, de mindegyiknek komoly személyiség- és gondolkodásformáló szerepe van. A szemináriumban sok minden biztosítva van számukra, ezáltal magától értetődőnek tekintik mindezt. Egy ilyen év után jobban meg tudják becsülni a dolgokat, mert saját bőrükön tapasztalják, mi mennyibe kerül, milyen áldozatokat kell hozni, és milyen áldozatokat hoznak mások.

MEGERŐSÖDNI A HIVATÁSBAN

Polgári Bence görögkatolikus áldozópap, a Görögkatolikus Papnevelő Intézet prefektusa a szociális év hatását a szemléletmód megváltozásában látja:

– A szociális év fizikai, mentális és lelki értelemben is próbatétel. Meg kell ismerni a másokért végzett szolgálat értékét, jelentőségét és nehézségeit, mert a papság erről is szól. A papnövendékek kikerülnek a szeminárium berkeiből a valós életbe: távol az otthonától, a családi háztól, oda, ahol a leendő híveik élnek és dolgoznak. A cél, hogy tapasztalatot szerezzenek arról, hogy a fizetésből meg kell élni, az étel nem csak úgy terem az asztalra, hanem be kell vásárolni, el kell készíteni, és ki kell gazdálkodni az árát. Hivatástisztázó és -megerősítő szerepe is van. A szeminárium

egyfajta kerete a fiú életének, és amikor innen kikerülve ez a váz egy időre lehullik, akkor meglátszik, hogy összecuslik az ember a tartás hiánya miatt, vagy így is meg tudja állni a helyét, ki tudja alakítani az időt az imádságra, szertartásokra, mert ezeket nem kötelezzük a szociális év alatt. Szélesedik a kispapok látóköre, jobban rálátnak a világegyházra, hogy hogyan élnek a katolikusok más országokban. A szociális év után másképpen írják meg a próbaprédikációkat: sokkal érthetőbben, emberekhez szólóbban. Ennek az évnek a tapasztalatai által a 3. évtől következő teológiai tárgyakat is más szemüvegen át kezdik tanulni.

„A HITEM ALAPJAIT RAKTAM LE ÚJRA”

A nemrégiben diakónussá szentelt Szabó Csaba a 2017/2018. tanévben töltötte szociális évét. Előbb Angliában, egy Ágoston-rendi közösség által fenntartott idősok otthonában, a Boarbank Hall-ban, majd a Vakok Batthyány Intézetében („Batyí”), Budapesten.

– Fél évet töltöttem Boarbank Hall-ban gondozóként. Találkoztam mindenfélével: betegséggel, halállal, haldoklóval és a hozzátartozókkal is. Nagyon sokat kaptam itt önismeretből. Tapasztaltam, hogyan tudok emberekkel foglalkozni. A második félévet pedig a Vakok Batthyány Intézetében töltöttem. A sérült gyerekeknél állapot- és kedélyfejlesztés, nevelés volt inkább a feladat. Teljesen más, mint az idősok otthonában, ahol sokszor az utolsó időszakot kellett széppé tenni. Az utolsó hónapokat, heteket, percekét, fájdalmakat, amik még hátra vannak a lakók életéből, mielőtt visszatérnek a Mennyei Atyához. Ami igazi istenélmény, hogy a sérültekkel, betegekkel, elesettekkel való kapcsolat teljesen új perspektívákat mutatott.

– Miért ezeket a helyeket választottad?

– Szerettem volna kicsit feszegetni a saját határait. Az idősök otthonában éjszakai műszakot is vállaltam, és szándékosan kértem munkát karácsony napjára. A „Batyiban” azt feszegettem, meddig tudok elmenni jó szívvel a gondozásban, hogy minél nagyobb segítségére legyek a rám bízottaknak. Tapasztaltam a magányt, az egyedüllétet mindkét helyen. A szociális éven tapasztalt élményekből a mai napig is táplálkozom. Azt is mondhatnám, hogy egy újabb megtérés volt. A hitem alapjait raktam le újra: mi az élet értelme, miért vagyok a világon, mi a feladatom, a hivatásom, hol van a Jóisten az életemben? Az alap kommunikációs csatorna épült újra az istenkapcsolatomban, és ezért csak hálás lehetek.

NEM KELL FÉLNI A SÉRÜLTEKTŐL!

Gaál Richárd Kocsis Fülöp érsek-metropolita atya javaslatára választotta a zsirai Értelmi Fogyatékosok Otthonát egy lakóhelyéhez közelebb elhelyezkedő intézmény helyett. Ezáltal tapasztalta, milyen lesz papként elfogadni a neki ajánlott szolgálati helyet.

– Zsirán egy teljes mértékben állami szociális otthon működik, egy kastély épületében. Emellett két lakóotthon és egy tagintézmény is tartozik hozzá, így összesen több mint kétszázan éltek a szociális otthon fenntartása alatt. Amikor először látogattam el ide, a nehezebb területeket mutatták meg nekem. Lehet, hogy ezzel akartak próbára tenni, de látták, hogy nem félek a sérültektől, sőt, kifejezetten a barátaimnak tartom őket. Már korábban is foglalkoztatott, hogy milyen tervei vannak a Jóistennek a sérült emberekkel. Hogy mi lehet a terve, amikor valakit így alkot meg, vagy valamilyen sérültséget kap az élete során. Szerettem volna, ha mélyről jövő, saját tapasza-

latokon alapuló választ tudok adni a kérdésre, hogy miért engedi ezt a Jóisten.

A lakók nagy része mentálisan nagyon rossz állapotban volt. Alapvető képességeik hiányoztak. Nem kopogtak, nem zárták be maguk után a mosdó ajtaját, csúnyán beszéltek, lustálkodtak. Eldöntöttem, hogy ezeket megtanítom nekik. Öt hónapnyi kemény munka volt, de máig emlegetik, milyen hasznos következményei voltak az ottlétemnek. A feladatom emellett a lakóotthonban élő 36 felnőtt férfi segítése és fejlesztése is volt. Ők teljes mértékben önellátók voltak. Elmentek maguknak ebédért, elmosogattak maguk után. Teljesen a falu részét képezték, nem voltak elszeparálva. Csak napközben volt velük egy segítő. Fantasztikus élményt jelentett, hogy szinte ugyanakkora szabadsággal rendelkeztek, mint én. A szociális otthonnak az a nagy nehézsége, hogy az ott lakók nem mehettek ki akármikor. A lakóotthonosok viszont szabályok mentén, de kimehettek például sétálni. Nagy kegyelmi pillanatok voltak a heti hittanórák, még ha hétről hétre újra is kellett kezdeni az anyagot. Olyan mély gondolatokat tudtak mondani a sérültek az egyszerű kis szívükből, amik engem is nagyon megragadtak.

„ALÁZATRA, EMBERSÉGRE TANÍTOTTAK”

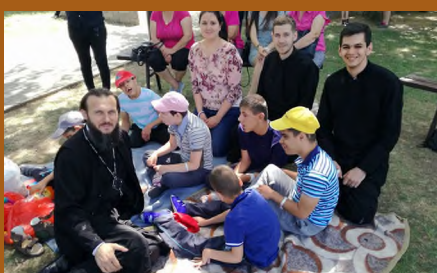
Kaskóti Miklós Bertold 2016-ban Kárpátalján, a Karácsvai Sztójka Sándor Görögkatolikus Líceumban töltötte szociális évét.

– Szociális évemet 2016-ban Kárpátalján, a Karácsvai Sztójka Sándor Görögkatolikus Líceumban töltöttem. Korábban néhány kis-pap már megfordult az intézmény falai között, hogy „szabad évük” egyik felét ott teljesítsék, azonban én a hagyományostól igen eltérő módon kerültem Karácsvára. Egy évfolyamtársammal együtt előjáróink jóváhagyása után

másodév végén jelentkezünk a Nemzetpolitikai Államtitkárság külföldi magyarságot segítő ösztöndíjprogramjába. Nagy meglepetésünkre, a többszörös túljelentkezés ellenére mindketten elnyertük az ösztöndíjat, ami a megtiszteltetés mellett egyben a koordinátorok által delegált szolgálati helyet is jelentett életünk következő kilenc hónapjára vonatkozóan. Így került évfolyamtársam Felvidékre, jómagam pedig Kárpátaljára.

Így, bár konkrétan nem én választottam szolgálati helyemet, utólag úgy gondolom, hogy egy percét sem bántam meg az ott töltött időnek, sőt, ha ma kéne választanom, biztosan Kárpátalját választanám.

Hosszan sorolhatnám, hogy mi mindent tapasztaltam a kilenc hónap alatt a szinte második otthonomná vált gyönyörű Kárpátalján, de talán, amit mégis legfontosabbnak tartok kiemelni, hogy az ott élő emberek, az ott szerzett új barátok, ismerősök alázatra, emberségre tanítottak. Egy igen szűk évre belevetve az ő cipőjükbe, velük együtt megélve, átélve a hétköznapi terheit, örömeit, megtanultam, mit jelent egy idegen ország elnyomott kisebbségeként nem megkeseredve és reményvesztetten, hanem kitartóan, büszkén és eredményesen megélni hitünket, nemzeti identitásunkat. Sohasem fogom tudni eléggé kifejezni hálámat Kárpátaljának, az ott élőknek. Hogy ezek a hónapok mennyire nagy hatással vannak még most is életemre, mi sem bizonyítja jobban, hogy bárhol legyek a világban, mindig szembejön velem Kárpátalja, akár egy-egy mosolyban az utcán, egy újságcikkben, vagy épp budapesti káplánként, egy keresztlőn, esküvőn, egy vasárnap esti Szent Liturgián, vagy a gyónatószekben. Köszönöm a megszámlálhatatlan új barátot, új élményt, köszönöm, hogy közöttetek megtalálhattam önmagam!

100 éve alakult meg a Magyar Görögkatolikusok Országos Szövetsége (MAGOSZ)

1921 MÁJUSÁNAK UTOLSÓ NAPJAIBAN A TRIANONI MAGYARORSZÁGON MARADT GÖRÖGKATOLIKUS PARÓKIÁKRA AZ ALÁBBI KÖRLEVELET JUTTATTA EL A POSTA:

Üdvözlét a Hittestvéreknek!

Olvassátok! Igen fontos! Jövőnkéről van szó! Arról a jövőről, melyet magunknak kell megalapoznunk és magunknak kell felépítenünk. Nincs kire támaszkodnunk, nincs sehol barátunk, mint ahogy nincs egy jóakaró barátja nemzetünknek széles e világon! Pedig élni akarunk! Azért mozduljunk meg már egyszer mi is, mert a tétlenség halál! Az az irtózatoss pusztulás, melyet az utolsó évek eseményei a lelkekben, a vallásos élet megnyilvánulásában, társadalmi és gazdasági téren okoztak, minden becsületes, jóérezsű magyart gondolkodóba ejt és tettekre buzdít. De talán mi magyar görög katolikusok állunk a legrosszabbul, mert minket a nagy világégés újjászületésünk, berendezkedésünk első pillanataiban talált. Mások a romok alól valamit még megmenthetnek, de mit mutathatunk fel mi?!

Testvérek, még nem késő! Álljunk össze, szervezkedjünk és építsünk! Építsük fel a magyar görög katolikusok hatalmas szervezetét, hogy ez által biztosíthassuk a hitélet, társadalmi és gazdasági fejlődésünk alapjait. A szervezkedés módját, célját az alább következő jegyzőkönyv körvonalazza.

Olvassátok és csatlakozzatok! Minden görög katolikusra számítunk! Nem is hisszük, hogy akadna egyetlen görög katolikus magyar, ki ne tartaná lelkiismereti kötelességének részt követelni ebből az alkotó munkából! Kérünk, Testvérek, forduló postával értesítsetek elhatározástokról az ötös bizottságot. Levélcím: Sz. Bazil-rendi zárda, Máriapócs.

Különös figyelembe ajánljuk, hogy az egész mozgalom megyés Püspök urunk Örméltóságának hozzájárulásával és főpásztori áldásával indul meg.

Hittestvéri szeretettel

Máriapócs, 1921. május hó 19.

A Magyar Görög katolikusok Országos Szövetségének szervezőbizottsága

A körlevél melléklete, az aznap Máriapócsra tartott bizottsági ülés jegyzőkönyve beszámol az előzményekről is. A történet két egyházmegyes pap és egy bazilita szerzetes közös kezdeményezéseként indult. Egyikük, Véghseő Dániel (1883–1971) nyírbaktai parókus így ír visszaemlékezéseiben: „A békés élet visszatérével Maxim Atanáz, Fedák Miklós és én Máriapócsra tanácskoztunk, miként lehetne az ország magyar ajkú görög katolikusait országos egyesületben tömöríteni, amely tagjainak vallási, gazdasági, kulturális segítségére volna.” Maxim Atanáz (1878–1952) a máriapócsi rendház vezetője volt, míg Fedák Miklós (1876–1935) leveleki parókusként szolgált. Miután megkapták Miklósy István püspök főpásztori áldását a kezdeményezésre, 1921. május 19-ére előkészít-

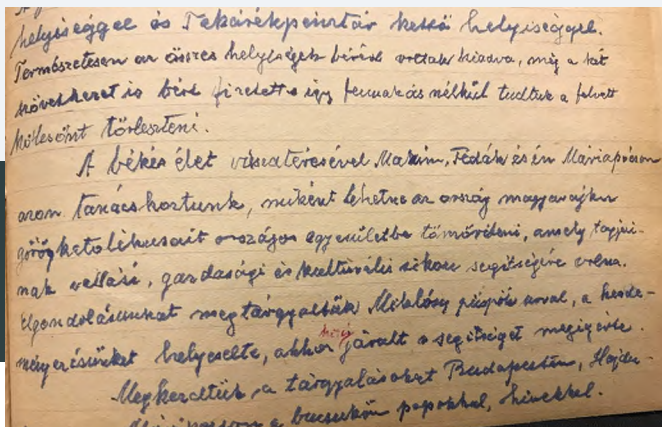
tő tanácskozást hívtak össze Máriapócsra. A helyszín nem csupán azért lett a kegyhely, mert a szervezők egyike – a helyi rendház vezetőjeként – biztosítani tudta a logisztikai hátteret. A kegyhely nagyon fontos szerepet kapott a kezdeményezés eszmei hátterének megfogalmazásában is. Maxim Atanáz ezt így fogalmazza meg: „Hiszünk és valljuk, hogy magyar görög katolicizmus ma nem volna, ha Isten irgalma és a Szűzanya szeretete csodát nem művel Máriapócsra, hogy ezzel egy megdönthetetlen jegecesedési bázist teremtsen az ezeréves, de már akkor kiveszőben lévő magyar görög katolicizmusnak.” A trianoni békediktátum teljesen átalakította a régió görögkatolikus egyházainak „világát”. 1912-ben a Hajdúdorogi Egyházmegye a Magyar Királyság nyolcadik görögkatolikus egyházmegyéjeként jött létre.

1920-tól pedig az új határok által megfelevezve, Magyarország egyetlen egyházmegyéje lett. Az alig több mint nyolcvan hajdúdorogi egyházmegyes parókia mellett mindössze kéttucatnyi egykori eperjesi és munkácsi parókia és filia jelentette az új Magyarország görögkatolikus egyházát. Ez az új helyzet sokkhatásként érte és új utak keresésére ösztönözte a magyar görögkatolikusokat is. Az útkeresés során születik meg egy országos szövetség gondolata, és fogalmazódik meg (az egyébként román nemzetiségű) Maxim Atanázban a pócsi könyvezés miértjére adott sajátos válasz.

A kezdeményezők tehát fontos szerepet szántak Máriapócsnak az új szervezet működése szempontjából, s ez összhangban volt Miklósy István püspök szándékaival is. A főpásztor

Maxim Atanáz

Végheő Dániel

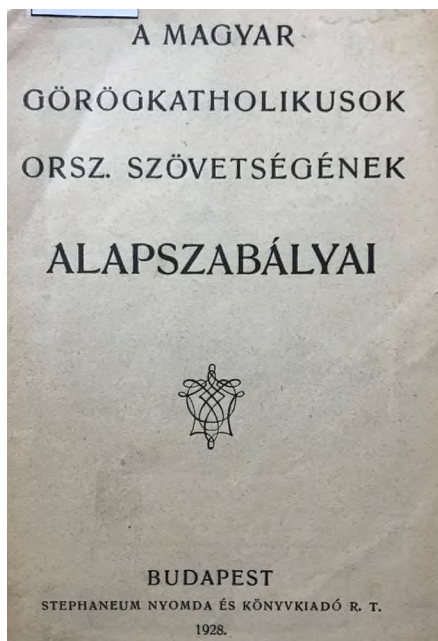
ugyanis szintén azt tűzte ki célul, hogy a mesterséges államhatárok által létrehozott új helyzetben Máriapócs a magyar görögkatolicizmus lelki és szellemi központja legyen.

A szövetség céljait – szervezőtársai nevében is szólva – Fedák Miklós fejtette ki. Három fő területet jelöltek ki, melyeken a leendő szövetségnek kezdeményezőként kell fellépnie. Meglátásuk szerint a hitélet és az erkölcs területén a világháború okozta károkat a papság nem tudja egyedül helyrehozni. Szükség van arra, hogy lelkipásztori munkájukat görögkatolikus világiak segítsék. Ez a korban merész újdonságnak hatott (legalábbis görögkatolikus környezetben), de a világiak meghatározó szerepe végül a szövetség egyik fontos jellemzőjévé vált. Bár a szervezésnél csak a klérus képviselőit találjuk, a szövetség megalakulásának első pillanatától kezdve a vezetés átkerült a világiak kezébe. A világiak szerepvállalására a másik két területen is számítottak. A kultúra területén elsősorban a görögkatolikus népnevelés és -művelés eszközeit és intézményeit kívánták megteremtetni országosan és helyi szinten. Nagy jelentőséget tulajdonítottak az írástudatlanság felszámolásának, a nőnevelésnek és az ifjúsági egyesületeknek. A gazdasági terület némileg meglepő módon került be a programba, de létjogosultságát senki sem vitatta. A görögkatolikus népességnek szüksége volt gazdasági oktatásra, helyi hitelintézetekre és a korban nagyon népszerű Hangya szövetkezetekre, hogy az anyagiak terén is megkezdhesse a felzárkózást.

Az értekezlet kimondta, hogy „a Magyar Görög katolikusok Országos Szövetségét megalakítani óhajtja, az előadott tervezetet teljes egészében magáévá teszi. A szövetség tervének megvalósítására ötös bizottságot szervez s ennek tagjaiul: Maxim Athanáz, Fedák Miklós, Végheő Dániel, Molnár István és Papp György lelkészeket kéri fel. Felhatalmazza az ötös bizottságot minden szükséges intézkedés megtételére s hogy szükség esetén magát más esperesi kerületekből kiegészíthesse.”

Ezek után készült el a fentebb idézett körlevél, és kezdődött el az alakuló gyűlés szervezése. A főpástorral való egyeztetést követően a

szervezőbizottság 1921. október elsejére, az Istenszülő oltalma búcsújára hívta meg Máriapócsra az érdeklődőket. A korabeli sajtóbeszámolók szerint mintegy tizenötezer tömeg jelent meg. A szervezőbizottság 72 parókia 370 küldöttének megbízólevelét igazolta le. A Nyírvidek tudósítója szerint „ez alkalommal megjelent a magyar görögkatolikus világ színe-java. Itt voltak a görögkatolikus községek képviselői, az egyházfejedelem, Miklósy püspök, kíséretével, a papság sokaságába a görögkatolikus társadalom sok jeles képviselője vegyült, bankárok, egyetemi tanárok, mérnökök, tanítók,

gazdák, iparosok és kereskedők, csaknem valamennyi társadalmi osztály képviselve volt.” Ünnepi beszédében Miklósy püspök a magyar görögkatolikusok történelmi felelősségét állította a középpontba: ugyanazt a liturgiát végzik, mint amit Szent István korában a bizánci rítusú magyarok végeztek templomaikban. Ezt a hagyományt ápolni és megőrizni egyet jelent a magyar múlthoz és nemzethez való hűséggel. A hitélet területén megoldandó feladatokat Maxim Atanáz foglalta össze, majd átadta a szót a világiaknak. Dr. Illés József egyetemi tanár kultúrprogramot, dr. Újhelyi Sándor miskolci MÁV üzletvezetői tanácsos pedig gazda-

sági elképzeléseket vázolt fel. A beszédek után megválasztották a MAGOSZ 12 fős tisztikarát, melyben négy pap mellett nyolc világi kapott helyet. Ez a beszédes arány a legszebb magyar görögkatolikus hagyományokat idézte, hiszen a Hajdúdorogi Egyházmegye megalakulásához vezető és több évtizedig tartó kálváriautat is a legkitartóbban azok a világiak járták, akik 1868–1912 között a hajdúdorogi Állandó Végrehajtó Bizottság, 1898–1921 között pedig a budapesti székhelyű Görög Szertartású Katolikus Magyarok Országos Bizottsága kötelékében végezték áldozatos tevékenységüket. Nélkülük ma nem beszélhetnénk magyar görögkatolikus egyházról.

A két világháború közötti időben a MAGOSZ több fontos kezdeményezést tett. A szövetség kezdeményezte elsőként a hajdúdorogi püspök joghatóságának kiterjesztését az egész ország területére, mely csak 1968-ban valósulhatott meg. A szövetség indítványozta a Szentszéknél a máriapócsi bazilita monostor önállósága egyházi kereteinek megteremtését. Szorgalmazta a fővároskörnyéki görögkatolikus szórvány lelkipásztori ellátásának megszervezését. Fellépett a vallás- és közoktatásügyi miniszternél a görögkatolikus kántortanító-képzés intézményrendszerének megteremtéséért. Az Országos Katolikus Nagygyűléseken megszervezte a görögkatolikusok jelenlétét. Lapot adott ki „Görögkatolikus Tudósító” (1921–1926), majd pedig „Görögkatolikus Szemle” (1929–1944) címmel, illetve évente Máriapócsi MAGOSZ Kalendáriummal jelentkezett.

A centenárium alkalmából újraolvasva a korabeli forrásokat, feltűnő, hogy a MAGOSZ létrejöttéhez vezető okok és a kitűzött célok némelyike mennyire aktuális ma is, egy egészen eltérő történelmi környezetben. A hitélet élénkítése, a világiak aktív részvétele a lelkipásztorkodásban és az egyházi életben, a keresztény szellemiségű nevelés, a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok felemelése elsősorban a képzés útján, az összefogás és a görögkatolikus öntudat felébresztése 2021-ben is elérendő célok.

Be lettek dobva a mély vízbe

– az ifjúsági gyalogos zarándoklat vendége volt a háromszoros olimpiai bajnok vízilabdázó, **Kiss Gergely és felesége**

AZ IFJÚSÁGI GYALOGOS ZARÁNDOKLATON MINDIG JÓ MEGPIHENNI, ELCSENDESEDNI, PUSZTÁN HALLGATNI. FIGYELÜNK A JÓISTENRE, EGYMÁSRA – ÉS FIGYELÜNK MEGHÍVOTT VENDÉGEINKRE IS. AZ IDEI GYALOGOS ZARÁNDOKLATRA A HÁROMSZOROS OLIMPIAI BAJNOK VÍZILABDÁZÓ, KISS GERGELY RÁADÁSUL NEM IS EGYEDÜL, HANEM FELESÉGÉVEL, A SZINTÉN EGYKORI VÍZILABDÁZÓ, KISSNÉ VALKAI ANNÁVAL ÉRKEZETT. A KÖTETLEN ÉS JÓKEDVŰ BESZÉLGETÉS SORÁN SZÓ VOLT CSALÁDRÓL, HITRŐL, ÖRÖMÖKRŐL, KUDARCOKRÓL ÉS MAGYARSÁGTUDATRÓL IS. MEG EGY ELMARADT KONCERTÉLMÉNYRŐL, EGY CSODÁLATOS FILMKARRIER KEZDETÉRŐL ÉS A SZERB MINISZTERELNÖK MEGGONDOLATLANSÁGÁRÓL IS...

A Képmás Magazinban 2019-ben gyönyörűen beszéltetek egymásról, önmagatokról. Azóta eltelt két év, talán a kötelék is még szorosabb köztetek, s immár 22 éves házasság vagytok. Napjainkban egyre nehezebben köteleződik el egymás mellett két fiatal. Nektek hogy sikerült? Mi a hosszú házasság titka?

Gergő: 1977-ben születünk Ancsával, a rendszerváltás gyermekei vagyunk. Lányaink szokták mondani a 2010-es évek zenéire, hogy retró, nem tudom, akkor a mi kapcsolatunkra mit mondanának... A Jóisten nagy ajándéka, hogy mi fiatalon egymásra találtunk, nálunk sohasem merült fel, hogy ez máshogy is lehet. Néhány hónap után tudtuk, hogy eljegyzést akarunk, és együtt akarunk élni, s csak azért vártunk néhány évet a házassággal, hogy ne 19-20 évesen szervezzünk lagzit, hanem kicsit nőjön be a fejünk lágya. De mindig, a kezdetektől tudtuk, hogy mi egymáshoz tartozunk!

Anna: Mindig a következő etapra koncentráltunk, és mindig az aktuális feladatot próbáltuk megoldani az évek során. A problémákat soha sem problémának tekintettük, hanem egy megoldandó feladatnak. Im már 25 éve tökéletesen működik, hogy bármi nehézség is gördül az utunkba, az egy lépcsőfok, amire fel kell lépnünk, s az egyetlen, amit mindig tudtunk, hogy közösen és egy irányba szeretnénk egy hajóban evezni. Ez a gondolkodás minden olyan helyzeten átszűrődött, ami nehéz volt, s a közös élményeket, közös jó dolgokat még klasszabb volt megélni együtt.

Gergő, egy műsorban mondtad, hogy te már tízévesen tudtad, hogy olimpiai bajnok és jogász leszel. Mindig és mindenben ilyen céltudatos voltál?

Röviden megfogalmazva, én a nagy dolgok embere vagyok. Mindig a nehéz, nagy kihívások teljesítésében voltam sokkal jobb, mint a pici, apró feladatokban. A hétköznapiakban sokkal ügyetlenebb, bénább vagyok, legyen szó arról, hogy melyik inget vegyem fel, vagy melyik úton induljak el – viszont a nagy kihívásokban, például olimpiára készülni, iskolát keresni, párt választani, abban nagyon határozott voltam mindig. Ez

a határozottság volt jellemző egyébként az egész korosztályunkra is; számunkra abszolút elképzelhetetlen volt, hogy kudarcot valljunk. Ha mégis kudarcot vallottunk, borzalmasan ócsároltuk saját magunkat, és legszívesebben összetörtük volna a tükröt, amibe belenézünk. Viszont nagyon gyorsan mentünk tovább és akartunk javítani, világra szóló tetteket véghez vinni. Ez a mentalitás 13 éves koromtól jellemző volt rám és a csapatra. Amikor a jugoszlávokkal először játszottunk Szegeden, 13 éves általános iskolásként, még nem is volt nemzeti színű köpenyünk, csak citromsárga, de tudtuk, hogy meg kell őket vernünk. Attól kezdve mindig csak a győzelem vezérelt. 21 évig játszottam összesen a válogatottban (a korosztályos csapattal együtt), és körülbelül 80%-os a győzelmi mutatóm, ami nagyon erős átlag, és minden egyes döntetlen vagy vereség nagyon fájt. Az út, amin végig kellett menni, mindig határozottan lebegett a szemem előtt. De mondom, a többiek is mindig ezzel a motivációval szálltak a medencébe.

A görögkatolikus egyházban a papok szabadon eldönthetik, hogy szentelés előtt megházasodnak, vagy a nőtlen életformát, a cölibátust választják. Előbbi esetben, ha a pap családot alapít, a feleség kicsit az ő hivatását is választja: az életükhöz hozzátartozik a környezetváltozás, a költözés, új vidékek, egyházközségek megismerése. Kicsit az élsportoló élete is ilyen. Ritka, hogy valaki az egész pályafutását egy klubban tölti, s ilyenkor bizony a család is áldozatot vállal. Anna, te hogy élted meg, mikor fiatalon döntened kellett? Itt volt előtted a karrier lehetősége, voltak álmaid, de Gergelyt választottad – az elmúlt 22 év talán igazolta, hogy jó döntést hoztál...

Mondanám, hogy hónapokig gondolkodtam, de ott konkrétan egy percem volt eldönteni. Gergő az akkori álomcsapatba, a Posillipo Napoli-ba kapott ajánlatot, ami akkoriban úgy hangzott, mintha ma egy magyar focistát a Barcelona akarna leigazolni. Meghívtak minket egy hétvégére Nápolyba, ahol pazar módon kényeztettek bennünket, aztán a tárgyaláson Gergő mondta, hogy kimenne egy percre a barátnőjével beszélni. Mondta, hogy minden jó, szuper a szerződés is, de csak akkor megy, ha én is vele tartok. Ott álltam húszévesen úgy, hogy még volt egy évem a főiskolából, de rögtön eldöntöttem, hogy őt választom. Akkor még nem mértem fel, hogy hosszú távon milyen hatással lesz ez a jövőnkre, csak azt tudtam, hogy vele szeretnék lenni. Olyan ajánlatot kapott, amit hiba lett volna eldobni, főleg az én főiskolai tanulmányaim miatt, amit aztán később különösebb nehézség nélkül be tudtam fejezni, amikor hazajöttünk Nápolyból. Életünkre egyébként jellemző volt, hogy nekem jó volt mellette. Jó lehetőségei voltak, így a közös életünk is jó volt. Nekem nem jelentett problémát, hogy nem lettem nőiválogatott-vízilabdázó, és utólag sem bántam meg, hogy olyan háttérember maradtam, aki hátulról nyújt támaszt, segíti a férjét, hogy otthon minden rendben legyen.

Júliusban a kétéves fiam mellé három kislányunk született, és friss aktualitása miatt szeretném megkérdezni: milyen lányos szülőnek lenni?

Gergő: 16 éves másodikos gimnazistaként, 93 kilósan és 193 cm-rel mindenki azt gondolta, nekem csak fiam lehet, aki vízilabdás lesz, s amit ütni, verni fogok, s nem hagyok neki nyugalmat. Erre született egy pici, szőke, kék szemű kislányunk, aki olyan fáradt volt megszületése után, hogy még felsírni sem tudott, s ott álltam 106 kilósan egy 2 kiló 70 dekás babával. Nagyon furcsa érzés volt, de óriási boldogság is, és akkor eszembe sem jutott, hogy lehet ez máshogy is. Néha felébredt bennem a vágy, hogy legyen egy fiam, de iszonyúan teljes életet élek a három lányommal. Néha, amikor barátok gyermekeivel játszom, akkor látom, milyen lenne fiús apukának lenni, de a lányokkal is volt, hogy katonásat játszottunk, volt, hogy fociztunk, a matchbox-gyűjteménnyel is sokat játszottak. S azzal, hogy a két nagyobbik vízilabdázik – hiába akartuk inkább a cselgáncs, a tánc felé terelni őket –, csak megtalálták apuka és anyuka útját, így abszolút nincs hiányérzetem.

Anna: Gergő elfelejt olyan élményeket megemlíteni, mikor edzésről be-esik este, és így fogadják otthon: „Apa, emeld fel a lábad, aládom tolong a széket, nehogy fáradt legyél!” A kényeztetés ott van ezerrel. Most a kamasz lányokkal kicsit már más a helyzet, de ezen is túl kell esni. Nem tudom, fiús anyának lenni milyen, lányos anyának nagyszerű, de nem hiszem, hogy nagy különbség lenne. A lényeg, hogy egészségesek legyenek; ez közhelynek tűnik, de nagyon igaz.

Említetted, hogy a két idősebb lány vízilabdázik, s ha jól tudom, a középső nem is olyan régen korosztályos Európa-bajnok lett...

Viktória 18 éves elmúlt, ő most ment át egy másik egyesületbe, ahol felnőtt szinten fog tudni játszani. Ő kicsit később kezdte a vízilabdát, mint a húga, 11-12 éves volt, míg Patrícia 9, és az U15-ös Európa-bajnok-csapat csapatkapitánya. Ő mindig ilyen tyúkanyó volt csapaton belül, aki megoldotta a problémákat; volt, hogy azért kellett rá várni, mert két csapattársát békítette ki egymással. Érdekl a pszichológia, ki tudja, mi lesz még belőle. De igen, Szentesen volt idén az Európa-bajnokság és az oroszokat legyőzve övük lett az aranyérem! Ez nagy büszkeség, jó korosztály, egy héttel később a fiúk is megnyerték a korosztályos Eb-t, reméljük, a magyar vízilabda szép jövő előtt áll!

Mik azok a legfontosabb értékek, amiket fontosnak tartottatok a gyermeknevelésben?

Gergő: Az élsportból talán sok lehetőségem lett volna előrenyomulni. Lehet, hogy több pénz lenne a bankszámlámon, vagy hatalmam lenne, de azért tudok Kiss Gergő lenni csupa kis betűvel, mert az akartam maradni, ami voltam – persze azzal a különbséggel, hogy már nem húszéves vagyok. A világ, a körülmények változnak, jönnek a gyerekek, új feladatok, új kihívások várnak rád, de

ne felejtsd el, honnan jöttél, s hogy ki vagy.
Mutasd meg magad, bizonyíts, de senkinek ne árts,
ne más kárán akarj előrejutni!

Anna: Egy dolgot beszéltünk meg, mielőtt még Viki is pocakban lett volna, hogy figyelünk arra, hogy ne menjünk egymással szemben, mert az sok konfliktushoz vezethetett volna – és maradjunk következetesek. Ezek mellett az alapvető keresztény értékeket tartottuk mi is fontosnak: a munka iránti alázat, becsületes élet és tisztesség. Közhelyes, hétköznapi dolgoknak tűnnek, de a jó embereket ezek viszik előre.

Gergő, szintén egy műsorban mesélted, hogy gyerekként egy betlehemes műsorban annyira lámpalázos voltál, hogy bár meg sem kellett szólalnod Józsefként, rosszul lettél, és ki kellett menned az előadásról. Hogy sikerült leküzdened ezt a belső félelmet, lámpalázot? Sikerült-e leküzdölni egyáltalán?

Az egész személyiségfejlődésemnek egyik vicces sztorija, hogy szóvivő lettem, és a médiában kell szerepelnem rendszeresen, nem beszélve a filmes „karrieremről”. Szó, mi szó, ez valóban nagyon megváltozott kiskoromhoz képest. Amikor mindenkinél egy fejjel magasabb vagy, és a villamos felső kapaszkodójába is bevered a fejedet, s le kell hajtani a buksidat a földalattinál, akkor azt gondolod, hogy fura vagy, és biztos, hogy máshogy néznek rád a többiek. Gimnáziumban nem volt barátom, se önbizalmam. Amikor a felnőttekhez kerülve, 16-17 évesen egy Fradi-Újpesten a Komjádi-ban kétezer-ötszáz ember előtt (a tévénézőkről nem is beszélve...) egy szál fürdőgatyában ki kell vonulnod, és be kell bizonyítanod, hogy jó vízilabdázó lehet belőled, s amikor az orrod alá dugják a mikrofont, százhatvanas pulzussal, és valami értelmeset kellene mondani, meg kell tanulni máshogy gondolkodni. S most meg az lett a vége, hogy a kommunikáció, a véleménykifejtés lett az egyik fő tevékenységem. Előadásokat tartok cégeknél, volt, hogy hat európai vezető volt ott a Legótól, és angolul kellett beszédet tartanom, volt, hogy nyolcszáz embernek kellett beszélnem a Groupama Arénában egy nagy céges rendezvényen, nemrég az RTL Klubon szerepeltem. 14 évesen, szerintem, meg sem tudtam volna szólalni, most meg sokat kell beszélnem, hála Istennek, jó ügyekről. Sokat alakultam, de ebben rengeteget segített a vízilabda. Isten útjai kifürkészhetetlenek...

Ha már szóba került a filmes karrier... Mesélnél róla?

Igen, voltak filmjeim... Egészen pontosan egy... Amikor Andy Vajna hazajött, és az '56-os forradalom 50. évfordulója közelgett, filmet akart forgatni a témában, mert ő is ennek lett az áldozata. '56-hoz szervesen hozzátartozott a melbourne-i olimpia, ahol fantasztikusan szerepeltek a magyar sportolók, miközben családjaikat lötték a szovjetek itthon. Éppen az oroszokat kellett háromnál több góllal vernünk ahhoz a csoportmérkőzések során, hogy olimpiai bajnokok legyünk, és ez sikerült. Így jött az ötlet, hogy legyen a filmben vízilabda. Hollywoodi elgondolás szerint durranjon minél nagyobb: a kétszeres olimpiai bajnok csapat játssza az '56-os magyar csapatot, a korszak leghíresebb fiatal színészei legyenek a forradalmárok. Voltam válogatón, szöveget kellett felolvasnom, párbeszédek elmondani. Próbálták belőni, hogy ki melyik karakter lehet, hát én lettem a szovjet center. Nagyon örültem, hogy benne lehettem a filmben; dublorként vagy szereplőként, de az olimpiai csapatból nyolcan vagy kilencen biztosan szerepeltünk a Szabadság, szerelem című filmben. Egyébként más próbálkozásaink is voltak még: 2016-ban Halassy Olivérről, majd a négyszeres olimpiai bajnok Fuchs Jenőről is sikerült egy-egy dokumentumfilmet készíteni. Halassy Olivér kétszeres olimpiai bajnok vízilabdázó volt, akinek egy villamosbaleset következtében 11 évesen amputálni kellett a lábát, és ezzel az amputált lábbal lett ő sokszoros magyar bajnok és Európa-bajnok úszó. Egy ilyen hősről, akit '46-ban a szovjetek egy ellenőrzés során megöltek, Amerikában már tíz film készült volna, mi meg nem tudjuk, hogy ki ő. Fuchs Jenő átért négy rendszerváltást Magyarországon, a tőzsde egyik főtítkára volt. Nagyjátékfilm is készülhetne az életükből, látványos lenne!

„Az élsport megtanít nemcsak a padlóról felállni, de a mennyből is visszarángat a hétköznapiakba” – mondtad egy interjúban. Neked hogy sikerült a talpra állás egy-egy kudarc után, mi segített az újrakezdésben? És mi kell ahhoz, hogy valaki az egyéni és csapatsikerek után ne szálljon el magától, és megmaradjon ugyanannak az

embernek, aki volt? Csak két apró adalék: 16 éves korod előtt már felnőttválogatot voltál, s 2004-ben a világ legjobb vízilabdázójának választottak!

Azt hiszem, nem kell arról beszélnem, hogy mit jelent valakiben vagy valamilyen hinni. Nekünk, sportolóknak a sikerben és egymásban is nagyon kellett hinnünk. Aki nagyon sokat tesz céljai eléréseért, és mindezt nagy alázattal, koncentrációval és lelkesedéssel teszi, nagy elszántsággal megy előre, köteles szerénynek maradnia. Kevés olyan nagy emberről, híres tudósról vagy élsportolóról tudok, aki nagyképű lenne. A legtöbb ember szerény körülmények közül indul, és úgy ér el nagy sikereket.

**Bűn és emberi gyarlóság nagyképűvé,
flegmává válni a sikerek hatására,
mert nagyon hamar vissza lehet kerülni a padlóra.**

Faragó Tamás mondta, hogy mindennap új királyok születnek. Ma teljesítettél, ma te vagy Wimbledon teniszcsillaga, ma csináltál egy jó filmet, de rengetegen vannak, akik le akarnak győzni, és ha egy pillanatra is elveszíted a fókuszot, az alázatot, reggel már nem úgy fogsz felkelni és teljesíteni. Erre a sport nagyon jól megtanít, és büszke vagyok arra, hogy az egész válogatott így gondolkodott. Nagyon szép dolog év végén hazavinni a kitűnő bizonyítványt, de a következő évben megint a nulláról indítasz, és újra bizonyítanod kell! Szomorú dolog csalódást okozni magadnak, és elbukni valamilyen, de másnap újabb feladatok várnak rád, bizonyítanod kell. Akár a siker utáni eufóriát, akár a kudarc utáni letargiát húzod magad után, cipelni fogod sokáig, és meg fogja határozni a teljesítményed. Akár pozitív, akár negatív dolgot érek el az életben, a mai napig igyekszem megtalálni az arany középutat. Akkor vagyok jó, ha mindennap ugyanúgy melegítek be, úgy megyek neki a 100 méteres távoknak, ugyanolyan keményen ülök le tanulni, dolgozni vagy a hivatásomat végezni. Ezt nem lehet flegmán csinálni. Ahogy egy pap sem celebrálhat úgy egy szentmisét, hogy csak úgy ott van, de már a következő teendőkön gondolkodik; úgy egy sportoló sem teheti ezt meg. Ott kell lenni fejben – hittel és alázattal.

Az élsport összeegyeztethető ezzel az általam is említett arany középpúttal?

Egyrészt hiszek a középpútban, mert nem lehet elmenni a szélsőségek felé, ugyanakkor az élsportot csak teljes gázzal lehet üzni. Itt is megvan a középpút: az élsportolónak tudnia kell küzdenie, belehalnia a versenybe, de ha kell, tudnia kell pihenni, szórakozni, kapcsolódni, regenerálódni, a csapatszellemet maximálisan felpörgetni, a táplálkozást komolyan venni... Nem lehet csak úgy eszegetni, hogy négy óra edzés után kérek görögsalátát biolimonádéval, mert két nap után kikészülök. A pihenés nem azt jelenti, hogy két hétre eltűnök a Bahamákra, a bulizás nem azt jelenti, hogy alkoholféregzést kapok, és hetekig edzeni se tudok... Ha kirándulni megyünk, nem pár száz métert teszünk meg. A zárándoklat sem azt jelenti, hogy körbesétálok a falut, aztán mindenkinek elmondom, hogy milyen poros a cipőm... Ha csináljuk, nagyon csinálni kell, de vannak keretek, amiket be kell tartani. Nálam így működik ez a kettősség.

Egy, pályafutása során mindent megnyerő olimpikon élete sem csak móka és kacagás, a kudarc is hozzátartozik az életéhez. Melyek sportpályafutásod legfájóbb emlékei?

A londoni olimpián elért ötödik helyünk óriási tragédia, egy magyar vízilabdázónak egy olimpiai ötödik hely maga a poklok pokla. 15 évesen egy elfertőződött seb következtében majdnem elveszítettem a lábamat, mint Halassy Olivér. Sziciliából jöttünk haza busszal, miután a serdülőkkel megnyertünk egy kupát. Odakint beütöttem a lábamat a medence szélébe, amiből aztán hetekig tartó kezelések lettek, és benne volt a pakliban, hogy egy apró sérülésnek tűnő valamiből tragédia lesz. Ebből is tanultam: figyelni kell a testünkre. 2002-ben egy Vasas-Honvéd bajnoki döntőn eltörték az állkapcsom, és ekkor azt mondták az orvosok, hogy szerencse, hogy ilyen nagydarab, magas, langaléta marharépa vagyok, mert így megvédték a csontjaim attól, hogy levegőt kapjon az agyam, annyi ütést kaptam. Pár nappal később korábbi csapatom, a Kásás Tomival is felálló Posillipo Napoli ellen vívtunk fontos meccset a Bajnokok Ligája négyesdöntőben, őket megvertük, de a döntőben kikaptunk Kásás Tomi apukájáéktól, Kásás Zoltánéktól, az Olimpiakosz Pireusztól, s bár engem választottak a torna legjobb játékosának, mégis fájdalmas élmény volt. Meg az is, hogy három vb-t elveszítettünk, és csak egyet nyertünk meg, ez is szégyenletes egy magyar vízilabdázótól.

A sikereket és a kudarokat is minden idők egyik legjobb vízilabdázójával, Benedek Tiborral élhetted át...

Emberileg a legnagyobb szörnyűség, ami történhetett, az Benedek Tibi tavalyi halála. Felfoghatatlan volt számunkra, hogy egy életerős, egy generációt éppen felnevelő fiatal edző hogy lehet annyira beteg, hogy abból nem tud felgyógyulni. Azt hiszem, ezt nem fogja tudni soha senki feldolgozni. Nem is akarjuk, csak az ő emlékét méltóképpen ápolni, az örökségét legalább morzsáiban továbbvinni. A magyar vízilabdának egyértelmű fekete napja volt 2020. június 18-a, ráadásul egy nappal korábban Kárpáti Gyuri bácsit is elveszítettük, így két háromszoros olimpiai bajnok távozott közülünk egy napon belül.

A sok fájdalom és kudarc mellett azért kárpótolta a három olimpiai aranyérem, meg az, hogy láthattam a lányomat Európa-bajnokká válni, és neki szólt a magyar himnusz.

Tudsz különbséget tenni az olimpiai bajnoki címek között?

Eggyel jobb kérdés, mintha azt kérdeznéd, hogy melyik lányomat szerettem a legjobban... Sydney-be úgy mentünk ki, hogy 23 éves voltam, első olimpiája volt sokunknak, '97-ben és '99-ben Eb-t nyertünk, '99-ben világgupát is, 2000-ben pedig egy Nemzetek Ligája versenyt nyertünk

meg a horvátok ellen. Négy aranyéremmel és egy vb-ezüsttel mentünk ki az olimpiára, elég erős volt az azt megelőző néhány évünk, az olimpián pedig volt két meccs, ahol elveszítettük a csoportelsőség lehetőségét, hiszen a horvátoktól és a jugoszlávoktól is kikaptunk. Fel sem merült bennünk, hogy nincs esélyünk nyerni, de ott azért rendbe kellett tenni a csapatot. Nagy különbséget jelentett, hogy az Európa-bajnok vízilabdás fiúkból olimpiai bajnok urak lettünk, attól kezdve a címlapfotózásokon, rendezvényeken, Fábry-show-ban, mindenhol így lettünk megszólítva. A Sydney-ben töltött napok felejthetetlenek maradnak. A két vereség után lelki változáson mentünk keresztül, elképesztő összetartó és kicsit örült csapatunk is volt, aztán minden idők legsimább döntőjében lemostuk az oroszokat 13-6-ra. Athénban az volt a csoda, hogy mind a hét meccsünket megnyertük egy hibátlan csapattal, ahol minden pozícióban három szuperklasszis játékosunk volt, kivéve a kapus és a center, mert ők csak ketten lehettek. Úgy éreztem magam, mintha 13 Ronaldo és Messi között játszottam volna. Nemcsak sportolóként volt fantasztikus mindenki, hanem emberileg is. Pekingben az volt a szép, hogy három a magyar igazság: rutinos csapattal, de sok ezüstérem és csalódás után sikerült nyerni. Mindhárom olimpiának külön sztorija van, nehéz különbséget tenni, de olimpiai bajnokokká Sydney-ben váltunk, a többi csak hab a tortán, de maga a torta, azt hiszem, Sydney-ben lett megsütvé.

Athénban sem fordult meg a fejetekben, hogy kikaphattok? Az utolsó negyed előtt két góllal mentek a szerbek...

Az első meccsünkön a szerbek ellen is 3-0-ra nyertük az utolsó negyedet... 0-3-mal kezdtük a meccset, s 5-7-nél egy pillanatra valóban eszembe jutott, hogy ki is kaphatunk. A harmadik középkézdesünket követően kinéztem a medencéből, és láttam a szerb miniszterelnököt, amint pacsizott és vigyorgott, látszott rajta az önelégültség, hogy „na most megmutatjuk a magyaroknak”. Mondtam magamban, hogy no, ezt nem. Az első negyedben a szerb miniszterelnök pacsizik, ilyen nincs. Első három gólunkat én dobtam, azokkal egyenlítettünk. A társak bíztak bennem, másfél év alatt hét aranyérmet nyertem, akkor kaptam a világ legjobb játékosa díjat. 27 éves voltam, volt már egy másfél éves kislányunk, és minden olyan teljesnek tűnt. Igaz, ahogy megéltük az edzőtáborok fájalmait, volt, hogy edzés után ebédelni nem maradt erőm.

Egyébként is sok lemondással jár az élsport. Te hogy élted meg mindezt?

13-14 éves koromig sok szabadidőm volt, attól kezdve azonban az edzőtáborok vették át a vezető szerepet. Tényleg sok lemondással járt. Három-négy osztálykiránduláson voltam ott 12 év alatt, nem voltam ott az

általános iskolai ballagásomon, mert Olaszországban voltunk edzőtáborban, az érettségi is necces volt az atlantai olimpiára való felkészülés miatt. A legdurvább emlékem, hogy koncertjegyünk volt Udinébe a Red Hot Chili Peppers-re, ami a kedvenc zenekarunk volt Ancsával. Szabadnap lett volna, de jó, kimegyünk, 800 km, kilenc óra alatt megvan, szállást foglaltunk, majd Kemény Dénes mondta, hogy sikerült megszerveznie a németekkel Békéscsabán egy barátságos meccset arra a napra... A koncert elmaradt, cserébe megszórtuk a németeket... Ez egy érdekes kérdés egyébként, hogy sok mindenről le kellett mondanom, de helyette mi mindent kaptam? 12-13 évesen utazhattam Olaszországba és Isztambulba, 16 és fél évesen Los Angelesbe, ültem a Knight Rider kocsiban, voltam Disneylandben és az Universal Filmstúdióban... Hány 16 évesnek adatik ez meg? El is vett az élsport kamaszkori élményeket, de annál többet adott is.

Emlékszel az első aranyérmekre és az első Himnuszra, amit a nemzeti csapattal nyertél és a pódium tetején hallgattál?

Mi az, hogy emlékszem? Talán sosem fogom elfelejteni azt a napot, amikor magyar köpenyben, magyar címerrel a szívem felett először szólt nekünk nemzeti imádságunk. Az első aranyérmet egy ifjúsági vb-n szereztem Hollandiában, ahol egyedüli balkezesként lehettem jelen, már az is egy fantasztikus csapat volt Kásás Tomival, Fodor Rajmunddal, Vári Attilával.

Különös lehetett a hazádat képviselni és örömet szerezni egész Magyarországnak. Mit jelent számodra a hazaszeretet, a magyarságtudat?

Óvodásként azt mondtam, hogy ahogy anyukám, én is zászlókirakó akarok lenni a házakra, hiszen láttam, ahogy minden ünnep előtt kiraktuk a magyar zászlót. A következő álmom az volt néhány évvel később, hogy egy gyönyörű, barna lovon őrzöm a határt, megvédem Magyarországot, mint határőr, de hogy miért, azt nem tudom. Szerettem a lovakat, cowboy vagy indián már nem lehettem, huszár, kuruc vagy a fekete sereg egyik kiválósága sem, de legalább a határt őrzöm majd. Aztán ez az álmom is elűszott, és jött a vízilabda a magyar himnusszal, a dobogó tetején a magyar zászlóval, 15 ezer kilométerre Budapesttől. Magyar vagyok, és büszke vagyok rá! A globalizációban benne van, hogy sok honfitársunk külföldre költözik. Több ír él New Yorkban, mint Dublinban, a második legnagyobb görög lélekszámú város az ausztrál Melbourne, és folytathatnám a sort... Ez az élet velejárója. Én Magyarországon szeretnék élni és meghalni.

Mennyit jelentett számodra pályafutásod során a magyar szurkolók támogatása?

Nagyon sokat, de azért más egy vízilabdameccs hangulata, mint a focié. Nekünk vízilabdában furcsa és szokatlan a lelátói balhé. A mi sportágunkban a szurkolók diplomája is magasabb, nem csak a játékosoké, ezért kulturáltabb szurkolás folyik a lelátón. Mentálisan egyébként számunkra is sokat ad a szerbek vehemens, köpködős, durva stílusa, a magyarok ennél sokkal békésebbek. Nekünk nagyon inspiráló volt, amikor Pekingben vagy Sydney-ben 3-5 ezer magyar szurkolt a lelátón. Voltunk New Yorkban világliga meccsen, ahol 1500 néző volt, abból 800 magyar. Azért ez nem rossz érzés Amerikában. A magyar nagyon tud

szurkolni, elkeseredni, ezt tudnia kell kezelnie egy élsportolónak, akkor is, ha ez néha stresszt pakol a vállára.

Hát igen, a stressz... Volt-e valamilyen különleges metódus a válogatottban a konfliktusok kezelésére, elsimítására?

Az, hogy egy közösség, egy válogatott sikeres, az sok apróságon múlik, és a hétköznapiakban kell ezeket az apróságokat megtalálnunk. Hála Istennek, mi nagyon jó közösséget alkottunk, nemcsak a vízben, de a parton is tudunk egymásra hatni. Nálunk az empátia, a türelem és a humor egyvelege működött. Amikor több hétre össze vagyunk zárva, a családtól távol, közepes edzőtáborban, borzasztó a kaja, kényelmetlen az ágy, az edzőt meg egymást is el kellene viselnünk, banális dolgokon lehet összeveszni. Ha szeretjük és tiszteljük egymást, a humor nagyon jó fegyver lehet. Az empátia is nagyon erős volt nálunk. Azért is nyerhettünk Pekingben harmadszor olimpiát, mert nálunk nem volt olyan, mint a szerbeknél, akik összeverekedtek a vereség után, egymást okolták, eltört egy boka és egy könyök is... Ezt Benedek Tibi is megfogalmazta:

Nem biztos, hogy mi voltunk a legjobb csapat a vízben, a statisztikák szerint, de mi szerettük egymást a legjobban, és mi akartuk legjobban ezt a sikert együtt elérni.

Főleg a vízilabdának köszönhetően, de rengeteg gyönyörű helyen jártál már. Legszebb és kedvenc ország vagy város, esetleg olyan hely, ahol még nem voltál, de szerepel a bakancslistán?

Szeretünk kirándulni. Nagy Ausztrália-rajongó vagyok, Nápolyt is nagyon szeretem, s Amerikát is szeretném majd megmutatni a családnak, de Magyarországon is csodálatos, még felfedezésre váró helyek vannak. Óriási szégyennek érzem, hogy Erdélyben csak egyszer jártam, persze játszottunk Nagyváradon és sajnos Bukarestben is, de Erdély sokkal többet érdemel: gyönyörű, különleges, meg kell élni és el kell jutni újra. Milyen könnyű azt mondani, hogy kedvenc helyem Sydney, mert olimpiát nyertem ott, vagy Budapest, Kotor, esetleg Nápoly a Bajnokok Ligája-győzelmek miatt, de nem a siker, hanem az izgalmas emlékek és emberek miatt válik egy hely különlegessé. Az illatok, a tengerpart, a katori utcák, a kedvenc nápolyi fagyizóknak egészen mást jelentenek, mint egy-egy sportsiker.

Volt-e valami meccs előtti szokásod, rituáléd? Mivel kötötted le magad az edzőtáborokban, világversenyek alatt?

Volt egy kabalalabdám, egy indián boltban vettem Barcelonában '99-ben. Kedvenc zenéimet hallgattam, jólesett egy Snickers csoki, meccs előtt aludtam fél órát, ha tudtam. Alvás előtt keresztretjvényt fejtettem, sudokuval játszottam, jogi tanulmányokat folytattam (az alkotmányjog és a büntetőjog, amire jól be lehet aludni), alvás után bolondozás a fiúkkal. A Benedek Tibi – Varga Zsolt páros képes volt már meccs előtt elégetni több ezer kalóriát a zoknilabdával, de ment a kiszorítójáték, egyérintő, lábtenisz is. És mennyire érdekes, hogy hiszünk a kabalákban... Én hittem abban, hogy nekem az olimpiai lángot látnom kell meccs előtt, mert ha látom, átszellemülök, az olimpia átjár engem, és akkor majd nyerni fogunk. Egyszer nem volt ez meg a négy olimpiámon, amikor nem láttam a lángot, Londonban, és nem is nyertünk.

Ha már olimpia... Hogyan élted meg az idei olimpiát, immár kívülállóként?

A magyar olimpiai csapat szereplése szuper volt, egy tízmillió ország 20 érmet nyer egy olyan olimpián, ahol már a lakatlan szigeteken is komoly élsport megy; ehhez képest az, hogy Franciaország, Ausztrália, Japán, az Egyesült Államok hagynak le minket, földrésznyi országok,

borzasztóan erős gazdasággal, ez egy óriási dolog. Szükség van a sport állami támogatására is, de a magyar sport nem csak az olimpiáról szól, egyre többen sportolnak, például az elmúlt tíz évben 30-40 új egyesület alakult vízilabdában is, a semmiből. 2000-től van női vízilabda az olimpián, most először szereztünk érmet, az idei olimpia előtt együtt még sosem nyertek érmet a férfiak és nők, és külön kiemelendő, hogy kilenc sportágban sikerült érmet szereznünk a karatétól a vitorlázáson át, hat kajak-kenu érem, csapatsportágban is kettő. Megsüvegelendő teljesítmény!

Egy sikeres olimpia a fiataloknak is motiváló lehet, hogy többet sportoljanak...

A nagy sportágválasztó és ötpróba nagyköveteként sokat beszéltek a szabadidősport fontosságáról. Fontos, hogy aktívak legyünk, legyen szó túrázásról, futásról, kerékpározásról, fociról vagy konditeremről. Az olimpián látjuk, hogy gyönyörű izmok feszülnek, kidolgozott testek versenyeznek, de a Jóisten úgy áldott meg bennünket, hogy felálltunk, két lábon állunk, és izmaink vannak; láb, kar, hátizmunk. Mozgásra vagyunk teremtve, nem ülésre. Ez a home office világ, ez a „homo telefonicus” nem az a jövőkép, amit szeretnék látni.

Június 25–26.

Június 26.

Június 27.

Július 4–9.

Július 10.

Július 12–17.

Július 15–17.

Július 18.

Július 23–25.

Június 25–26. A Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola adott otthont a Lelkipásztori Teológiai Napoknak. Az egy év kihagyás után megrendezett esemény témája: „Atyák és apák. Párbeszéd a nős papságról a keleti egyházakban.”

Június 26. Új görögkatolikus templomot szentelt Atanáz püspök a Miskolchoz közeli Ongán.

Június 27. A Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola 71. tanévzáró és diplomaosztó ünnepségét követően a főiskola aulájában emlékfalat avattak az intézmény alapítójára, első tanári karára és első rektoraira emlékezve. Az emlékfalat Fülöp metropolita áldotta meg a főiskola vezetése, valamint az egyházmegyék főpásztorainak jelenlétében.

Július 4–9. Harmadik alkalommal szervezte meg a metropólia a liturgikus zenei táborát, ahol a részt vevő gyerekek egy héten keresztül sajátíthatták el a görögkatolikus alapidallamokat, melynek a Metropóliai Hivatal és a Szent Miklós Görögkatolikus Diákotthon adott otthont.

Július 10. Több száz család vett részt a Miskolci Egyházmegye családi napján, melyet egy év kihagyás után ezúttal Edelényben rendeztek meg.

Július 12–17. Mintegy négyszáz család vett részt a Görögkatolikus Metropólia által szervezett balatonföldvári családtáborban.

Július 15–17. Ötödik alkalommal vehetett részt mintegy nyolcvan fiatal felnőtt a Tiszaújváros–Nyíregyháza–Máriapócs útvonalú 22+ gyalogos zarándoklaton.

Július 18. Atanáz püspök Máriapócsra, a Miskolci Egyházmegye zarándoklatán áldozópap-pá szentelte Gergely Tamást.

Július 23–25. Hagyományosan vecsernyével nyitotta meg Fülöp metropolita a szolozsmástáborát, ahol a harminc résztvevőnek ezúttal is a létavértesi Szent Kristóf Ház adott otthont.

Július 26–29. A Miskolci Egyházmegye szervezésében idén is megtartották Irotán a szolozsmánapokat.

Augusztus 2. Ünneplés keretében nyitották meg a Pesti Vigadó dísztermében az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus budapesti megrendezése alkalmából készített, a magyarországi görögkatolikus egyház művészetét bemutató tárlatot.

Július 26–29.

Augusztus 2.

Augusztus 2–6.

Augusztus 9.

Augusztus 9–14.

Augusztus 6–8.

Augusztus 20.

Augusztus 22.

Augusztus 26.

Augusztus 2–6. Majdnem negyed évszázada szerveznek a görögkatolikus papnövendékek nyári tábornak a fogyatékkal élők számára, hogy egy rövid időre tehermentesítsék a családokat. A megszokottnál ugyan kisebb létszámmal, de idén is megszervezték a Szent Damján tábornak a Debrecen melletti Dorcas Szabadidőközpontban.

Augusztus 9. 65 év papi szolgálat után Obbágy Miklós atya 2021. július 30-án, életének 90. évében tért vissza Teremtőjéhez. Papi temetését augusztus 9-én négy görögkatolikus püspök végezte a nyíregyháza-jósvavárosi görögkatolikus templomban. A prédikációt Szilárd emeritus püspök mondta.

Augusztus 9–14. 19. alkalommal rendezte meg a görögkatolikus egyház az Ifjúsági Gyalogos Zarándoklatot, melyen idén háromszáz fiatal vett részt. A Debrecenből induló zarándok-

doklathoz Tégláson, Hajdúdorogon, Újfehértón, Nagykállóban és Máriapócsra is lehetett csatlakozni. Az út szerdai napján Kiss Gergely olimpiai bajnok vízilabdázóval és feleségével találkozhattak a fiatalok, akik a Nagyboldogasszony-napi búcsúra érkeztek meg kegyhelyünkre.

Augusztus 6–8. Országos cigánypasztorációs lelkigyakorlatra gyűltek össze a cigány közösségek tagjai, vezetői és a cigánypasztorációban szolgálók Máriapócsra.

Augusztus 19. A nemzeti ünnepünk alkalmából Áder János köztársasági elnök által adományozott kitüntetésekkel Semjén Zsolt nemzetpolitikáért felelős miniszterelnök-helyettes adta át Budapesten, a kármelita kolostorban. Ábel püspök a Magyar Érdemrend középkeresztjét, Tóth Konstantin atya a Magyar Érdemrend tisztikeresztjét, Kapin István

és Makkai László atyák a Magyar Érdemrend lovagkeresztjét vehették át, Orosz Mihály hajdúdorogi kántor Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetésben részesült.

Augusztus 20. Fülöp metropolita Nyírcsádon diakónussá szentelte ifj. Tóth Elek alszerpapot.

Augusztus 22. Fülöp metropolita Debrecenben diakónussá szentelte Balázs Mihály alszerpapot.

Augusztus 26. 5. alkalommal rendezték meg a Szent Atanáz-főiskolán az országos középiskolai hittanverseny döntő fordulóját, melyen a legjobb 11 csapat vehetett részt.

Augusztus 29.

Augusztus 31.

Augusztus 31.

Szeptember 2.

Szeptember 4.

Szeptember 4.

Szeptember 4.

Szeptember 4-8.

Szeptember 5-12.

Augusztus 29. Augusztus utolsó vasárnapján, Keresztelő Szent János fejvételének ünnepén áldották meg a Szent Pálról elnevezett kápolnát a Szombathelyi Görögkatolikus Szervezőlelkészségben.

Augusztus 31. Szimbolikus ponthoz érkezett a nyíregyházi görögkatolikus múzeum építése: bokrétaünnepet tartottak a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola szomszédságában épülő, egyedülálló intézmény félkész épületében.

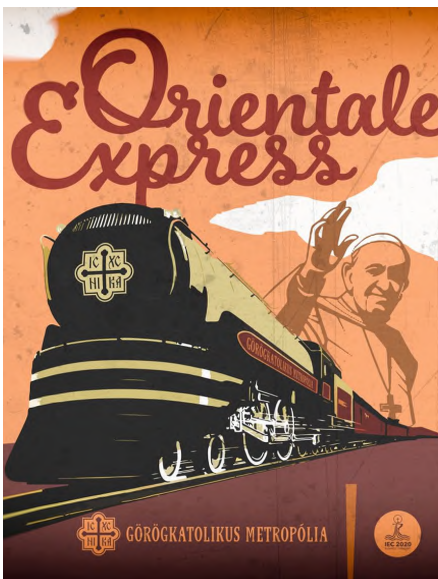
Augusztus 31. A Szent Miklós Görögkatolikus Óvoda és Bölcsőde Felsőzsolcai Tagbölcsődéje immáron két csoportban fogadja a kisgyermeket. Az építkezés eredményeképpen a bölcsőde új épületrészbe költözhetett, melyet Atanáz püspök szentelt fel a felújított játszóudvarral együtt.

Szeptember 2. A görögkatolikus gyermekvédelem tízéves jubileumát mintegy kétszáz munkatárs, az egyház vezetői és a meghívott vendégek a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolán rendezett szakmai napon és konferencián ünnepelték.

Szeptember 4. Mindhárom görögkatolikus egyházmegye csatlakozott az országos felhíváshoz, és az eucharisztikus kongresszus nulladik napján rászoruló embereket vendéglelt meg egy tál meleg étellel.

Szeptember 4-8. A metropólia szervezésében Budapesten tartották az európai keleti katolikus püspökök találkozóját a Szent Máté Kulturális Központban. A konferencián 25 püspök, 36 pap, teológus és kísérő vett részt.

Szeptember 5-12. NEK – 52. alkalommal szervezték meg a nemzetközi eucharisztikus kongresszust. Az esemény második napján a Szent Efrém férfikar adott koncertet a Pesti Vigadóban. 7-én Gödöllőn főpapi vecsernyét, 8-án a Szent István-bazilikában Szent Liturgiát tartottak. 11-én a Görögkatolikus Metropólia különféle szervezeti egységei három sátorban, hat ponton mutatkoztak be a kongresszus részeként megszervezett Katolikus Társadalmi Napok családi napján a Margit-szigeten. A katolikus világesemény utolsó napján tartott pápai szentmisére különvonatot indított a metropólia a hívek számára.

GÖRÖGKATOLIKUS KÜLÖNVONAT A PÁPAI SZENTMISÉRE

A Görögkatolikus Metropólia különvonatot indított szeptember 12-én, vasárnap hajnalban az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus záró szentmiséjére, melyet Ferenc pápa mutatott be a budapesti Hősök terén. A vonat hajnali 3.52 perckor indult Debrecenből. A görögkatolikus zarándokok ezt követően Újfehértón, Nyíregyházán, Szerencsen és Miskolc-Tiszai pályaudvaron szálltak föl a vonatra, mely 8.20-kor érkezett meg Budapest-Nyugati pályaudvarra. A vonaton kihangosítón keresztül lehetett bekapcsolódni a paraklíz és az utrenye elimádkozásába, és szentgyónásra is lehetőség volt az út teljes időtartama alatt. A három egyházmegyéből közel 1000 zarándok utazott a vonattal harminc pap kíséretében. Emlékezetes látvány volt a Nyugati pályaudvartól a körúton át az Andrássy út felé egyforma településtáblák alatt hömpölygő, görögkatolikus tömeg. A pápai szentmisén való részvétel után a vonat 15.11. perckor indult vissza.

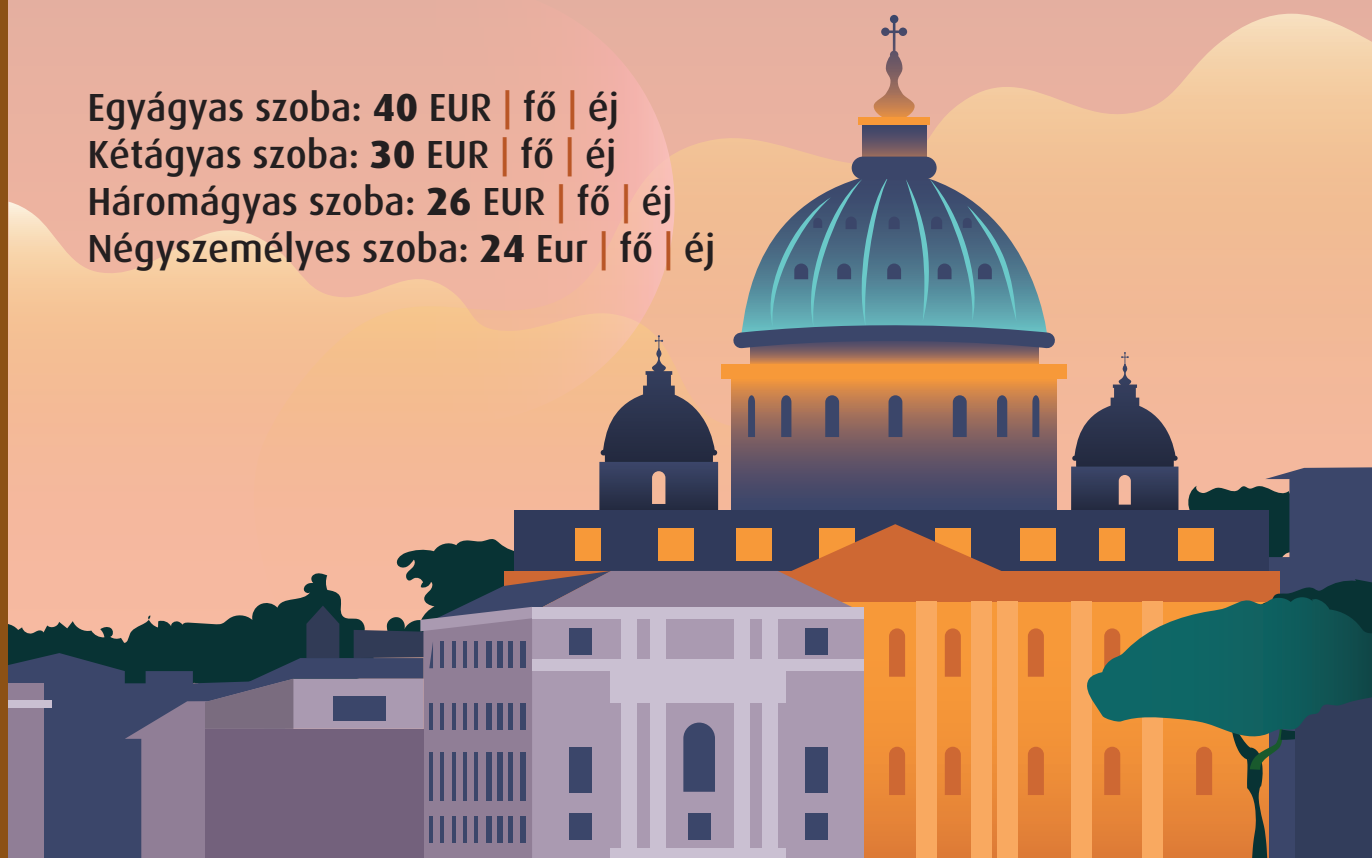
Római vakáció

A HIDEGEBB NAPOKON IS

2021. november 1. és 2022. február 28. között

A Szent István Ház téli kedvezménnyel várja a kedves vendégeket:

Egyágyas szoba: **40 EUR** | fő | éj
Kétágyas szoba: **30 EUR** | fő | éj
Háromágyas szoba: **26 EUR** | fő | éj
Négyszemélyes szoba: **24 Eur** | fő | éj

A szobaár tartalmazza a reggelit, az idegenforgalmi adó viszont külön fizetendő
10 év felett 3,50/fő/éj

**SZENT
ISTVÁN
HÁZ**

RÓMA

Szent István Ház

Via del Casaletto 481, Roma (RM) – 00151

Bővebb információ:

www.cssroma.katolikus.hu, szih@katolikus.hu